

Büntetőper fenyegeti a lemondott pécsi tanácselnököt, Maxit semmiben nem tartja vétkesnek az ügyész

Tanácsülési előzetesünk a 11. oldalon

Ahmet és a német katolikusok

Munkatársunk helyszíni riportja a nyugat-berlini találkozóról
(16. oldal)

Tanszabadság rosszkedvűen

Országos vita a Nemzeti Alaptantervről
Csalog Judit székesfehérvári beszámolója (8. oldal)

Die Alternative (Seite 7.) • Mala sedmica: Varijacija na istu temu

A HELYZET

Pártonkívüli hetilap

II. évfolyam 22. szám • 1990 június 2.

Szerkeszti: Havasi János

Ára: 17 Forint 50 fillér

Rendbomlás

Ha a törvényt unos-untalan megszegik, a törvényben van a hiba. Talán így gondolkodik dr. Rózsavölgyi Károly alezredes is a Baranya Megyei Rendőrfőkapitányságon, hisz egyre azt magyarázza: a vám- és deviza jogszabályok módosításával lehetne leginkább javítani az idegenforgalommal kapcsolatos bűnügyi mérlegen.

Ülök az irodában, szememet csípi a gáz, amit az akció-sprayből viccesen a szobába fújtak a „fiúk”, az alezredes meg járkal föl, s alá, ő már túl van a könnyeken.

— Előbb-utóbb eredményt értünk el — biztat, és példaként említi, hogy májusban három akciójuk 29 bűncelekmény nyomára vezetett. — És most kitarkítjuk a harkányi piacot is...

Odakint bomlik a rend. Néhány száz méterre a kapitányságtól, a Felsőmalom utcai piacon, háborítatlanul söpri be az ezreket néhány „piroszó” társaság. Az ötezer forintos szabálysértési bírságot vélhetően bekalkulálják a rezsibe. Vajon nem lehetne-e másképp minősíteni a játszadozást.

Valutát váltani már a Vám- és Pénzügyőrség irodája előtt is lehet, bár a Konzum Áruháznál, és a Szalai András utcai parkolóban kétségkívül nagyobb a fölhozatal. És persze a zsebesek zsákmánya is. Még a kezdők is könnyen elboldogulnak a keresztül-kasul gyalogátkelőhelyen.

Tartósan romlanak a bűnügyi statisztikák. Emelkedik a betöréses lopások és a rablások száma, az élet-és testi épség elleni bűncelekmények esetében pedig az eldurvulás is érzékelhető. Csak idő kérdése, mikor indul a nagyüzemi prostitúció, mikor jelennek meg a piacon a fegyverek, meg a kemény kábtószer-ek.

A statisztikák szerint Baranyában kifejezetten jók a felderítési mutatók, s egyre többször halljuk emlegetni, hogy Európa nyugati felén mennyivel nyugodtabban alhatnak a bűnözők. Úton-útfélen mégis azt tapasztalni: a jelenlegi körülmények között a rendőrség képtelen ellátni feladatát.

— Az utca életét lengyel és jugoszláv munkakerülő fiatalokból álló maffia határozza meg — írja Harkányból egy jugoszláv olvasónk. — Csoportosan szállják meg a parkolókat, az üzletek környékét. Fizikai erővel, petárdákkal, és más meg nem engedhető eszközökkel úzik el a felségterületüket nem tisztelő, számukra nem kívánatos polgárokat. Fosztogatnak, feltörik a nyaralókat, félnek a harkányiak. A rendőrök semmit nem mernek tenni, félnek a maffia bosszújától, mely családjukat és vagyonukat fenyegeti...

Harkányban most valóban nagy a nekibuzdulás. A tanács teljes mellszélességgel támogatja a rendőrköt, a rendőrök meg takarítanak. Ennek máskor is így kellene lennie. A hozzá nem értő állampolgár persze cinikus: mi lesz az összehangolt akció után?...

A „kommandós” fiúkon feszül a trikó, kényelmesen téblábolnak a vásárolók között. Az úgynevezett nagyhalak persze nincsenek ott. Fogás így is akad, csak a lengyel tolmács nem bírja a strapát.

— Most már jugót, vagy románt hozzatok — mondja karikás szemekkel. Mellette a széken a lengyel hamiskásan mosolyog. Budapesten 263 liter tiszta szesszel egyszer már elkapták, eljárás folyik ellene. Most leruccant Harkányba, nyilván nem halotta az akció híreit.

— Ugye, ezt sem írod alá!? — kérdezi tőle a fiatal finác...

A legnagyobb fogás: vasárnap este két lengyel autóban egy kisebb Vas-Edény. Az árukészlet értéke több, mint félmillió forint.

Hegyi EB gödörben

Negyedszer várják Európa legjobb hegyversenyzőit Pécsre a hazai autósok. Az idei EB-futamot ismét a világhíró BOSCH szponzorálja, s az indulók száma sem marad el a megszokottól: 112-en küldték el nevezésüket. A versenyzők tizenegy országból verbuválódtak, s olyan nagymenők vannak közöttük, mint a tavalyi Európa-bajnok spanyol Andres Vilarino, a nyugat-német Herbert Stenger — '89 pécsi győztese —, a szériaautók, illetve a hazai bajnokság teljes élmezőnye.

Nekünk, magyaroknak tán még sosem volt ekkora esélyünk arra, hogy az abszolút versenyben az élen végezzünk. Mindennek előtt Tóth Jánosban bízhatunk, aki tavaly, ugyanezen a pályán eddigi legnagyobb sikerünket érte el: C-csoportos autójával harmadik lett. Lapzártakor kaptuk a hírt, hogy a sokszoros magyar bajnok, Kiss Dezső is a legerősebbek között próbál szerencsét. Támogatói erre az alkalomra a népszerű osztrák nagymenő, Walter Pedrazza egyik kocsiját bérelték ki számára. Érdekeség, hogy Tóth János fia ezúttal együtt indulhat édesapjával: BMW 325-ös autójával áll majd rajthoz.

Idén láthatjuk utoljára az öregeske Lada VFTS-eket. Közöttük indul a pécsi Lajtai Zsolt, aki tavaly a kategória élén tudott végezni. Jövőre ezek az autók már csak a közúti forgalomban vehetnek részt. Trabanttal idén kevesen küzdenek — mindössze három ilyen nevezést kaptak a szervezők.

Újdonság, hogy idén először a nézők is megnézhetik a pályát a levegőből, a helikopter a Remete-réten várja utasait. Nem marad el a BOSCH alkatrészek árusítása sem. A gépátvétel pénteken tíz órakor kezdődik a pécsi Vásártéren. Az első edzőfutam szombaton kilenc órakor, a verseny vasárnap ugyanekkor rajtol az abaligetű pályá szentkúti végétől.

Egyébként a mecseki versenyek jövővond sorsa elég kétséges, a szervezőknek anyagi gondjaik vannak. Egyelőre nem tudni, jövőre elővárásolják-e a szükséges — nem kevés — pénzt.

Talán nem tűnik szerénytelenségnek, ha elmondjuk, hogy A HELYZET reklámjával megint látható lesz Sárközi Péter. A Hungária Biztosító-OSC versenyzője Cirtoen AX Sport típusú, kettes rajtszámú gépével száll harcba a magyar bajnoki futam első helyéért.

eszkál

Hétről —hétre

Somogyi és tolnai államtitkár

Az ideiglenes köztársasági elnök politikai államtitkárokat nevezett ki a múlt héten. A Független Kisgazdapárt választmányának főtítkárá-helyettese, dr. Tarján Lászlóné a Környezetvédelmi Minisztérium államtitkára lett. Erdőmémőki és környezetvédelmi-mémőki diplomája van. Lentiben született, de 1938 óta Kaposváron él.

Dr. Pálos Miklós, a Kereszténydemokrata Néppárt alapító tagja, ügyvéd. Tolnai mandátummal került a parlamentbe. A miniszterelnöki hivatal államtitkáráként az egyházügyek tartoznak hozzá.

Bizalmi szavazás a JPTE-n

Bár mandátumából még két év van hátra, dr. Ormos Mária, a Janus Pannonius Tudományegyetem rektora, bizalmi szavazást kért arról, hogy továbbra is betöltse-e a tisztséget. A nemrégiben megválasztott egyetemi tanács tagjai közül huszan nyilatkoztak ki azt, hogy változatlanul a történeztudományakadémikust akarják a pécsi felsőoktatási intézmény élén látni. Hároman voksoltak nemmel, négyen pedig tartózkodtak. A rektorasszony a szavazás előtt kilátásba helyezte: ha bizalmat kap, leköszön az MSZP-ben viselt vezetési tisztségéről (ezt időközben meg is tette), és lemond képviselői mandátumáról is. Az egyetemi tanács egyhangú döntéssel dr. Bruhás Jánost a jogi kar, dr. Vörös Józsefet pedig — nagy többséggel — a közgazdasági kar dékánjává választotta. Mindkét egyetemi docens július elsején veszi át új hivatalát.

Ifj. Kodolányi aján-déka

A Janus Pannonius Múzeumnak ajándékozta édesapja posztumusz Kossuth-díját ifj. Kodolányi János. Az író az elismerést csak halála után 21 évvel, idén március 15-én kaphatta meg. Bár életműve később már méltányosabb értékelést kapott hivatalos részről is, a hatvanas évek elején megjelent Új Magyar Lexikon főleg "retrográd eszméit", "reakciós, nacionalista publicisztikáját", "burzsoá irracionálisitását" kárhoztatta. Kodolányi regényeihez, szociográfiai írásaihoz az élményanyagot jórészt az Ormánságban merítette. A Kossuth-díjat tanúsító érmet és oklevelet a vajslói Kodolányi-házban fogják kiállítani.

Airport Kaposújlak

Május 29-én többévtizedes szünet után megindult a polgári légitársaság Kaposvár és a főváros között. Az L-410-es típusú, 14 személyes gép minden kedden és pénteken 8.50-kor startol a somogyi megyeszékhely közelében fekvő kaposújla-

ki repülőtérrel. A járat 9.50-kor érkezik Budaörsre. Az 1800 forintos jegy árában benne van a buszozás költsége is, mivel az utasokat a Déli pályaudvarig szállítják. Mindkét napon 15.40-kor indul vissza a gép Budaörsről Kaposvárra.

Tamási gyógyvíz

A minisztérium nemrég hivatalosan is gyógyvízzé nyilvánította azt, amelyik a tamási vasútállomás közelében levő termálkútból jön a felszínre. A környéken már korábban kialakítottak több medencét és egy kempinget. Várható, hogy a most hivatalosan is gyógyhatásának minősített 51 fokos víz további idegenforgalmi fejlesztéseket ösztönöz a tolnai városban. A vizsgálatok eredménye szerint a gyógyvíz elsősorban a mozgásszervi betegségekben szenvedők számára hasznos.

Ismét pince

A pécsi Kossuth mozi vízszelvényének felújítása során a múlt csütörtökön pincére bukkantak. Létezéséről tudtak ugyan, de elhelyezkedése nem pontosan "igazodott" a térképekhez. A szakemberek megállapították, hogy az üreg nem életveszélyes, de nem is megnyugtató az állapota. További vizsgálatok alapján döntenek arról, hogy hasznosítsák vagy betömésükre az üreget. Mint emlékeztet, különösen a hetvenes évek első felében adtak sok munkát az építőknek, az útbeszakadásokat okozó, több száz éves pincék. Főleg azért, mert a fölöttük levő réteg már nem bírta el a nagy gépjárműforgalmat. Az üregek hatalmas összegeket nyeltek el, voltak olyan évek, amikor százezreket kellett rájuk költeni. Ma már jóval kisebbek a kiadások, de változatlanul jelentősök. A pécsi tanács erre az évre 15 milliót kapott, amelyből tízet már fel is kellett használni.

Paksi bokszsikerek

A csapatbajnokság megnyerése után a debreceni országos egyéni bajnokságon is kitűnően szerepeltek a Paksi SE ökölvívői. Balzsay Károly tanítványai közül az 54 kilogrammos Bogárné László, az 57 kilós Kalocsai Zoltán és a +91 kilós Hart Péter aranyérmet szerzett. A paksiak közül második helyezést ért el Szili és Janecska. (A déldunántúli sportolók közül még a kaposváriak gyűjtöttek érmetek - három bronzot - Árvai, Rákosa és Lichtenstein jóvoltából.) Balzsay Károly időközben Olaszországba utazott Erős Lajos kíséretében. Erős, aki az amatőrök között paksi színekben szerzett Európa-bajnoki ezüstöt, várhatóan vasárnap este lép kötelek közé. Az elutasítások még nem voltak ellenfele a hívatások között. Erős első két profimérkőzésén győzött.

(Felső)

A siklósi emlékmű és a demokrácia

Legyen végre Siklóson is a háborúban elesetteknek emlékműve! Persze egy ilyen elhatározás megvalósításához sok pénzre van szükség.

Egyre több városban, faluban születnek emlékművek. Érthető, hiszen hiányt pótolnak. Sajnos, a sietség és a pénzhiány nagyon is látszik ezeken a munkákon. E tapasztalatok okulva a siklósi tanács megpróbálta a lehetetlent. Kevés pénzből jó alkotást, ez volt a tervük. Tudták, pályázatot nem írhatnak ki, hisz ez legkevesebb 150-200 ezer forintot emésztene amúgy is kevés pénzükből. Így hát kihasználva a Siklósi Alkotótelep közelségét, segítséget kértek: javasoljanak olyan művészt, aki viszonylag olcsón elvállalna és meg is tudna csinálni egy időálló alkotást.

Etől kezdve már gyorsan peregték az események. Pál Zoltán szobrászművész örömmel vállalta a felkérést, hiszen jól ismeri és szereti Siklóst. Mielőtt a makettet megcsinálta, heteket töltött a városban, keresve a legjobb helyet, a legjobb megoldást. Több változatot is készített, örült, mikor a számára legkedvesebb mellett döntöttek. Siklós környékén szép és jó minőségű márvány található, az emlékművet ebből a márványból és gránitból tervezte a szobrász. A szakértő zsüri (Ré-

falvi Sándor szobrászművész, Gettó József, és Várnagy Péter építészek, Várkonyi György művészettörténész) „az emlékműtervet elfogadta, és értékes műalkotásnak ítélte. Szobrászilag és jelértékben is időállónak, mondanivalóját egyértelműen kifejezőnek találta, bensőségesnek és funkcionálisnak egyszerre. A szobor elhelyezésére a bizottság a temető bejárata melletti területet találta legalkalmasabbnak." Miután az utóbbi időben kevés olyan terv született, melynek megvalósítását a Baranya Megyei Tanács támogatására érdemesnek találta volna, a következő döntés született: „A megbízás megvalósulása esetén benyújtható a mű költségvetése, jóváhagyása után a szerződés a művészellel megkötődhet. A szerzői díjat a bíráló bizottság a kivitelezésre vonatkozó megbízás kiadása után állapítja meg. Ebben az esetben a Baranya Megyei Tanács 400.000 Ft-tal hozzájárul a szerzői és kivitelezési díjhoz.”

A tanács örült, hisz a megyei támogatás azt jelentheti, hogy a tervezetnél kisebb összeggel is megvalósulhat az emlékmű, — szinte hihetetlen, a siklósiaknak mindössze 150-200 ezer forintot kell e célra áldozni — s lám, a terv a szakértőknek is tetszik. Ráadásul az összeg jelentős részét a környékbeli vállalatok megajánlották.

Úgy tűnt, innen már egyszerűen megy minden tovább, ám ekkor az események váratlan fordulatot vettek. A makettet a pluralizmus szellemében kiállították, lásd a siklósiak — bár nem az ő pénzükből — milyen emlékmű készült. Itt következett a meglepetés. Huszonöt bejegyzés a vendéglátóknak, s ebből huszonegy nemtetszését fejezi ki. A tanács vezetői elgondolkodtak. A legjobbat szerették volna, s most egy kicsi, de aktív csoport egyre élénkebben tiltakozik. Sem az emlékmű helyével, sem az alkotással nem értenek egyet. Márpedig ez kérdésessé teheti: lesz-e háborús emlékmű Siklóson?

E sorok írója látta a terveket, a makettet. Sajnálja, ha művészetről van szó, akkor mindenki hozzáértőnek hiszi magát. Elgondolkodtat, hogy a szakértő-zsüri véleménye ilyen kérdésekben nem számít. Márpedig érdemes lenne figyelmesen meghallgatnunk őket. Ami persze nem zárja ki, hogy tiszteletben tartjuk azok véleményét is, akik a művet később napról-napra látják. De mégiscsak furcsa: huszonegy hangadó most örökre elvetheti a tervet. Azt kell mondjuk, nincs alternatíva. Ha Pál Zoltán munkája elveszi közlegét, Siklós néhány ezer lakója bottal ütheti egy nívós emlékmű nyomát.

Schilling Erzsébet

Harmincéves a Mecseki Kultúrpark

Lehet-e előnyösebb helye egy természettel foglalkozó intézménynek, mint a Mecsek mediterrán világa? Ilyen egyszerű megfontolásból alakították ki 1960-ban a Mecseki Kultúrpark intézménygyűjtését.

Íme, most kerekén 30 éves évfordulóját ünnepli. Ez alkalomból májusban megjelentetik emlékkötetüket, nyolcvan oldalas terjedelemben, fotómelléklettel. Ebben fő helyet foglal el a hegyi zónában természeti állapotban megmaradt a parker-

dő, melyet még Kiss József irányításával alakítottak ki a múlt század végén a lelkes pécsi, korabeli "zöldek". A meleg délszakot idéző hegyoldalon működik a központi intézmény, "kulturális leányvállalataival" a megyeszékhely egészét behatárolja. Milyen részegységekből épül föl? Az Állatkertből, a Közlekedési Parkból, a Vidámparkból és az Akvárium-Terráriumból.

A létesítmény igazgatója, Dr. Fülöp István komoly lépté-

kü átforgató munkát végzett két évtized alatt. A "Fülöp-korszakra" esik a KRESZ Park alapítása, és a már öt esztendeje működő Terrárium létrehozása. Tevékenységük gerince az élővilág természetes, életszerű bemutatása. Az oktatás és a köznevelődés együttesében, kölcsönhatásában tevékenykednek. Vetélkedőket szerveznek, kiállításokat rendeznek, szakköröket működtetnek, lovasiskolát tartanak fenn, filmeket vetítenek — egyéb munkás-

ságuk mellett. Az általuk létrehozott Nyári Zoo Iskola az egyedüli ilyen profilú szerveződés hazánkban. Rendszeresen írnak ki pályázatokat.

Sokoldalú ismeretterjesztő funkciókat látnak el. Ilyen típusú tevékenységre csak az így megszerkesztett intézményrendszer képes. Kivesztett félben lévő, veszélyeztetett állatok, házasított egyedek továbbtenyésztését biztosítja ez az élő múzeum.

Az intézményrendszer nyitottsága miatt továbbfejleszhető egy korszaki szafari irányában. Ehhez megfelelő helyként a nagyárpádi síkság patakai által szellett területe jelölhető meg, hol egykoron Árpád nagyfejedelem teli szállása feküdt.

Komoly állatritkaságokkal dicsekedhetnek. Európai vidra példányuk nemcsak az Állatkert látogatóit örvendezteti meg, hanem a Lutra című film főszereplőként is bemutatkozott a közelmúltban. További ritkaságaik a zebra tigris, 50 majom, köztük az emberszabású csimpánz, a zöld és a galléros pávián, a benett kenguru, a szőke mangalica, a fecskeshajú mangalica, a pödörött szarvú rackajuh és a ciktajuh, mely a magyar honfoglalás korszakából maradt itt.

Intézményük országos viszonylatban a hazai kispatakok koncentrált bemutató helye. Tekintélyes gimnazvasar állományal rendelkeznek. Nemzetközi kereskedelmi tevékenységet folytatnak. NDK-val, Csehszlovákiával, Romániával, Lengyelországgal, egyezmény az egykori szocialista országokkal állanak intenzív üzleti kapcsolatban. Mellettük természetesen Ausztria, Svájc, Hollandia, és más országok sem hiányoznak partnereik közül.

Egyes állatpéldányaikat a nemzetközi tevékenységben regisztrálták, természetesen a tigriseket, a párdurcokat. Kölcsönös adatszolgáltatást adnak kollégális alapon, szakmai súlyú nemzetközi konferenciákon vesznek részt rendszeresen. A tudományos kutatás terén a vidratarományozás normatívának kikísérletezésére vállalkoztak.

Valamennyi részlegük közül a legsajátosabb megoldású a Terrárium-Akvárium, amelyet tíz méternyi mélységben, egy történelmi pincerendszerben alakítottak ki saját beruházásból. A több méteres vitrinekben formált életszerű környezetben krokodilokat és kígyókat, egyéb sajátos trópusi állatpéldányokat mutatnak be látogatóknak.

Zóka László

Egy sor grafikai lehetőség IBM PC-n

Helvetica Condensed
Souvenir Demi Goudy
Zapf Callier Avant Garde Gothic
Cooper Black Baskerville
Tiffany Medium Roadway
Clarendon Schoolbook Nimbus Sans
Century Helvetica Black
Garamond Bookman Light
Bookman Light Italic

A GEM Artline sokoldalú kialakítási lehetőségeivel a legkülönbözőbb alkalmazási célokra felel meg: legyen szó kiadványok illusztrálásáról, tipográfiai effektusok létrehozásáról, üzleti vagy egyéb grafikai készítéséről, mindegyik feladat elvégzésére egyformán kiváló. Csupán némi fantáziát igényel a rajzok kivitelezése; emellett gyorsasága sem multható felül. Pillanatok alatt próbálhatunk ki többféle elemet, gombnyomásra csoportosíthatjuk, méretezhetjük, forgathatjuk, tükrözhetjük, torzíthatjuk, árnyékolhatjuk, átszínezhetjük őket, s így számtalan vázlat áll rendelkezésünkre a végső változat kiválasztásához. Az Artline programhoz sokféle betűkészletet tölthetünk be, hogy aztán ezeket is ugyanúgy variálhassuk, mint a rajzelemeket. További felhasználás céljából a rajzokat vagy annak egyes elemeit, a skennelre beolvasott képeket (fényképeket, szabakézi rajzokat) szimbólumkönyvtárban archíválhatjuk, és később behívhatjuk a szerkesztendő grafika, ahol lehetőség van újabb feldolgozásukra.

Az elkészült illusztráció közvetlenül beszerkeszthető a kiadványba, a Xerox Ventura Publisher lapterelő program segítségével. A program kezelésének elsajátításához nincs szükség különösebb számítástechnikai ismeretekre, mivel magyar nyelvi környezetben működik, a kívánt utasítás menüből választható ki, az egér gombján való kattintással. A mindenre kiterjedő magyar nyelvű dokumentáció és többnapos tanfolyamunk része a felhasználónak nyújtott szolgáltatás komplexumnak. A programot fejlesztette:

DIGITAL RESEARCH

Magyarországon forgalmazza:

COMPUTER MEDIA

1011 Budapest, Iskola u. 8. Telefon: 115-3204
Telefax: 115-5087

Add a kezéd!

Ezzel címmel júniást rendeznek Bükkösdön pécsi keresztény közösségek június 2-án, reggel 9 órától. Az egész napos programban játékos sportvetélkedők, ügyességi versenyek, focik, kézilabda, ping-pong- és labtenis mérkőzések, valamint főzőverseny szerepel. Lehet teniszezni, horgászni, kirándulni. A műsort díjkiosztás, tánc és bál zárja.

A gyerekekkel érkező szülők is részt vehetnek a csapatversenyeken, mert a rendezők gondoskodnak a kicsikkel való foglalkozásról.

Van
esélyünk

Mire hív az Ohio?...

Az amerikaiak egyszerű, közvetlen, gyakorlatias emberek. Nem szeretik a sok szöveget, a nagy szavakat. Hamar a lényegre térnek, főleg, ha üzletről van szó. Ilyen benyomásokat szerezhetett (volna) valaki, aki hűvös tárgyilagossággal képes végignézni néhány amerikai üzletember találkozója magyar partnerekkel a múlt csütörtökön Pécsen, a Dél-Dunántúli Gazdasági Kamarában. Az amerikaiak Ohio államból jöttek, azon belül is legtöbben Toledoból (nem tévesztendő össze spanyol névrokonával, hiszen az Újvilágban, az Erie-tó partján fekszik). Mernők, vállalkozók egyaránt akadt köztük - például utépítő, bányászati szakértő, építési vállalkozó, egyetem tanár Ohio műszaki főiskolájáról, és velük tartott az állam egyik washingtoni képviselője.

Az említett hűvös tárgyilagosság persze merőben elméleti. Mert míg egyfelől (a bemutatkozás után) mindjárt kis rész-csoportokban konkrét üzletekről folyt a szó, addig másfelől a közös hang keresése, próbálgatása is épp elég izgalmas volt. Nem lesz-e az ismerkedés "sültek párbeszéde" az állampárt agymosó irracionális-musa és a Nagy Tavak partjáról jöttek célratörő pragmatizmusa között? Másképp kérde: elég vonzó lesznek-e szerény kezdeményeink (a profiktivitelhetősége, a továbbképzés vállalása stb.) az amerikai tőke

számára akkor is, ha — köztudottan — vállalkozói tudású, hajlandóságú nemzedékek nálunk nemigen szagatják az istrángot?

— Mi, amerikaiak, több kemény váltást is megoldottunk már — enyhítette kétségeinket Peter S. Ujvagy (azaz a magyar Ujvágy Péter), a Demokrata Párt toledoi vezetője. — Elképzelhetik: nálunk sem volt könnyű átprogramozni, nyereséges tenni a pennsylvaniai bányákat, a pittsburghi vasipari üzemeket. A váltáshoz mindenütt legalább három dolog kell: a tőke, az emberek átképzése és a jó szervezés, ami felfogásunkban a jó üzleti kapcsolat és a partnerek utóképességét, szakszerűségét, pontosságát egyformán jelenti.

— Nézzük az elsőt — vetem közbe —, mi a tőkebefektetés fő feltétele?

— A megismerés és a megbízható kapcsolat. Most még — a Kamarán keresztül is — kérdésekre válaszolhatunk oda-vissza. A következő lépés: ha a kívánt információk megvannak, feltűnik az ingujjait, és konkrét dolgokról tárgyalni. Ez vezet a közeli, tartós kapcsolathoz.

Ted Kirkby az ohioi csoport legjelebb vállalkozója; minden érdeklő kőbányászattól az utépítésen át az öntödékig. Tőle azt kérdezem — utalva hasonló tapasztalatokra —, miben legyünk "amerikai módra" praktikusak, egyszerűek és célratörők közös ügyeinkben?

— Úgy tudom — feleli —, hogy Önöknek most már van demokratikus parlamentjük. Ha az ottani képviselők révén erősen "nyomják", amit itt, ezen a vidéken el akarnak érni, ha az itteni érdekeltek érvelése elég erőtel-

jes, akkor az Önök kívánságát a parlamentben is kénytelenek lesznek meghallgatni. Most, amikor Pécsre jöttünk Budapestről, a kisbuszunk sokáig csak olyan lassan haladhatott, amennyire az előttünk hajtó teherautók engedték. Milyen útjaik lehetnek akkor a mezőgazdasági üzemeken belül?... Mi viszont Amerikában abból indulunk ki, hogy a farmer nem tölthet el az úton több időt, mint amit eltölt a termeléssel. Ennek megfelelően cselekszünk. Vagyis összefog a farmer, a kereskedő, az utépítő társaság és minden más szóba jöhető támogató. Együtt teszünk javaslatot, összefogva gyakorlunk nyomást a parlamentre.

— Önök, üzletemberek, a még rugalmasabb magyarországi nyitás érdekében milyen befolyást gyakorolhatnak a szövetségi kormányra? - fordulok Ted Mastroianni úrhoz, Ohio washingtoni választott képviselőjéhez.

— Arra törekszünk - mondja -, hogy erre mind több pénz jusson a szövetségi forrásokból is. Bush elnök túl óvatos, de a Kongresszus tagjainak többsége tudja, hogy a magyar üzlet ésszerű kockázattal jár, tehát megéri a befektetést. Ebből fakad az a törekvésünk, hogy a pénz több formában is jöjjön: direkt kormányközi segítségként, továbbá működőtőkeként. Ám mindektöbbnek az előfeltétele a "technikai" rész. Vagyis: segíteni az amerikai cégeknek a magyar viszonyok megismerését; kialakítani, hogyan lehet együtt dolgozni, egy vállalkozást menedzselni, megtanulni az üzletmenetet, a könyvelést. Egyszerűen átlátni egymás gondjait, érteni

egymás nyelvén.

Kiderült többek közt, hogy az amerikaiak jól tudják: számunkra a nyugat-európai kapcsolatok a földrajzi közelség miatt előnyösebbek. Jó üzlet tehát csak akkor ígérkezik, ha a magyar termékben valamilyen szakmai (érték-) többlet jelenik meg, s ráadásul még a szállítás többlet-költsége is kifizetődik. Nagyon érdekelt például őket, melyik európai kikötőből célszerű valamilyen tömegáru szállítanunk: Triesztből-e, vagy a Duna-Rajna csatormán át, a nyugat-európai kikötőkből. Appelschoffer József, a Közúti Építő Vállalat igazgatója korábban Toledóban már arról is tájékozódott, sor kerülhet-e magyar munkások amerikai foglalkoztatására, mondjuk, az ottani utépítéseken. A válasz röviden: nem, minthogy Amerikában is nagyon kemény foglalkoztatási gondok vannak - törvény írja elő, hogy az ottani új vállalkozások kötelesek egy bizonyos százalékban nőket, illetve négereket alkalmazni.

Az első közeledő lépések tehát megtörténtek, de ez még édeskevés. Jó lenne, ha nemcsak a most meghívottak, hanem más dél-dunántúliek is élnének a Kamara közvetítésével, hiszen az ohioiak számos dologban máris készséges partnernek mutatkoztak. Nyilván nem csak azért, hogy századunk egyik zseniális politikusa, Churchill szavait igazolják:

"Nincs még egy nemzet, amelynek ennyire természetéből fakadna, hogy viszonzozza a jóhiszemű, tisztességes elbánást. Ha jól bánsz az amerikaival, ő még jobban akar bántani veled."

Varga Dávid

A szocialisták újabb mezcseréje után?

Jánosi György alelnök két lépcsőről beszél

Az elmúlt hét végén megtartotta II. kongresszusát a Magyar Szocialista Párt. A jelenlévők megszavazták, hogy a pártelnök Horn Gyula mellett a két alelnök Pozsgay Imre és a szekszárdi tanítóképző docense, dr. Jánosi György legyen. Ezúttal tehát pártalelnöki minőségében kerestük meg.

— Az MSZP II. kongresszusáról szóló tudósítástak olvasva úgy tűnik, a párt a harmadik zászlóbontását érte meg. Mi erről a véleménye?

— Erről szó sincs. Két lépcsőben végrehajtott változtatásról van szó. Nyilvánvaló, hogy minden pártnak az objektív társadalmi helyzethez kell igazodnia. Olyan politikát kell felmutatnia, ami iránt van kereslet, mert ha elrobban mellette a történelem, akkor elpusztul, eltűnik a politikai palettáról. A kommunista párttól a szocialista-szociáldemokrata párthoz jutottunk el. Az egész az 1988 májusi pártértekezleten kezdődött, az októberi közbenes változás nem volt zászlóváltás, csak kompromisszumos eredmény. A program, amit akkor elfogadtunk, már a szocialista-szociáldemokrata értékek jegyében fogalmazódott meg.

— Milyen program volt, amivel a párt tagjai sem értettek egységesen egyet...

— A párt platform-összetétele, és főképpen a vezetői összetétele kompromisszumos átmeneti stádium volt, ami azt sugallta, hogy ez a párt még mindig nem a szocialista-szociáldemokrata értékeket, hanem a kommunista és ezen előbb említett értékek valamiféle egyvelegét jelenti. Most következett be az igazi letisztulás, programunk egyértelmű kimondása.

— Tehát van jövője a szocialista pártnak a választáson elszenvetett sikertelenségek után?

— Feltétlenül. Az eredmények egyrészt a rendszerváltás igényét tükrözték, másrészt azt, hogy vákuum alakult ki körülöttünk. Meggyőződésem, hogy a baloldaliságnak van jövője. Most olyan gazdasági, társadalmi átalakulás előtt állunk, ami jelentős társadalmi rétegek további lecsúszásához, adott esetben ellehetetlenítéséhez vezet. Az ilyen rétegek mindig érzékenyek voltak az igazi baloldali értékek iránt. Az esélyegyenlőség, a tolerancia, a szociális jogok biztosítása, védelme olyan fontos tevékenység, amire igény van és lesz is.

— Szocialista-szociáldemokrata orientáltságát olvasva úgy tűnik, a párt a harmadik zászlóbontását érte meg. Mi erről a véleménye?

— Nem. Kongresszusunk eldöntött valamit, de a munka kidolgozása, tervezése, végrehajtása még hátra van. A többi baloldali párt is csak akkor léphet, ha ismeri programunkat, munkánkat. De kétségkívül baloldali értékeket közvetít az MDF, az SZDSZ is, még ha nem is ezen értékek vannak túlsúlyban a programjukban. Baloldali értékorientáltak a szocialista pártok, és a Néppártot is feltétlenül ide sorolnám. A köztudottan baloldali kisebb pártokról nem is szólok. Parlamenti frakciónk elsődleges feladata a baloldali értékek közvetítése, a baloldali pártok közötti párbeszéd szervezése, bizonyos kérdésekben a közös álláspont kialakítása.

— És a párton belüli platformok?

— Eddig jó begyakorlott pártállami szemléletben egymás ellen harcoltak, mindig a belső ellenséget keresték. Most váltaniuk kell. Az életképesség mércéje, hány embert tudnak maguk mögé állítani. Elképzelhetőnek tartom olyan emberek százezreit is, akik nem MSZP tagok, de szimpatizálnak céljainkkal.

— Ön a választásokon pártja képviselőjében nem jutott be a parlamentbe. Nem sokkal később lemondott a megyei pártelnöki munkáról, hogy tudományos tevékenységét folytassa. Most mégis pártvezető lett újra... Valamiféle kárpótlás ez?

— Nem tartom annak, mint ahogy azt sem tekintem személyes kudarcnak, hogy nem választottak meg. Erre számítanunk kellett. Az MSZP akkori elhibázott taktikázgatásának következménye volt. Hogy most mégis a párt országos alelnöke lettem, belső ügy. Azért vállaltam, hogy azok, akik legközelebb elindulnak egy ilyen választáson, ne veszítsenek a rossz országos politika vagy rossz vezetés miatt.

T.J.

PHILIPS shop a Konzumban

Philips — gyerekkorunkban a Terta 811-est hallgatva sokszor ábrándoztunk arról, hogy egyszer majd ilyen magnóknak lesz. Barátom apja, aki valami csoda folytán eljutott Bécsbe, hozott egy csomó prospektust. Az egyik a Philips gyártmányait mutatta. Volt közöttük egy hatalmas, erős zeneláda, na, ez volt álmaink netovábbja.

Allok a pécsi Konzum Áruház most megnyílt Philips shopjában, vágyaink készüléke — ha alaposan átalakulva is — karnyújtásnyira tőlem. Persze, sok másik között. Vannak itt hűtőszekrények, háztartási gépek, hifitorniók, és ki tudja, még mi minden.

A pécsi a negyedik márkaüzlet Magyarországon. A Skála Met-

rő, a Skála Budapest és Szekesfehervár után itt is megveti tehát lábát a tavaly megalakult Philips Skála Budapest Kft. (PSB) A vegyesvállalat két személyes, az elektronikai cég ausztriai vezérképviselete mellett a Skála-Coop a tagja. Most megnyílt üzletük hetven négyzetméteres, az induló árualap tízmillió. A berendezés a Philips Austria tervezte, s a munkatársak öltözéke is illeszkedik a vállalat image-éhez.

Még az idén továbbfejlesztik az üzlethálózatot, melynek a tervek szerint az év végére kilenc tagja lesz. Folyamatosan bővül az árukészlet, hamarosan megjelennek a világítástechnikai és a számítástechnikai berendezések.

CZ

Fotó: Baracs H. Dénes

A HELYZET

Lassanként kopnak el szavaink, napról-napra devalválódnak. Sokat sajtóítottak ki egykori és mai pártok programjait, sok vásott el a gyakori, hétköznapi használatban. S mi magunk is elrongyoltunk eleget. Az olyanokat például, mint a szerelem, a szeretet, a barátság.

A reformkor emberének kevés kedvesebb szava lehetett, mint a nemzet. És még a századelőn is érdemes volt a szocializmusban reménykedni. Aztán jött a nemzetiszocializmus, jöttek a szocializmusnak csúfolt proletárdiktatúrák, s mindkét szó odalett. Mi — ekozbén — szociáldemokrata értékek után áhítottunk. Nem is oly régen kiderült: a magát szociáldemokratának nevező párt háza táján távolról sincs rendben minden, s alig maradt, aki még rájuk szavazott.

A második világháborúban szenvedő milliók semmi után nem vágyódtak jobban, mint a béke után. 1945 megozta a békét, a nagyhatalmak marakodása a koncon pedig a hidegháborút. Hát miféle béke volt az ilyen?

Sokáig tudni lehetett, hogy az ideiglenes rövid, átmeneti időszakot jelöl. Így is használtuk, míg el nem indultak az évek, évtizedek, és rá nem jöttünk: ideiglenesen akár egy emberöltőt is tartózkodhatunk valahol.

A múlt század végén még ki-kezdhetetlen volt a hon is. S a védelemmel sem volt semmi baj. A honvédelmet azonban lassan az értelmetlenül hosszú sorkatonai szolgálattal, túlzott költségvetési terhekkel azonosítottuk. Az Államvédelmi Hatóság sem segítette az állam, a védelem eredeti értelmének megőrzését.

Ha valaki megmentett valakit, azt — egészen a legutóbbi időkig — nemes cselekedetnek tartottuk. Ha letűnt korokból értéket mentett át, talán még nemesebbnek. Később behizonyosodott: a hatalommal is meg lehet tenni ugyanezt. Azóta menteni sem érdemes már.

A piacgazdaság után sóvárogva sokszor gondoltunk kffire, rfre. Eltelt egy kis idő, megalakult a Next 2000, kétes értékű üzletekről, társaságokról szóltak a hírek, s ki bízott már abban, hogy ez az igazi megoldás. Eloroztak tőlünk valamit, ami meg sem volt nekünk.

Jobbágyok, parasztok sokévszázados vágya volt a földosztás. A huszadik század aztán osztotta, szorozta, kollektivizálta, újra osztotta, megint összevonta az egyre savasabb, egyre sáradtabb földet. Most osztásra készülünk megint, épp csak az évszázados lelkesedés hiányzik hozzá. Azt kívánta belőlünk a történelem.

Az infláció utóférté a szavakat is — mondhatnánk, ha legalább abban a szóban megbízhatnánk, hogy infláció. De már ez sem volt elegendő a tavalyi, jugoszláviai pénzromlás érzékeltetésére. Kifejezéseink pánikszertűn tűnnek el mellőlünk, értékük óráról-óra-ra csökken. Pedig vigyázni kellene a színlelt szóösszetételekkel, mert ahogy Sütő András mondta, Auschwitz sem a gázkamrákkal kezdődött, hanem a jelzőkkel.

Ha vannak még szavaink, amelyeket újra fölfedezhetünk magunknak, és amelyek nem csengetnek hamisan, azokat népmeséinkben, népköltészetünkben kell éreznünk. Egy-egy közülük esetleg magától is visszatér kö-zénk. Mint ahogy a népdal szerint a messzire szállott madárka is visszajő egyszer.

Büzapírulásra, szólólágyulásra.

Sz.Koncz István

Iparunk mintaüzeme

A pártirányított kóceráj

Alábbi írásunk egy meghurcolt mérnök kusza története. Véleménye egy — meglehetősen sarkos — vélemény a sok közül. Annak reményében adjuk közre, hogy lesz aki alátámasztja, s akad, aki pörlekedik vele. — A szerk.

— Pali, figyelj! — szólok rá, mikor a kávé mellett elrövedezik. — Úgy jártál te is, mint Karinthy híres magyar mérnöke, mi?

— Miért, az hogy járt? — rezzen fel.

— Felalálta a nemrepülőgépet. Különleges tulajdonsága, hogy még komoly műszaki hiba esetén sem száll fel.

Így kezdődött a beszélgetés, mely aztán komolyra kacskaringózva arról szólt, miért nem óvta meg Isten a tisztas magyar ipart — mármint a nagyipart. Kandó Kálmán, a Ganzgyár, a TUNGSRAM hazájában tegnapelőtt elmondta: Kiss Pál gépészmérnök, ki a Cserkúti MEZŐGÉP-gyáregység igazgatói székét két éve cserélte fel néhány olajos gmk-munkapaddal.

Siklóson született, Bólyban kezdte pályáját, villanyszerelőként. Harmincéves korában a villányi Gépjavítóban üzemvezető, a cserkúti MEZŐGÉP-gyáregységben osztályvezető — de nem sorolom tovább. Ami az adatokon túl fontos: egy-két év alatt ütőképes gyáregységet formált a villányi MEZŐGÉP palotabozsoki gyáregységéből, később a villányiból is — előbb főmérnökként, később igazgatóként.

Nagy tudású, kiváló műszaki képességű, agilis embernek ismerik. Van elképzelése, koncepciója — s ami nem sűrűn adatuk meg egy mérnöknek: ért az emberek nyelvén, s elképzeléseit mások cselekvésévé formálva képes "megsokszorozni" önmagát. Persze, nő a becsvágya is. Elvállalja a MEZŐGÉP cserkúti gyáregységének vezetését. Akkor még nem tudja: itt kezdődik a baj, a sajátos — bár korántsem ritka — mérnök-, vezető- és értelmiségi-kálvária.

(Dokumentum 1.) Dr. K. E. jogtanácsos levele Vigh Miklós ig. elvtársnak. "... B.F. csoportvezető kijelentette, hogy sem ő, sem a csoportja nem hajlandó a továbbiakban D.S.-sel együtt dolgozni. Ekkor Kalocsai et. elkezdett velem kiabálni, és kijelentette, hogy felháborító az, amit az utóbbi időben a párttagokkal művelünk, és hogy be fog menni Lukács János elvtárhoz, aki ha ezt megtudja, engem is és Vigh elvtársat is p...n fogja rúgni. Közöltem vele, hogy én felkérésre vettem részt a fegyelmi tárgyaláson, és ezért engem senki nem vonhat felelősségre... (1987. jan. 23.)

Kiss Pál ma már csöndes rezignációval pillant vissza a történetekre.

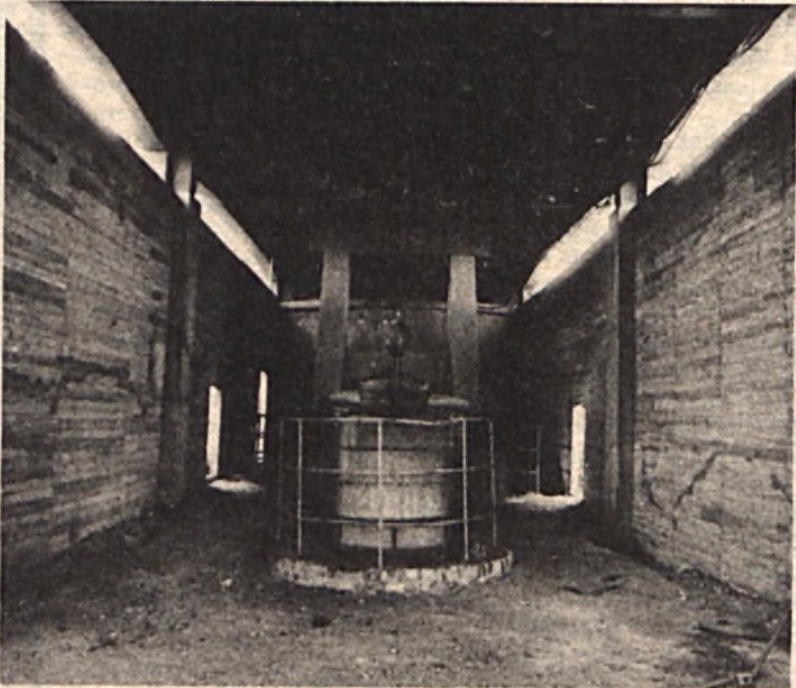
— Cserkúton 1986-ban, már oda-kerülésemkor észrevettem: az emberek bent, az üzemben rendszeresen isznak. Ez olyan mérvű volt, hogy nem azt kellett nézni, ki ivott, ki nem, hanem "csak" hazaküldeni a berugottakat. Valaki ugyanis mindig részeg volt. Persze, ebben élen jártak a párttagok, hiszen ott volt védőszenetek köztük a szintén alkoholisták üzemi titkár, és akadt vállalati védőszenet is. A munkahelyi ivászat persze a vezetői értekezleteken is előkerült. Egy ilyen alkalommal az akkori személyzeti vezető kijelentette: "A kevés ivás nem okoz gondot." (!)

— Ennyit a munkafegyelemről. És a szakma?

— Gyakorlatilag nem léteztek szakmai követelmények — ez kiderült például abból, ahogy a legjobb berendezéseket használták, vagy épp nem használták. Jobbító javaslataim minden érintett a saját személyen ellen irányuló támadásnak

vette. Sőt, ezt úgy tekintették: szép, nálunk sem alakult ki a színvonalas irányítás, hiszen ehhez jól képzett, hozzáértő emberek kellett volna a központba, de ilyenek nem voltak. Ebből következett a beleszólás, beleszócsogás, ami a központ erényévé vált, ha a dolog jól ütött be, de ha rosszul: "Ezt te csináltad!"

(Dokumentum 2.) Részlet a Kiss Pál munkájáról készült "Kiegészítő minősítés"-ből: "Éles észjárású, jó tárgyalóképességű. Az eseményeket állítja, jó beszéd-készséggel vezeti a tárgyalásokat. A cserkúti gyáregységénél eltöltött közel két éves tevékenysége, a vezetésével elért eredmények joggal válthatnának ki több elismerést személyével kapcsolatban. "Amde — és most a hibák, sőt, a bűnök felsorolása következik — a

Egy kóceráj a dél-dunántúli palotáról

pártalapszervezet vezetőjével nem kielégítő a kapcsolata, — Politikai kihatású gazdasági döntéseiből (!) nem vonja be és nem tájékoztatja sem a vezetőséget, sem az alapszervezet titkárát."

Az sem baj, ha a gondosan megfogalmazott minősítés egyik mondata hatalmas öngól: "...egyszemélyileg hozva döntést, vállalt szállítási határidőket, amit a gyáregység kollektívája — esetenként a dinamizmus hiánya miatt (!) nem tudott követni." (1987. május 12.)

Amikor a körülötte és róla zajló "beszélgetésekből" megtudja, hogy káderezik, Vigh Miklós igazgatóhoz fordul:

(Dokumentum 3.) "Jellemző volt a teljesen szervezetlen, meggondolatlan, előkészítetlen munkavégzés, ... a munkahelyi munkamorál nem az ipari üzemekre jellemző képet mutatott. A minőség nem volt elfogadható, pontosan a kialakult munkafegyelem következményeként. A fegyelmi eljárások sorozatát kellett lebonyolítani alkoholfogyasztás miatt, és itt nem volt kivétel az első számú műszaki vezetői körébe tartozó személy sem. A termelés fellendítése érdekében munkahelyeket kellett átszervezni, közvetlen vezetőket lecserezni. Az akkori megállapítást, mely az igazgató elvtársnál van jegyzőkönyvbe rögzítve, igazolták a későbbiek, amikor is meg kellett válni a termelésvezetőtől, két műhelyvezetőtől, valamint a főmérnöktől. E változásokkal körülbelül 100 főt meghaladóra tehető a ki-, illetve belépők száma." (1987. május 18.)

A gazdasági — társadalmi csőd egyik fő oka: a politika ráült, rátelepedett a gazdaságra. Kialakultak az "üzemhalmaz"-vállalatok: semmi sem tartotta (tartja) össze őket, csak az ésszerűtlenség, a bürokrácia.

Kiss Pál: — A vállalati központ a gyáregységeken, így Palotabozsokon, Villányon is élőködött. Mindig mindenféle költséget kimutattak, csak a központ terheit nem: ezt se érzékelték, se levenni nem lehetett. Cserkúton aztán belepofáztak mindenbe, hiszen közel volt a központ-

hoz. Ahogy országos szinten sem, nálunk sem alakult ki a színvonalas irányítás, hiszen ehhez jól képzett, hozzáértő emberek kellett volna a központba, de ilyenek nem voltak. Ebből következett a beleszólás, beleszócsogás, ami a központ erényévé vált, ha a dolog jól ütött be, de ha rosszul: "Ezt te csináltad!"

A kapkodás, a selejt ilyen helyzetben már törvényszerű. Ellenszere: kialakítani egy bizonyos profilt, az ehhez szükséges gyártás-előkészítést, tervdokumentációt. Csak hogy erre soha nem volt idő! Örögi körben forogtunk: belekapunk mindenbe, hogy a felszínen maradjunk, de közben elveszt

minden, ami hosszabb távra szól. Ezt azzal indokoltuk, hogy nincs igény, nincs piac, pedig csak a mi csapnivaló műszaki színvonalunk számára nem volt. Felvettük a költségvetésből kapott export-támogatást, mert akik ezt megadták, csak magát a tényt nézték, de azt nem, mit exportálunk, és hogy az gazdaságos-e.

— Általánosítsunk: mi az oka a mai ipari csődtömegnek?

— Az, hogy gyáraink, üzemeink jelentős részét kitaró és következetes pártirányítással sikerült kócerájá zülleszteni. Az egyik gmk-s lakatosom megkérdezte: mi a garancia arra, hogy lesz itt helye holnap is, hosszú távon is? Azt feleltem: én erre tettem föl mindent. Legfőbb érdekem, hogy ebből a magam részét kivegyem, s ahol ez megjelenik, ott meglesz az ő része is. A vállalatnál mindez pont fordítva van: mindenkit csak a maga része érdekel, de a vállalat — senkit. Az az oka a mai csődtömegnek, hogy — nézzem körül! — még mindig a legtöbb helyen egy-két ember élőködik 300 másik nyakán. Csak arra tör, hogy megszédje magát, fejedelmi módon él, de az csöppet sem érdekli, mi van a munkásokkal. A szakmai romlás az erkölcsi züllesztésből következik, s nem fordítva. Ahol igényes emberek vannak, adnak arra, hogy ami elkészül, minden szempontból értelmes, gazdaságos legyen. Ahol ilyenek nincsenek, ott minden leépül, mert nem "belül" van a mérce, a követelmények.

Nem árt tudni: a cserkúti MEZŐGÉP az idei első negyedévben 20 milliós veszteséggel zárta az első negyedévet.

A történet csak megszakad, de még nincs vége. A mémök lótt-fut, hogy hetente megtermelje azt az összeget, amiből fennmarad a kis gmk, ám csendben új feladatokra is kék zül. Érthető, ha a lombik-méreteket nem elégtűk ki, hiszen merészebb vállalkozásokhoz, nagyobb léptékhez szokott.

Varga Dávid

Cseri László illusztrációja

Regionális oktatóközpont

Kanizsa mellett elmegy a vonat?

Melyik városnak ne lenne szüksége egy továbbképző oktatási központra? Olyan intézményre, amelyik feladatának tekintené a szakemberek továbbképzését — a fizikai munkástól az egyetemet végzettségig —, akiknek munkája feleslegessé válik munkahelyük korszerűsítésével, profilváltásával.

Gyárak, vállalatok szűnhetnek meg, és sok embernek nemcsak munkahelyet, de szakmát is váltania kell ahhoz, hogy továbbra is kenyérkeresője maradjon családjának. Az sem lesz ritka, amikor egy munkakör ellátásához több szakma, szakterület ismerete is igényeltetik.

Ilyen célokat szolgáló regionális oktatási központot képzelt el főszervezőként finn példára alapozva Korom József, a Budapesti Kandó Kálmán Villamosipari Főiskola docense, az Elektronikai Alkatrésztechnológia Intézet igazgatója Nagykanizsára, mintegy referenciaként a későbbiekre, amikor az egész országban kiépül a hálózat. Erre az intézményre épülhetett volna a nemzetközi innovációs menedzserképzés is. Ez utóbbi egy alapítvány révén jöhet létre, melynek életrehívója az Országos Műszaki Információs Központ, és egy angol érdekeltségű cég.

Miért pont Nagykanizsára esett a választás? Fekvésének köszönhetően. Az angol cég már indított egy, az ENSZ mellett működő kutatási központot Zágrábban. A zágrábi kutatóintézet szakmai tanácsokkal támogatná a hazai menedzserképzést, és Zágráb, illetve Budapest között az egyik legrövidebb út Nagykanizsán át vezet. A városban ráadásul felszabadulni látszott az egykori MSZMP városi bizottságának épülete.

A kivülálló azt hinné, hogy a város, aminek szinte semmi pénzébe nem kerülne a regionális oktatási központ, és már régóta áhítozik egy felsőfokú intézményre, kapva-kapott az ötleten. Mégsem ez történt. Zsoldos Ferenc a városi tanács elnöke ugyanis meglehetősen kutyaszorítóba került, miután Kanizsa nagy hagyományokkal rendelkező kereskedelmi szakközépiskolája szinte emberemlékezet óta komoly tanteremgondokkal küzd. Ők is igényt formáltak a város MSZMP székházára, illetve a tözsomszédságában álló munkásországi épületre. Miután a munkásországi városi tanács áprilisban átadta oktatási célokra a városnak, ezt, és az MSZMP székházat a kereskedelmi iskola szeptembertől nagy valószínűséggel birtokba is veszi.

S ezzel kútba csni látszik a regionális oktatási központ és a nemzetközi men-

dzserképző kanizsai megvalósulása is. A menedzserképző elvesztése már szinte biztos, miután április végén Budapesten megrendezték azt a nemzetközi konferenciát, ahol be kellett volna mutatni az intézet helyszínét. Ezt a hazai szervezők, köztük az Országos Műszaki Információs Központ nem tudta megtenni. A menedzserképzőnek pedig szeptemberben minden körülmények között indulnia kell. Várhatóan indul is, Budapesten, vagy az ország valamelyik más pontján.

Nincs oda azonban a regionális oktatási központ ügye, amit számtalan fővárosi intézmény, így a Budapesti Műszaki Egyetem, a Közgazdasági Egyetem, a Mémóktovábbképző Intézet is támogatna tananyaggal, programokkal, előadókkkal.

Am úgy tűnik, Kanizsán hiányzik a vállalkozó szellem. A tapasztalatok szerint nagyon sokan tájékozatlanok a kérdésben. Vannak, akik ismerve a tanács szerény anyagi lehetőségeit, féltik az önkormányzatot a pénzügyi terhektől. Mások azon aggódnak, hol telepítenék le a szakembereket, akik a központban tanítanak. Pedig az indításhoz szükséges tőke meghatározott többsége kívülről érkezik. Egyes számítások szerint ez a városnak maximum másfél-kétfélmillió forintjába kerülne, ha egy épülettel apportként beszállna a vállalkozásba. Attól sem kell tartani, hogy az oktatók Nagykanizsán kívánnak letelepedni. Az átképző tanfolyamoktól függően az oktatók meghatározott rend szerint csak az előadások idejére érkeznek a városba. A legkülönbözőbb időtartamra Kanizsára érkező "tanulók" könyven szállásra lennének a ma kihasználatlanul álló kollégiumokban, vagy a munkásszálláson. Ambar az is előfordulhat, hogy a város szempontjából szerencsétlen pillanatban érkezett az ajánlat. A rendszerváltás kissé szétzilálta a távlatos gondolkodást.

Budapestben még várják a kanizsaiak választását. Fel tudnak-e ajánlani rövid időn belül más alkalmas épületet a továbbképző központ számára? Az idő rövid, tekintettel azokra is, akiknek nagy szükségük lenne a Dél-Dunántúlon egy átképzési rendszerre. Most már az ő bőrtükre is megy a játék. Ki tudja, a változások viharában már egy év esztendő is hány embert érintene hátrányosan a déli megyékben.

Ha Kanizsa alkalmatlannak ítéltetik a feladatra, minden bizonnyal lesz a Dél-Dunántúlon örömmel vállalkozó másik város.

Rikli Ferenc

Óvoda a Parlamentben?

Úgy tűnik, korai volt örömlünk az új magyar parlament megalakulásakor, azt hittük, végre értelmes és tisztességes emberek foglalnak helyet a nagytetemben. Ám az utóbbi ülésszak cáfolni látszott minden korábbi hiedelmet. Mintha nem is a Tisztelt Ház, de egy egész óvoda, maszatos közepsősök és kics csoportosok sereglettek volna egybe (no, akadt egy-két "nagycsopis" is.) Az új kormány programját kellett volna megvitatiuk. De az élet nem cáfol rá saját magára: ovisoknak nagy falat az ilyesmi.

Nem akarom a kormányprogramot minősíteni, jónéhányan megtették már előttem. A meglepetést elsősorban az okozta, ahogy a programhoz a Tisztelt Ház hozzáállt. Nekidühödten rohantak rá, hogy szétépítjük, mintha legalábbis legfejlettebb porcelánbabájukat vette volna el tőlük egy huncut gyermek. Acsarkodtak, ütöttek-vágtak, személyeskedtek, köpködtek, rugdaltak sokszor azt sem nézve, kinek ártnak nagyobbat. És még ekkor is szemet húnyták a dolog fölött, ha értelmes cél érdekében törtétek volna az epehányások. Ha valóban az törtétek volna, aminek ilyenkor történni "illik". Azaz megvizsgálták volna, hogy program-e az, ami fölött vitáznak, és ha az, akkor hasznos-e. Hogy a fölkinált menü (Bod Péter Ákos hasonlatára "ráharapva") vajon ehető és egészséges-e. De hát abban sem volt egyetértés, menü-e, a menü. Az ellenzék nem nyilatkozott, az ellenzék ellenzékének ellenzéké pedig cáfolta. A kérdés ennyiben maradt.

A fogyasztószógról szólva azt gondolom, ránézésre megállapítani nem lehet. Bele kell kóstolni. (Bizonyos angol szólás is az evést emlegeti próbaként.) Arról pedig, hogy egészséges-e az étel, szó sem esett. A finnyás ovisok megmaradtak a végeérhetetlen siránkozásnál: — Óvó bácsi én ezt nem szeretem! — De én szeretem! — Akkor hülye vagy! — De nem is

vagyok hülye, mert az anyukám is szereti, hihi!

Az óvó bácsit nem különösebben érdekli ez a fajta megnyilatkozás, inkább idegesíti kissé. Jól tudja, hogy minden gyerek igényzik kibúvókat találni. Meg hát ízlelések és pofonok különbözőek, ez ellen sokat tenni nem lehet. Talán csak szoktatni. Lehet, hogy éppen ezért nem kérdezte meg, hogy: — Hát aztán miért nem szeretik ezt, lurkók? Sejti, hogy a válasz legtöbbször egy rövid szócska lenne, kissé bizonytalanul elrebegeve: — Csak.

A csemetéket legfőljebb a már kicsit szentimentális nagymama sajnálja, de hát ő régen kinőtte az óvodát. Unokáinak pedig még nincs annyi esztűk, hogy azt mondják az óvó bácsinak: — Ezt a spenótot azért nem akarjuk megenni, mert növekedésgátló anyagokat tartalmaz, ezért ebben a korban így elkészítve egészségtelen.

Az óvó bácsi akkor nem tehet más, mint hívja a szakácsnét, és spenót helyett mákos-tésztát rendel. A mákos tészta finom étel, a morfiuntól pedig szépeket lehet álmodni. Persze tudná előre, lesz jó néhány gyermek, akiknek a mákos-tészta sem izlése.

Meddő dolog tehát az ízlelése szót vesztegetni. Tapasztalatból tudjuk, az ezirányú kérdések is csak a szokásos udvariassági közhelyek részét képezik. Elképesztő hát, hogy vannak, akik két napig képesek erről beszélni. Ráadásul akkor, amikor nem is ez a dolguk.

A szülők ilyenkor csak mosolyogni szoktak, nem rejtevéka alá büszkeségüket csemetéjük leleményes szófordulatainak hallatán. Néhányan ugyan közbeszólnak: — Ejnye de butus-kák vagyok! — de közben arra gondolnak, majdcsak benő a fejük lágya. No de mi van akkor, ha a gyermekek 30 év fölöttiek, és parlamentesdii játszanak?

Derényi András

Szénstop

A szénbányászoknak senki nem szólt, május derekán villámcsapásként érte őket a hír: a pécsi Hőerőmű átmenetileg nem fogad több szenet. A Magyar Villamos Művek Tröszt (MVMT) intézkedése nyomán csaknem valamennyi hazai szén-erőmű teljesítményét korlátozták, de a megnövekedett készletek miatt szénstopra csak Pécsset került sor. Háromszáz ezer tonna külféjtési szén döglök az erőmű területén. A szállítások három hetes fölfüggesztése a Mecseki Szénbányák számára hetven millió forint árbevétel kiesést jelent. *Csethe András vezérigazgató* szerint az intézkedésnek három alapvető oka van: a Szovjetunió megnövekedett villamosáram-szállításai, a csupán 90-92 százalékra taksált ipari termelés, és az, hogy ebben a három hétben Pakson mind a négy blokk üzemel.

— Nem tudom, hogy ezt miért nem lehetett előre megmondani — fakad ki a vezérigazgató, de indulata egy pillanat csupán. — A Külféjtési Üzemben

egy hetet sikerült átvészelnünk különböző mellék munkákkal, gépjávitásokkal. Már-már elkerülhetetlennek látszott a két héti tartó kényszerzabadság, de végül odáig jutott az egyezkedés, hogy napi 2400 tonna szén helyett 1400-1500 tonnát mégis átadhatunk.

Június 9-én a paksi erőműben újabb blokk karbantartási munkába kezdenek, de az sem tart örökké. Vagyis a következő szénstopra akár fogadni is lehet. Mindez aligha könnyíti meg a „szén” álmokat. Hisz a pécsi fűtőerőműben viszonylag drágán állítják elő a villamos áramot (így a 140 megawattos kapacitásból az országos hálózat csak ötvenre tart igényt), a Föld immár tartósan mondható fölmelegedése miatt amúgy is kisebb a hőigény, s hol van még az az idő, amikor hazai energiával kezdjük kárpótolni az osztrákokat Bős-Nagymarosért... Bizonytalanná válik immár a nehéz helyzetben lévő Mecseki Szénbányák egyik (nincs sok) biztos bástyájának, a Kül-

fejtési Üzemnek a helyzete is? Ha így megy tovább, év végére szépen elolvad a 630 millióra tervezett vállalati nyereség.

— Térde, imához! — mondja Csethe András. — Mást aligha tehetünk. Száz millió forintot jelent a beígért, ám elmaradt szénáremelés, melyet a régi kormány már nem vállalt, az új intézkedéseire pedig még várni kell. Hetven millió ez a mostani kényszerzabadság, s ki tudja még mi jön...

Kényszerzabadság? Az MVMT termelési igazgatója, Pelle Gábor csodálkozik. Mint mondja, elvileg nem érhetett senkit váratlanul az intézkedés, melyet elsősorban a hazai ipari termelés alacsony szintje motivált. Hisz Pakson már korábban is volt teljes üzem, s a szovjet szállítások sem nőttek meg aránytalanul. Az atomerőmű karbantartási ütemezése egyébként nem titok. A június 9-én kezdődő blokkjavítás nagyjából egy hónapig tart. Utána újra teljes üzem, s az éves programban még egy karbantartási periódus szerepel. Azt mindazonáltal elismeri: ezt a programot sem Pécssett, sem a többi bányavállalatnál nem ismerik. Pedig pillanatnyilag csak ez jelenthetne számukra némi elgazdagodást. Elvileg. Mivel az ipari termelés föllendülése egyelőre nem több, mint remény.

— Fg —

Ládába zárt történelem

Regöly másfélszer lelkes falu Tolna megyében, a Kapos és Koppány összefolyásánál. Ahogy mondani szokás: "ősidők óta lakott hely", amit az itt talált alán fejedelmi kincs mellett sok minden más is igazol. A házi múzeumok.

Fehér Kálmán tanácselnök irodájában kőeszközök, réz- és bronzkori tárgyak, őrlők, hálónézékek sorra. Nem valamiféle orv. ásatások során kerültek elő, hanem a határban a föld felszínén találtak valamennyit és adták át az őslakos tanácselnöknek, aki valószínűleg mindezzel megveti majd egy eljövendő helytörténeti szoba gyűjteményének alapját. Vásároló kedvű gyűjtők és kincsvadászok itt nem sokra mennek, pedig Pápai Páriz Ferenc eredeti bőrkötéses, 1767-ből származó latin-magyar szótárát már 120 ezer forintot is kínálták.

fusokat is.

Néhány adalék:
- "1892 júniusban földrengés volt"
- "1911 július 8-án éjjel 1-2 közt földrengés volt"
Közben volt egy-két "követválasztás", püspöki vizitáció és bérmálás. Az egész ládáfedelet hosszán sorakoznak azok nevei, akik 1914-ben a frontra indultak azzal a szándékkal, hogy "amire a levelek lehullanak" dicsőségben hazatérjenek. Összevettem a névsort a templom előtti hősi emlékműn olvashatókkal. Nagyon sokan szerepelnek közöttük itt és ott egyaránt. Aztán:
- "1916 nov 1-én meghalt a király öfelseje Schönbrunnba"
A rang az eredetiben aláhúzva.
- "1917 május 2-án 26 ház leégett"
- "1919 márc 22-én győztek a kommunisták augusztus 2-án bukott meg a kommunista rend"

Mindez azonban csak előhangnak tekinthető, mert a ládába zárt történelem megismeréséért messzebbre kell menni. Bennünket például a tanácselnök terepjáró gépkocsival vitt ki Simon József nyugdíjas vendégfőnök pompás, emeltes prészázába, melynek már a tornácán is száz éves szőlőprés fogadja a látogatót. Oda-benn pedig minden, amit egy faluját szerető idős ember csak összegyűjtöhetett régi használati eszközökből, berendezési tárgyakkól, bútorközből. Az ajtótol balra az 1887-ben készült, szépen festett kelengyész láda, melynek fedelére régi asszonykezek felírták mindazt, ami falujuk életében fontos volt. Történelmi, kevésbé történelmi eseményeket épp úgy, amint természeti csapásokat. Ezek egyik-másika bizonyára érdekelhetné a meteorológusokat, de a szeizmográ-

- "1922 meghalt Károly király április hó 1 madéria szigetén"
- "1924 május 8 templomunkat megvágta a vellám"
- "1932 május 8 sok jég esett a felső határon a búzákra"
- "1935 aszály, megfagytak a májusi búzák"
- "1939 február 16-án meghót a pápa"
- "1940 január 5-én égett a villany első"
Ezután hosszú évekig nincs bejegyzés. Majd egy gyerekkézűl származó:
- "1972 július 4-én mentünk nyaralni"
Mindezek jelentéktelen apróságok lennének...?
Nem hiszem.

Ordas Iván

"Az SZDSZ továbbra is ellenzéki párt"

Pető Iván a pécsváradi majálison

Az SZDSZ majálison természetesen politizálni is lehet. Különösen, ha az egyik ügyvivő, Pető Iván ül mellettünk az asztalnál.

— A közvélemény értetlenül állt az SZDSZ-MDF paktum előtt, s most nem tudja: ellenzékiek még a szabaddemokraták, vagy a hatalom egy szeletéért cserébe kompromisszumot kötött a választáson győztesekkel?

— Szó sincs róla, mi közzétettük a megállapodás minden részletét, csak a tájékoztatlanok érezhetik úgy, hogy ennek alapján már nem számítunk ellenzéknek. Figyelni kell a parlamenti közvéltéseket is, mert ott bizony kemény vitáknak lehetnek tanúi.

— Egy valamire való ellenzék minden idegszáldával hatalomra törekszik, általában célja a kormány megbuktatása. A megállapodás értelmében erről egyelőre lemondtak...

— Ma Magyarországon egyetlen pártnak sem lehet célja, hogy tevékenységével destabilizálja az országot. A választópolgárok nemrégiben úgy döntöttek, hogy az MDF legyen a ve-

zető párt. Ezt nekünk is tudomásul kell vennünk. Nekik van programjuk, választási ígéretük, annak végrehajtása előtt botoság lenne azon fáradoznunk, hogyan buktassuk meg őket.

— Törekszene-e arra, hogy leválasszák az MDF-ről a koalíciós partnereket?

— Nem, egyelőre nincs szándékunkban. A koalíciós megállapodások végrehajtásában időnek kell eltelnie ahhoz, hogy bizonyosodjon: működőképes együttműködés tudak-e létrehozni. A "leválasztáson" ráérünk majd akkor gondolkodni, ha kiderülnek a kormányzás nehézségei.

— A klasszikusnak számító parlamenti demokráciában — mint például Angliában — az ellenzék felkészül a hatalomváltásra, árnyékkormányt alakít. Az SZDSZ-nek van-e kormánylistája?

— Mi nem számolunk azzal, hogy belátható időn belül az SZDSZ képes lesz egyedül kormányt alakítani. Így nincs is értelme az árnyékkormányoknak. Ellenzéki koalícióra sem látok pillanatnyilag esélyt, funkcióink feladatainak végrehajtása egyébként is megoldható anélkül, hogy árnyékkormányunk lenne. Az viszont természetes, hogy a különféle kormányfeladatokra az SZDSZ-en belül is alakulnak bizottságok.

— Mennyiben éri egyet azzal az MDF-es véleménnyel, hogy sajtóíró-

nyitás a pártok választási eredményei alapján alakuljon?

— Ez egyszerűen nevetséges. Az SZDSZ-MDF megállapodásban a TV, a rádió és az MTI felügyeletéről szó van, de ott is csak az elvi irányításról, és nem a szerkesztőségek közvetlen vezérléséről határoztunk.

— A szabaddemokraták nemrégiben indítványt nyújtottak be az országgyűlésnek, miszerint felül kell vizsgálni a tömegkommunikációs eszközök tulajdonjogának külföldi részesedését. Mit várnak ettől, hiszen úgy tűnik, formailag minden rendben van.

— Mi azt indítványoztuk, hogy az Axel Springer cég által felvásárolt lapok ügyét felül kell vizsgálni. Világosan kell látni, hogyan történt a tulajdonváltás, ki adott el és mit. Egyáltalán: jogosultak voltak-e az eladásra? Másrészt — s ez talán még fontosabb az előbbinél — Springerék a vidéki napilapok megközelítően egyharmadát vásárolták fel. Ezzel létrejött egy sajtómonopólium, ami megengedhetetlen. Vásárolni csak olyantól lehet, aki tulajdonos, s ha ebben az ügyben kiderül valami törvénytelen, akkor meg lehet támadni, és meg is kell. Lehet, hogy ez majd nemzetközi bonyolalmat okoz, de ha valaki rossz üzletet köt, a kockázattal számolnia kell.

Békéssy Gábor

Gazdaság, kereskedelem

Korábban jeleztük már, hogy állandó rovatot kívánunk indítani a hazai és külföldi vállalkozások iránt érdeklődők számára. Partnereink a Dél-Dunántúli Regionális Gazdasági Kamara, amelynek Pécs, Bem utca 24. sz. alatti székházában (telefon: 72-13-040) részletes felvilágosítást kaphatnak az üzleti ajánlatokból. Az alábbiakban válogatást közlünk a gazdag kínálatból.

Környezetvédelmi címek Olaszországból:

Protex Spa: Speciális mérgező és radióaktív anyagok ártalmatlanítására tesz ajánlatot.

Eco Emilia Romagna: Szemét, folyékony és mérgező hulladékok ártalmatlanítására kínál technológiákat;

Phisis srl: Ipari, városi és állati eredetű szennyvizek kezelési eljárásait kínálja

Acel srl: Ajánlja természetes és carbontartalmú vizeket tisztító berendezéseit

Partnert keres

Ausztriából: Herr Taubl — Fafeldolgozó gépeket gyártó üzemet létesítenének, illetve ilyenben szerezniük részesedést;

Bau haupt und nebengewerbe: betonművet és téglagyártó üzemet léte-

sítene Zalaegerszeg, Körmend térségében, többségi részesedéssel;

Servera Stoffe, Graz: A határ mellett raktárhelyiséget keres anyagkúldó szolgálatára részére. Az anyagot katalógusból lehet kiválasztani.

Tann Werkstätten Uray: Babákat gyártana Magyarországon. A mintákról rajzok a Kamarában.

NSZK Cecourto cég: videokazettákat gyártana, tőkéstársat keres. Szüksége lenne olyan csarnokra, amelynek egy részét kondicionálni lehetne. Évi 4,5 millió darabos termelést terveznek.

Kracht and Co GmbH: Kötészövő üzemet és kötődét létesítenének ürlőkészők, edénytörők és ágynemű gyártására. Együttműködésre partnert keres.

Angliából Alexis enterprises: ügynöki kereskedői hálózatokat kínálnak fel a magyar exportőröknek.

Ausztria Servera Stoffe, Graz: A határ mellett raktárhelyiséget keres anyagkúldó szolgálatára részére. Az anyagot katalógusból lehet kiválasztani.

Olaszországból Gabriella Rosi Női harisnyák árusítására partnert keres, illetve alsónemű készregyártásához keresnek partnert.

Támogatások, hitelek

Az elmúlt hónapok folyamán a sajtóban gyakran felreppent egy-egy hír a külföldről megajánlott támogatásokról és hitelekéről. Lapunkban összefoglalva tájékoztatjuk olvasóinkat az eddig befogott, illetve adott állami pénzügyi támogatásokról. Összeállításunk a magánfelajánlásokkal nem tartalmazza.

USA

Az amerikai kongresszus a magyar és lengyelországi reformfolyamat támogatására törvényben hagyott jóvá 938 millió USA-dollárt. Az összeg zétbontására még nem került sor.

Az eddig szerzett információk és becslések alapján hazánk 1992-ig tehát 3 évre 80-90 millió dollárra számíthat.

Egyéb források

Sokakat meglepett, milyen könnyedén tett ígéreteket az Antall-kormány fájdalomnyhító, oktatási és szociális kiadásokra. A Gazdasági Kamara jóvoltából kezünkbe került tájékoztató némiképpen következtetni enged arra, milyen ütőkartyák lehetnek a kor-

mányzat kezében. Valóban meglepő, milyen sok ország ajánlott fel segílyt, hitelt, ösztöndíjat, alapítványt a magyar szakemberképzés, oktatásügy s a magyarországi beruházások támogatására.

Csak néhány példa a kínálatból:

Bajor és baden-württembergi bankok 280 millió US dollárt kínálnak elsősorban német-magyar vegyesvállalatok számára;

a gazdasági szerkezet átalakítására a Deutsche Bank és az MNB ugyan-csak 280 millió USD értékben írt alá hitelmegállapodást.

Az angol kormány öt éves időszakra 40 millió US dollár magyar alapot hagyott jóvá, amely tudományos tevékenységre, oktatásra és átképzésre vehető igénybe.

Olaszország 60 millió dollár hitelt ajánlott fel.

A svájci kormány 150 millió dollárt tartalmazó csomagterve pénzügyi célokra, szakemberképzésre és környezetvédelemre kínál támogatást.

Az EGK-tól magyar beruházások támogatására 100 millió ECU-t, a fizetési mérleghiány támogatására 1 milliárd ECU-t kaphat hazánk. (Ez összesen 1,1 milliárd US dollár.)

A Nemzetközi Valutaalap 1 milliárd hitelt folyósít.

Törökország (!) egyebek között 250 ezer US dollár vissza nem térítendő támogatást és 100 millió dollár kereskedelmi hitelt ajánlott fel.

Hollandia elsősorban mezőgazdasági menedzserképzésre 1,4 millió dollár kormánysegélyt szavazott meg.

Dániában elvi döntés született 43 millió dolláros alap létrehozásáról a magyar és lengyel beruházások támogatására.

Csak legyen hová tenni, kellően hasznos célra fordítani a tekintélyes summát.

Láttamoztatást is!

A külkereskedelmi származási bizonyítványokon túl ATA CARNET láttamoztatást is végez a Dél-dunántúli Gazdasági Kamara

— Pécssett, a Bem u. 24. sz. alatti székházában,

— Zalaegerszegen, a Kosztolányi u. 10-12. sz. alatti kamarai képviselőelnél, Hartmann Miklósnál.

Búcsú a fegyverektől

Gállos Orsolya ljubljani levele

Mint a májusi fagy, úgy hatott a szarba szökkenő szlovén, horvát tavaszban Borisav Jovic, a most hivatalba lépő jugoszláv soros államelnök székfoglalója. A szerb soros elnök alkotmányellenesnek minősítette a háború utáni első szabad, többpárti szlovén és horvát választásokat, amelyek az elmúlt hetekben zárták le az egypárti diktatúra gyászos négy évtizedét, s adtak határozott nemzeti, s egyúttal európai karaktert a szlovén és horvát politikának. Jovic úgy ítélte meg, hogy ez destabilizálja, sőt a polgárháború szélére sodorja Jugoszláviát. A beköszöntő másnapján a jugoszláv szövetségi honvédelmi minisztérium utasította az ország polgári védelmi egységeit (ez a mienknél jóval nagyobb erőt képvisel), hogy adják át fegyvereiket a Jugoszláv Néphadseregnek, amely úgymond nagyobb biztonságot tud garan-

tálni a fegyvereknek.

Mindkét akció nagy felhőrdülést váltott ki Horvátországban csak úgy, mint Szlovéniában, s a fegyvereket — egy-két kivételtől eltekintve — nem adta át a polgári védelem. A szlovén Dmovseket felváltó szerb Jovic-csal mintha a fagyosszentek jelentek volna meg a szlovén s horvát tavaszban....

A zágrábi Vjesnik szerint Jovic szűzbeszédéből kiviláglik, hogy a soros elnök nem képviseli Jugoszlávia valamennyi polgárát, s nem tágtát a szerb pártvezér Slobodan Milosevic vonalától. Az ugyancsak zágrábi Vecernji list azt írja, Jovic a koszovói "megoldást" kívánja érvényesíteni egész Jugoszláviára. Hozzáteszük, nincs olyan erő ma az országban, amely képes volna több köztársaság katonai megszállására. A többnemzetiségű legénységgel és tisztukkal bíró

jugoszláv néphadsereg bizonyosan nem jelent ilyen célokra felhasználható eszközt.

A ljubljani Delo úgy értesült, Jovic nem fogott kezét leköszönő kollégájával, a szlovén Dmovsekkel, akinek Európa felé irányuló akcióit rengeteg támadás érte szerb részről. Volt is miért haragudni a szlovén soros elnökre hivatalának egy éve alatt: a jugoszláv államelnökség 8 tagja közül tavaly egyedül ő szavazott a koszovói rendkívüli állapot ellen. Az ő ötlete volt a devizadinár, amely 0 alá vitte az inflációt. Dmovsek találkozott a világ szinte összes kiemelkedő államférfijával, nem ment el viszont a hírhedt 14. pártkongresszusra, amelyről decemberben kivonult a szlovén, a horvát és a bosznia-hercegovinai küldöttség, így tiltakozva a szerb hegemonista törekvések ellen. Végül két hete jött haza Brüsszelből, s ez volt Dmovsek utolsó, jelképes akciója, hogy jó remény van Jugoszlávia tagságára az Európa Tanácsban, s együttműködésre a Közös Piacal.

A szerb Jovic tehát nem veszi át ezt a stafétabotot, Jugoszlávia szétzúzására irányuló alattomos akcióknak minősíti a horvát és a szlovén választásokat, s miként egy politikai karikatúra mutatja, papírkosárba dobja az 1992-es Európa a jugoszláv konföderáció gondolatát, hogy a szerb modellt tűzze programra helyettük. Ez pedig elfogadhatatlan a horvátok és szlovének számára, mivel szemben áll nemzeti érdekeikkel. A két nyugati köztár-

saság a szabad és egyenrangú partneri viszonyt óhajtja. Egyúttal éberem figyelni, milyen közömbösek a nagyhatalmak, a szabadság zászlóvivői, a kismemzetek, napjainkban éppen a balti népek törekvései iránt, s mennyire megfélemlenek érdekeiknek a kisebbséget elnyomó, ám stabil partnerek.

No és a Jugoszláv Néphadsereg? Amely központi vezetés alatt áll, vezényleti nyelve a szerb, s katonái jelentős hányadban albán nemzetiségűek — lévén az albánok körében a legnagyobb a születések száma? Az egyes köztársaságokban a IN a Belgrádból irányított egységességet erőteljesen elutasítják, s nem mulasztják el a hivatkozást az ellenállás éveitől működő nemzeti hadsereg, s a nemzeti vezényleti elvre. Szlovéniában is sok szó esik ma az önálló szlovén hadseregről, amely szerényebb költségvetéssel látná el a köztársaság védelmét.

Az új szlovén kormány legérdekesebb személyisége egyébként éppen a honvédelmi miniszter Janez Jansa, az első civil ebben a minőségben. Jansát újságíróként két esztendeje éppen azért állították bíróság elé, mivel úgymond hadiütközést birtokába jutott. A dokumentumokat senki sem látta, de mindenki tudni vélte, hogy szlovénia katonai megszállásának tervét tartalmazták. Jansát börtönbe csukta a szövetségi bíróság, neve pedig a szlovén függetlenség jelképe lett. Róla s a hadseregről bizonyosan sokat hallunk a következő hónapokban.

Például Berkesd!...

Miközben a pártok agya-főbe gypálták egymást, Berkesden kitálaták a pluralizmust.

Két idős berkesdi asszony, Hegedűs Istvánné és Kis-Hegedűs Mátyásné ugyanis fejébe vette: rendbe kell tenni a falu I. és II. világháborús emlékművét. Az ugyanis — mondták — nem állapot, hogy a falu csaknem hatvan halottja előtt, kiknek csontjait jelten sirok őrzik valahol a Donnán, a hozzátartozók még csak jelképesen sem tiszteleghetnek.

A történet innen kezdve olyan, amit sok-sok magyar falu megélt már. A tanácsnak — mint melyiknek nem? — kevés volt a pénze, gyűjtés indult. Hegedűs néniék házról házra jártak. A posta padlásáról előkerült az emlékoszlopra való turul is — mint "bizalmasan" megtudtam, fölhelyezését 1972-ben még, finoman szólva, korainak minősítették —, aztán lassacskán minden elrendeződött, beleértve a múlt vasárnapi emléktünnepség forgatókönyvét s összes kellékét, amit Lezsákné Csima Mária tanácsútkár és Tóth Miklósné iskolaigazgató oly nagy gonddal gon-

doltak-gereblyéztek össze. A történet átlagos, a hangulat messze afölötti volt Berkesden. Nemcsak a falu aprajagya vonult ki illő tisztelettel, hanem még a rég Pécsre, Pécsváradra költözötték is: Hegedűs néniéknek gondjuk volt rá, hogy meghívót kapjanak. Beszámolhatnék számos fontos kellekről a katonai dísz-egységtől a gyárvárosi úttörők trombita-fanfárjauig, de a lényeg nem ez, hanem a falu egysége, összetartó szelleme, amely mindezt összehozta.

Egylőre inkább különös — bár lenne később jellemző —, hogy a szintén halottaikat búcsúztató pécsi izraelita hitközség képviselői tapintottak rá erre legjobban, mondván:

"Megnyugvás és szeretet: tölti el szívünket e kis közösség emlékező cselekedete láttán. Ma, amikor sokféle srokat gyaláznak meg, mi itt Isten áldását kérjük Önökre, hogy nemes tulajdonságaikat másokra is átörökték!" Kívánhatnék-e jobbat a háborúk poklába vesztett fiakra emlékező berkesdieknek s mindannyiuknak?

Varga Dávid

ÖRÖMHÍR

Az evangélium örömhírt jelent. Ezt kívánjuk megosztani olvasóinkkal hétről-hétre. Ökumenikus szellemben, lelkészeket: magyarokat és nem magyarokat, hazaiakat és a világ különböző tájain élőket megszólaltatva, közreadva a következő vasárnap igéjét.

"Én veletek vagyok..."

A Piarista Rendet Kalazanci Szent József, spanyol pap alapította Rómában. Célja az volt, hogy elsősorban a szegény sorsú fiúk elemi és középfokú ingyenes oktatásának megszervezésével a csavargástól megóvja őket. A rend Közép-Európában hamar elterjedt. Magyarországon az 1715. évi országgyűlés honosította meg, és 1721-ben már 12 rendház, és 82 szerzetes a németektől független magyar piarista rendtartományt alkotta. A piarista iskolák igen sokat tettek az anyanyelvi oktatásért, és természettudományos képzés fejlesztéséért. Gyógypedagógiai tevékenységük pedig vakok és süket-némák tanításában csúcsonyosodott. A Kegyes Iskolák a második világháború után is működhetek Kecskeméten és Budapesten. Az, hogy valaki Piarista Gimnáziumban érettségizett, életreszólóan meghatározta jellemét, intelligenciáját, egészséges emberi tartást biztosított.

Jelenits István tartományfőnök urat az apostolok küldetéséről kérdezem.

J.I.: A hűsvéti örömhír, hogy a megfeszített Jézus föltámadt és megjelent övének: kezdetül fogva legfontosabb része a keresztényi ígéreteknek. Azért is lehet azt evangéliumnak, örömhírnék nevezni!

Szent Pál apostol már az ötvenes évek elején írt első Korinthusi levélben felsorolja a Föltámadottnak legfontosabb megjelenéseit. Nem is akarhogy, hanem valószínűleg egy korai hitvallás szövegét idézve: "Figyelmetekbe ajánlom testvérek az evangéliumot, melyet hirdetem nektek. Elfogadjátok és szilárdan kitartotok benne. Alttal üdvösségre is juttok, ha megtartjátok úgy, mint hirdetem nektek. Különben hiába lettek

volna hívők. Elsősorban azt hagyományok, amit magam is kaptam: Krisztus meghalt bűneinkért, amint az írás mondja. Eltemették és harmadnapon feltámadt. Ez a legkorábbi hűsvéti híradás még nem részletezi a találkozás történetét, csak a tény rögzít: Krisztus megjelent ennek, annak, először Péternek, majd a tizenkettőnek, legvégül (nyilván a damaskuszi úton) magának Pálnak is. Az mindenképpen kiderül ebből a szűkszavú felsorolásból is, hogy Jézus él, hogy többé nem hazája a föld, nem ott folytatja az életét, ahol abbahagyta, úgy "jelenik meg" az erre kiválasztottak között, mint az Öszövényben Isten megjelent a pátriárkák, vagy a próféták előtt.

Minden jel arra vall, hogy a legkorábbi keresztényi ígéretek nem igyekezett Jézus egy-egy hűsvéti megjelenésének történetét részletebben bemutatni. Ha erre vonatkozóan lett volna egységes, mindenütt ismert hagyomány, akkor annak felidézésében jobban egyeznének az evangéliumi beszámolók.

Máté egyetlen jelenetbe tömörítette mindazt, amit az apostoli nemzedék hűsvéti tapasztalatáról el akar mondani.

D.M.: A feltámadott Galileába rendeli tanítványait, s ott egy hegyen jelenik meg előttük.

J.I.: Jánosnál és Lukácsnál a sebheyleit mutatja Jézus, hogy félreértés nélkül igazolja: ő az akit nagypénteken keresztre szögeztek. Máténál ez a helyszín idézi fel az együtt töltött évek emlékét. Azt is, hogy "utolsókból lesznek az első", mert Galilea félig pogány vidék. Ahogy Máté evangéliumában (4,15-16) olvassuk:

"Zabulon földje a Neftalim földje, A tengermenti út a Jordánon túl, A pogányok Galileája, A nép, mely sötéttségben ült, Nagy világosságot pillantott meg, És világosság támadt azoknak, Akik a halál árnyékában és országában laknak."

Magába foglalja tehát a kísértés hegyét is, ahol a Sátán kínálta Jézusnak a világot: "Ezt mind neked adom, ha leborulva imádsz engem" (4,9). Vagy inkább azt a hegyet, amelyhez a hegyi beszéd tanításait kapcsolta Máté. (5,1-2).

A tizenegy tanítvány (Júdás már nincs közöttük!) nem úgy viselkedik itt, mint aki Jeruzsálemben egyszer már találkozott az Údvözítővel. Ez is azt jelzi, hogy a négy evangélium hűsvéti beszámolóit nem lehet "sorba rakni"; úgy kell olvasni őket, mint ugyanannak a témának egymástól független, önálló feldolgozásait. Máté inkább a 14,22-33-ban elbeszélte jelenetre gondolt, mikor itt a hűsvéti tanúinak viselkedését felidézte. Akkor a viharos vizet csendesítette le Jézus, aztán korholta a tanítványokat kishitűségükért, azok pedig leborultak előtte, vagyis úgy köszöntötték, ahogy Istent szokás. Itt is megvillan a kétség, de feloldja a boldog bizonyosság, s azt ismét a leborulás szólan hitvallása fejezi ki. Messziről összszeszendül ezzel Tamás mondata: "Én Uram és Istenem!"

D.M.: Az apostolok küldetéséről szóló parancsot vajon egész pontosan így fogalmazta meg Jézus?

J.I.: A "missziós parancsot" bizonyára nem szóról-szóra lesték el a feltámadott szájából, Máté mindazt belesűrítte, amit Jézus halálánveit

győzelme jelent. Tétovázás nélkül adja aztán Jézus szájába az egészet, hiszen az a mondat valóban a megdicsőült Krisztus parancsa.

Az első része még kijelentő módban hangzik: "Nekem adatott minden hatalom égen és földön." A szenvedő ige Istenre utal, akit Jézus atyjának nevezett. Ő dicsőítette meg Fiát a feltámadásban, ő "adta neki az Ur nevet" (Fil. 2,9-11). Eg és föld: a mindenséget nyitja meg. Megjelenik a "minden" szó is: még háromszor hallhatjuk újra ebben az egymondatos kijelentésben. A hatalom többnyire kétes értékű, nem egyértelműen rokonszenvet keltő tényező. Itt jólesik látnunk, hogy "olyasvalaki kapta meg ezt a hallatlan hatalmat, aki előbb magára vette az emberi élet minden terhét, és megtapasztalta a világon működő rossz erejét" (Vögtle). Az ő kezében jó helyen van ez a hatalom, nem fogja rosszra fordítani.

D.M.: S hallhatjuk is mindjárt ennek a hatalmas Krisztusnak az első rendelkezését.

J.I.: Ez nemcsak a tizenegynek szól, hanem nekünk is. "Tegyetek tanítvánnyá minden népet!" A minden hatalommal rendelkező minden népet összegyűjt maga köré. Hűsvéti Jézus csak "Izrael hátánál elvesztett juhaihoz" fordult, legföljebb kivételesen tett pogányok kedvéért csodát. Mióta átlépett a halál kapuján, minden emberé. Nem sereget szervez belőlük, tanítványává teszi a népeket, amint a tizenegyet is tanítványának nevezte az evangéliumi beszámoló.

D.M.: Mit jelent Jézus tanítványának lenni?

J.I.: Ezt kifejti a két következő igenes szerkezet. "Megkeresztelvének őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevére." Isten olyan közel jött hozzánk, hogy bevon a Szentháromság életébe. A lelki adományok különfélék, de a Lélek ugyanaz. A szolgálatok is különfélék, de az Úr ugyanaz. Sokféle erő hat, de csak egy az Isten, aki mindent mindenben végbevisz. (1 Kor. 12,4-6) Adományok, szolgálatok, erők: Krisztus tanítványa ezeknek részese.

"Megtanítván őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek." Feltámadott visszautal a nagypéntek előtt mondott tanításokra; például épp a hegyi beszédre. De visszautal tetteire is, a tanítványnak a mestert kell követnie. Ő "az út, az igazság és az élet" (János 14,5)

Végül ígért zárja a "missziós parancsot"; elhangzik negyedszer is a "minden" szó. "És lám, én veletek vagyok minden nap a világ végéig." Ez az "és lám" nagyon ügyellenül hangzik, sokszor le se fordítják. Máté "bibliás" stílusában ez ünnepléses figyelemfelhívás. Valóban nagyszerű ígéretek vezet be, Lukács szerint a "mennybe megy" Jézus, elfoglalja helyét az Atya jobbján ("onnan lésszen eljövendő ítélni elveneket és holtakat!") Ez a "menny" itt van a közelünkben! A Máténál megfogalmazott ígért arról biztosít, hogyha láthatóan nincs is köztünk, nem hagyja magukra a benne hívőket. Minden nap számíthatunk hatalmas támogatására.

Hogy azután hogyan "működik" ez? Erről Pál vallomását érdemes meghallgatnunk: "Töviset kaptam teszembe, hogy arcum csapkodjon, és el ne bízzam magam. Háromszor kértem ezért az Urat (ezt a feltámadott Krisztust, akit minden hatalom!), hogy szabadítson meg tőle, de azt felelte: elég neked az én kegyelmem, mert az erő a gyöngeségben nyilvánul meg a maga teljességében. Ezért legszívesebben gyöngeségeimmel dicsekszem, hogy Krisztus ereje költőzzön belém." (2 Kor. 12,7-9)

Dobos Marianne

Kommt der eiserne Vorhang wieder?

Die Währungsunion aus auslandsdeutscher Sicht.

Jahrzehnte vergingen, und wir hatten unseren eisernen Vorhang. So benannte weiland Winston Churchill die dritte Leibeigenschaft in den osteuropäischen Ländern, die aufgehobene Freizügigkeit des gewöhnlich Sterblichen. Die Grenzwehr war fast lückenlos, die Grenzwahe eine der wichtigsten Einrichtungen überhaupt. Das Regime, das den Himmel auf Erden kurzfristig versprach, konnte sich nicht leisten, daß seine Bürger nach einer kurzen Fahrt erfahren, daß es drüben zwar noch gar nicht den Himmel gibt, wohlgerne auch nicht versprochen, auf Erden lebt sich's aber trotzdem unvergleichlich besser. Das Regime konnte sich nicht leisten, daß nach diesen Erfahrungen die gewöhnlich Sterblichen ihm den Rücken kehren und dadurch dokumentieren, daß es sein Versprechen weit noch nicht eingehalten hat. Zwischendurch hat sich herausgestellt, daß aus diesem Versprechen eben nichts geworden ist und wohlweislich auch nichts werden kann. Und gerade deshalb schien es unerwartet, daß plötzlich der eiserne Vorhang zwischen Ungarn und Österreich zunächst leck ge-

FÜR
UNGARN
DEUTSCHE

RESSORTLEITER:
BÉLA SZENDE

worden ist. Er fiel dann gänzlich auf seiner ganzen ungeheuren Länge. Osteuropa wurde frei, die Freizügigkeit seiner Bürger wurde ideell wiederhergestellt. Siehe da!

Ein paar Monate funktionierte die Sache auch reibungslos. Der Wechselkurs fiel zwar von Monat zu Monat ungünstiger aus, die spontan und elementar hervorbrechende Reiselust der Bürger der früher sozialistisch genannten Länder kannte keine Grenzen. Hüben wie drüben herrschte vorläufig Zufriedenheit. Doch sie schwand bald!

Als Auslandsdeutscher freute man sich auf diese Freiheit doch ganz besonders, denn die längst versprochene freie Kontaktmöglichkeit mit den Sprachländern (auch Mutterländer genannt) konnte nun praktiziert werden. Allein, man fühlte sich immer unangenehmer als armer Verwandter, der zwar voller Ideen und Geschichten, doch gerade durch den Wechselkurs - auffallend arm an Finanzen war. Und als dann welche, und ihre Zahl wuchs von Monat zu Monat stürmisch an, ihre Kontaktfreude dazu nützten, ihre alte Heimat gegen die "alte" Heimat - so kompliziert ist unsere Geschichte eben - für

immer einzutauschen, war man in den deutschsprachigen Ländern immer weniger auf die ethnische Solidarität bedacht. Man begann sein eigenes ökonomisches System vor dem Ansturm der armen Verwandten in Schutz zu nehmen. Und als dann auch noch der "Wieder"vereinigung der bislang getrennten Deutschen nichts mehr im Wege stand, wurde uns klar, daß eigentlich uns schon wieder etwas im Wege steht. Ein neuer eiserner Vorhang nämlich. Diesmal jedoch nicht so häßlich sichtbar, so abschreckend ins Auge stechend wie der frühere, doch mindestens so undurchdringlich wie eben dieser frühere. Ab dem 1 Juli wird es kompliziert für Auslandsdeutsche, Kontakt zu den Sprachländern zu pflegen. Das Touristenkontingent in Ungarn zum Beispiel - mit pro Jahr und Person 50 \$ - reicht kaum dazu aus, telefonischen Kontakt zu schaffen, geschweige denn als ebenbürtiger Deutscher auftreten zu können.

Die Grenzen werden allmählich spiritualisiert, aber aus den genannten Gründen auch unsere Reisemöglichkeiten. Uns bleiben die Aetherwellen und die Satellitenprogramme. Reichen die jedoch aus? Wie lange noch wird dieser neue eiserne Vorhang bestehen? Wird er auch so dicht sein wie sein Vorgänger, oder wird er sozial unterschiedlich durchlässig sein? Das alles bleiben vorläufig Fragen. Die eiserne Antwort kann eines Tages jedoch auch so zusammenbrechen wie seinerzeit der Vorhang. Wenn es dem bloß bald so wäre!

(Béla Szende)

U rubrici "Mala sedmica" nikada nisu apostrofirane Narodne novine i napisi koji se tamo objavljuju. Niti je organ DSJS-a ikada spominjao ovu rubriku koja izlazi redovito već godinu dana u mađarskom nedeljniku "A HELYZET" (izuzev kraće digresije dr-a Petra Miloševića koji je, pišući o nekim našim izdanjima, citirao par redaka iz napisa slične namere iz ove rubrike više iz sarkastičnih nego diskutabilnih pobuda). Mirna koegzistencija. I ne može biti drugačije jer pokretanjem "Male sedmice" nije objavljen nikakav rat Narodnim novinama kao marksističkom, lenjinističkom, staljinističkom i drugom svakojakističkom štampanom ostatku prošlog režima. Istini za volju, ni na saradnji se nije naročito insistiralo. Naša posla.

Ova sintagma u naslovu provalila se po stranicama Narodnih novina tokom prošlih nedelja a iza nje su se redale sve "naše rabote" u ironičnom spektru autora. Ne zna se da li će se ta serija nastaviti (bila bi šteta da se prekine), za sada pazirajte. Međutim, "naša posla" tek uoči nadalje, štaviše počinju valjati i teško istorijsko kameenje.

Neka se autor (M.K.) ne ljubi što ću od njega (obećavam - privremeno) pozajmiti naslov iz Narodnih novina, ali pauzirajte rubrike i poslednji brojjevi glasila DSJS-a deluju inspirativno. Posebno ekskluzivni intervju sa dr-om Franjom Tuđmanom, predsednikom Hrvatske demokratske zajednice, velikim pobednikom prvih višest-

MALA
SEDMICA

UREĐUJE:
STEVAN POPOVIĆ

Naša posla

Varijacija na istu temu

ranačkih izbora u Hrvatskoj.

U večem delu razgovora sa glavnim urednikom Narodnih novina iznesena su manje ili više poznata gledišta o tome šta želi HDZ u Hrvatskoj. Za "nas" i "naša posla" interesantno je izlaganje o tome šta misli prvi čovek HDZ-a o hrvatskim manjinama u dijaspori, pogotovo u Mađarskoj. U tom delu svog izlaganja dr Tuđman sugerise i mogućnost (svakako brojčano ograničenu) da se Hrvati iz Mađarske ponovo vrate u prapostojbinu - ima tamo dovoljno napuštenih ognjišta. Prazna su čitava naselja, otočje.

Počinje da se vrti bizarni film u čovekovoju mašti.

U prvju sceni se prikazuje kako se vredni Kačmarci, Salančani, Petrovišćani i drugi pakuju, gase svoja stara/nova ognjišta od oko 300 godina. Vide se

uplakana lica (da li zbog sreće što se vraćaju u prapostojbinu na staro/novo ognjište i da će napokon videti "morje", ili zbog žalosti što napuštaju nedovršenu kuću, nedozrelo klasje, nedozrele šljive - prepušta se gledaocu). Da je svojevremeno postojala mogućnost tonskog zapisivanja, mogao bi se koristiti isti ton (uglavnom mešavina ljudskog ridanja i životinjskog zapomaganja - sad, tu i tamo trabantova ili mazdina truba).

Druga scena bi se odigravala već u novoj/staroj domovini. Zrebom bi se odlučilo, ko će na koje napušteno mesto? Ko će na (napuštene) Brionne, ko će na (napušteni) Goli otok, kome će pripasti čast da oplodi neki otočić u zađarskom arhipelagu.

Iz treće scene bi se doznalo, ko je kuda stigao.

Tako bi bab' Kata tražeći "sijensku kuću" u Dioklecianovoj palači naišla na strina Maricu koja traži štrikera da joj napravi nove čarapke jer one stare nisu izdržale krš. Naišao bi neki Tompić i tužio bi se kako je mislio da gde je mnogo vode tu je i mnogo gusaka, ali na Korinatima gusaka nema, voda je vrlo slana. To bi još i dobro bilo za riblji paprikaš (ne treba soliti), ali nema šarana...

Umesto četvrte scene bi se pojavila reklama (Dušnočka paprika u novju ulozi! Za pripremanje lignji i jarečeg repa, koristite okuse iz svog kraja!)

A koji je taj "svoj"?

Puk'o film

Naša (?) posla.

s.p.

SAOPĆENJE SAVEZA HRVATA MAĐARSKE

Dragi sunarodnjaci, Hrvati u Mađarskoj,

Savez Hrvata Mađarske uskoro će dostaviti pristupnice našem življu, svim pripadnicima naše narodnosti i građanima koji se porijeklom vezuju za nas.

Osnovnim ciljem i zadatkom Savez smatra da nova Mađarska dostojanstveno i konačno riješi mjesto, položaj i opće raspoloženje svake narodnosti naše domovine u kojoj stoljećima živimo zajedno sa Mađarima i sa ostalim manjinama.

I u političkom pogledu pružamo vladi ljudsku ruku, a također i opoziciji, crkvi te svim organizacijama koje žele uzajamnim poštovanjem surađivati sa nama u rješavanju zajedničkih nastojanja.

Prirodna nam je želja da u najlepšem smislu riječi izgradimo bratske kontakte sa matičnom zemljom Hrvatskom, jer samo sa narodima dobre volje možemo se približiti jednoj mirnoj i modernoj Evropi. U ime svog naroda i isto-

mišljenika ovim putem čestitam Hrvatskoj demokratskoj zajednici na prvoj demokratskoj, posleratnoj, povjesnoj pobjedi na izborima, njenom rukovodstvu, a posebno predsjedniku Dr-u Franji Tuđmanu. Njihova vlast je garancija za potpomaganje Hrvata čitavog svijeta, uključujući i nas Hrvate u Mađarskoj.

Poštovani sunarodnjaci! Savez Hrvata Mađarske nastoji i želi da se zaboravi histerija rakošizma i povremena neutralnost kadarizma te da se pravnim putem materijalno i moralno rehabilitiraju naši građani, da se izgrade takve forme i sadržaji suradnje sa tijelima vlade, koji će osigurati osjećaj pripadnosti i dostojanstveni život svakom građaninu.

U Pečuhu, 28. V. 1990.

Đuro Pavić
član predsjedništva

MILAN POPOVIĆ

Živeo je 77 godina. Dostojanstveno, pošteno i skromno. Ove tri reči teško mogu jedna bez druge. Nama je pak teško bez Njega.

Možda i nema naših naselja u ovoj zemlji gde nije zapamćen njegov karakterističan lik. Visok, sed, sa sedim brčićima nad blago nasmejanim usnama, sa iskrenim i toplim pogledom. Pravo mudro lice, dostojno Njegovoj mudrosti. Ali nije "mudrovao". Držao se one stare: "Ispeci, pa reci!" A znao je puno tih izreka. Sećam se, pre dosta godina sa ekipom "Našeg ekrana" snimali smo Njega. Dok se ekipa šepurila po dvorištu da pronade pravo mesto za snimanje On mi je ponosno pokazivao svoje vočke u cvatu i izgovorio tom prilikom nekoliko mudrosti "na račun prirode i čoveka". Doslovno ne mogu preneti, a i ne nameravam. Za pravi doživljaj izgovorenog sleda reči potreban je i glas i pogled, ali ta usta umuknuše, te se oči zaklopiše...

Čika Milane, večna Ti slava!

s.p.

"DOMIJADA 90"

Pečuški gimnazijalci na Jadranu

Prilikom "DOMIJADA", priredene u vojnom odmaralištu "Baško Polje" kod Makarske, kulturno-umjetničko društvo naše pečuške gimnazije provelo je pet divnih dana na divnom Jadranu. U ulozi domaćina se našao i dom učenika Građevinskog školskog centra u Splitu.

Republička "domijada" je svojevrstna smotra kulturnih, sportskih i radno-tehničkih dostignuća, prilikom koje se i konkretno prezentiraju dugogodišnji rezultati odgojno-obrazovnog rada kroz slobodne aktivnosti u domovima SR Hrvatske. Na ovoj manifestaciji učestvuju učenici, predstavnici skoro svih domova republike. Nije suviše istaći da ih ima 60, sa oko 9000

učenika.

Ovaj susret srednjoškolske omladine ima mnogo šire i dublje značenje od samog natjecateljskog nadmetanja na područjima sporta, kulture i tehnike. Ova "domijada" omogućuje susrete, sklapanje pravih prijateljstava, trajna druženja među stanovnicima raznih srednjoškolskih domova Hrvatske, a u taj krug zbližavanja uključeni su ovom prilikom i naši gimnazijalci. Izvođeci svoje dvije koreografije prilikom kulturne večeri u hotelu "Sutjeska" pečuški omladinci su poželjno mnogo aplauza.

Stanko Lukač
rukovodilac KUD-a

Donauschwäbische Stube

1986
Photographie
Aus dem
Ungarndeutschen
Heimatmuseum
Backnang

Vorschau

Das kommende Wochenende bringt ein reiches Programmangebot für Ungarndeutsche und Interessenten:

Am Vormittag des Samstags (2. Juni) findet in Veranstaltung des Ungarndeutschen Sozial- und Kulturwerks e.V. und des Kulturvereins Nikolaus Lenau e.V. eine Studientagung im Haus der Ungarischen Akademie statt, wo der Generalsekretär des Verbandes der Ungarndeutschen, Géza Hambuch, mit dem Titel "Haben die Ungarndeutschen als Nationalität eine Zukunft?" ein Referat hält. Am Nachmittag des gleichen Tages kommt es zur Verleihung des Ungarndeutschen Kulturpreises an den Vorsitzenden des Verbandes, Dr Karl Manherz, und der goldenen Verdienstmedaille an Géza Hambuch daselbst.

Am Sonntag findet die Einweihung des Lenau-Hauses statt. Davor gibt es einen ökumenischen Gottesdienst in der Moschee und ein Platzkonzert auf dem Széchenyi-Platz, danach können die Gäste an dem Gala-Programm des Ungarndeutschen Pfingstfestes in der städtischen Sporthalle mit deutschen, österreichischen, ungarndeutschen und rumänien-deutschen Gruppen teilnehmen.

(-)

Die Alternative

Die neue Regierung ist da. Wie hält sie es mit den Minderheiten?

Das Regierungsprogramm läßt wohl in vieler Hinsicht zu wünschen übrig, man halte sich an die Vertrauenszusage, man gewähre die hundert Tage. Trotz alledem muß auf einen Sachverhalt die Aufmerksamkeit gelenkt werden. Minderheiten sind einmal als Auslandsungarn und einmal als Inlandsbürger anderer Ethnie oder Muttersprache mit Rechten bedacht. Das nachstehende Zitat, der jüngsten Nummer der Neuen Zeitung entnommen, spricht für sich:

"Allen Angehörigen der nationalen und ethnischen Minderheiten muß als subjektives Recht garantiert werden, muttersprachliche Kindergärten und Schulen besuchen zu können. Es muß ermöglicht werden, daß im Nationalitätenumfeld eine der Fremdsprachen auf alle Fälle die der Minderheit bzw. die Sprache des benachbarten Landes ist, sogar auch für die ungarisch Sprechenden.

Die Kulturen und Sprachen der nationalen und ethnischen Minderheiten werden von der Regierung sowohl als solche an sich als auch als die ungarische nationale Kultur bereichernde Werte anerkannt und mit ihren spezifischen Mitteln gefördert."

Kein Wort von kollektiven Rechten, von spezifischen Institutionen (wie höhere Schulen u.a.m.), vom Recht auf politische Organisation. Selbstverständlich muß hierzulande so manches erst aufgeholt werden, um wieder überhaupt funktionsfähig zu werden. Dies sollte jedoch als Programm bereits existieren.

Die Geschichte mit der Lösung der parlamentarischen Vertretung der nationalen und ethnischen Minderheiten stimmte uns bereits auf einiges ein. Manches übersteigt jedoch auch unsere Erwartungen!

Wir warten ab, zunächst die hundert Tage.

Schwer wird es uns ja nicht fallen, die wir bereits mehr als hundert Jahre gewartet haben.

(B.Sz.)

Tanszabadság rosszkedvűen

Vita a nemzeti alaptantervről

A gigantikus nézőtér félig még üres. Beoldalog egy meghívott, föl-alá téblábolva helyét keresi. - Mindenki odaül, ahová akar? - érdeklődik aggodalmasan.

Május 24. délután 3 óra; a hőség alig elviselhető. Közlekedve a város felé a föld barnából szürkévé fakul, egyre agyonhasználtabb, fáradtabb a táj. Mintha valami különös erő működne itt, mely a még fel sem serdült nyarat képes porba fojtani.

Háromszáznál több pedagógus gyűlt össze Székesfehérvárott, hogy az oktatástudomány fontos, mondhatni, sorsfordító eseményén résztvegyen. Hogy megvitassa nemzeti alaptantervünk - a NAT - első, tekintélyes szakértőgárda-megalkotta változatát, a jövő műveltségkép elemeit összegező dokumentumot. Melyet az eddigi gyakorlatól eltérően nem egy szűk kör legalizál, s kényszerít pedagógusok, szülők százezreire.

A fehérvári vita alapján korrigált, módosított újabb fogalmazvány készül, mely ősszel kerül az iskolák és a szülők még szélesebb körei elé. Majd újabb, többhónapos vitasorozat következik, s végül ennek tanulságait hasznosítva jön létre a végső, bevezetésre

érett változat.

A Himnusz Antall József üdvözlő levele, majd az új kultuszminiszter, dr. Andrásfalvy bemutatkozása követi.

A dokumentum célját a bizottság részéről Báthory Zoltán ismerteti, hangsúlyozva a NAT keretanterv jellegét. Szakítás ez azzal a tanügyi süllyszal, melynek rögzítéje a (gyakorlatilag nem létező) "egységes oktatási rendszer", a központosított, tanterv-mániákus szabályozás volt. Mely bár folyvást az iskola-nivelláló szerepére hivatkozott, ezt sem tudta teljesíteni - éppen a sematikus kaptafa miatt. Tökéletesen sikerült viszont gúzsbakötnie, segédmunkássá fokoznia a tanárt, s leginkább épp a tehetséges, kreatív gyerekekkel utáltatni meg az iskolát, azaz a végső kontraszelektív táptalaját létrehozni.

Felmerül sokakban a kérdés, hogy egyáltalán kell-e tanterv; az egységes vizsgarendszer - a kimeneti szabályozás - nem nyújt-e kellő garanciát önmagában is? Válasz: az állami beavatkozás minimalizálása feltétlenül kívánatos, de teljes, gyökeres elvetése a mai viszonyok közt nem megoldható. Ám a vizsgarendszer bevezetése mindenképp a tantervi, hivatali szabályo-

zás szerepének csökkenését és az eredmény-elvű megmértetés primátusát kényszeríti elő.

E beszéd sikerénél csak egy névtelen közbeszóló nagyobb, aki kéri, helyezze kényelembe a pódiumon kornyadozó, az énekkar további szereplését állva váró gyerekeket. Az ováció már csak azért is egetverő, mert a felnőtt közönség nem kevésbé elgyötört, a hőségtől már-már féláljultan kapkod levegő után. A csarnokban az a fülledtség terpeszkedik, melyen nem szokott segíteni csak egy jó, kiadós, mennydörgéssel-villámlással kísért égháború.

Másnap reggel még alig virrad, már el is sötétül az ég, s naphosszat borús, hűvös eső cseperszik, időnként zuhog. Ilyen ómennel s hangulatban kezdődnek az érdeki, az egyes műveltségi területek anyagát kerülgető szakmai viták.

Az arcon sokkal inkább bizonytalanság, később szavakban is megfogalmazott ellenállás, mintsem lelkesedés látható.

A gyakorló pedagógusok zöme félve lapozgatja a puszta címszavakat tartal-

mázo dokumentumot. Mely már első ránézésre is olyan felkészültséget, műveltséget látszik követelni, mely messze túllépi a mai pedagógus-átlagot. S bár a modern lélektani iskolák ismerete például ma már egész Európában a középfokú műveltség szerves része, sőt a fiatalok érdeklődőbb (és kedvezőbb szellemi környezetben nevelkedő) körében már hazánkban is régies rég "sikk": az ilyen kulturális igényességek nagy része komoly riadalmat kelt. Általában: az újdonság váráza, a felkészültség gyönyörűsége, a tudás megújításának vágya a tanár-társadalom zömét szemlátomást nem lelkesíti.

Van, aki íróasztalnál koholt szüleménynek, afféle felsőtársadalmi huncutságnak minősíti az egész úgymond maximalista, irreális konstrukciót. A pedagógus - magyarázzák a modern műveltségesszéményel érvelőknek - másodállásra kényszerülve, háztájival kénytelen ilyen szellemi erőfeszítésre, intenzív önképzésre képtelen. Jelenlegi létfeltételei mellett, az értelmiségi életformától fényévnyi távolságra az értelmiségi tudat, szerepvállalás, minőség kívánalma: illuzorikus.

Ám hogy a NAT maximalizmusa va-

lós-e, vagy csak a szellemi kényelmesség érve: az adott dokumentum nem árulja el. Ugyanis elvből nem rendezti a jelenlegi osztály- és tantárgyrendszerbe a tanítási anyagot.

A tanszabadság korszerű felfogása szerint ugyanis ez a jövőben a tanárra, az iskolára vár. Csakhogy az ismeretek ilyen tagolatlan, strukturálatlan tömkelegét szinte lehetetlen áttekinteni. Így aztán az sem tudható igazából, hogy a NAT-előírta tudásanyag tulajdonképpen sok vagy kevés, hajszolt tempót követelően szoros-e vagy optimálisan, netán túlonult laza. Különösen, ha tisztázatlan az ismeretek részletessége, mélysége is. Tekintettel a "szabadságra" még az sem egyértelmű, hogy egyes ismeretkörök - például a vallás- vagy/és erkölcs- illetve emberismeret vajon általános kötelező, vagy ízlés és tetszés szerint választható. Így aztán, kézzelfogható támpont nélkül mintegy az űrben lebeg a hamarosan tárgyalanná és partatlanná tehetetlenülő vita - vagy máskor csip-csup, lényegtelen, de legalább megfogható kérdések fölötti köröz. Többek között véghetetlen és értelmenten vitában védik-támadják a "nemzeti alaptanterv" elnevezést, ám a lassan eluralkodó unalmat ez sem űzi el. A teremben hamarosan az impotencia ismert legkőre lebeg.

A vonaton, hazatérőben aztán ki-ki értékelheti az oktatásügyi e sorsfordító eseményét, guszta és vérmérséklete szerint.

Csalog Judit

"Nem szabad túl sok koncertet adni"

Esti beszélgetés Lazar Berman pécsi koncertje után

Különös helyzet: a világ egyik legjobb zongoraművészeivel egy zenés pincében beszélgetünk. Dízóz bűg, dzsesszorgona süvít. "Mindent a maga helyén" fűzi hozzá remek koncertje után Lazar Berman fáradtan, de megbocsátóan.

— Ön fiatalon, huszonhatévesen, Budapesten a Liszt-verseny díjazottjaként ismerkedett meg Magyarországgal. Ez az „ismerkedés” meghatározta-e Magyarországhoz fűződő viszonyát?

— Fiatalon nemzetközi sikert elérni nagyon jó dolog, de nem ez volt az oka, hogy úgy alakult: Magyarországra valami különös helyet foglal el a szívemben. Fontosabb volt, hogy éreztem, a közönség nagyon hamar elfogadott, sőt megszeretett. Máig tartó barátságaim születtek akkor. És valami fontos dolgot megértettem. Akkor — '56-ban — átéltem itt az önök forradalmát. Mindent látam, mindent éreztem...

— Ön a világ egyik legkiválóbb zongoraművészeként ismerjük, nem szoktuk meg, hogy ilyen kvalitású előadók Pécsen — a vidéket — is beiktassák koncertprogramjukba.

— Tudja, ez miért van így? A népszerű előadóknak nagyon sok a koncertkötözöttségük. Van egy fontos, magam számára kötelező elvem: nem szabad túl sok koncertet adni.

— Miért?
— Ha egy zenész túl sokat koncertezik, elveszt valamit közvetlenségét, természetességét. Kicsit olyan ez, mint a szerelem. Ha nem túl gyakori, akkor mindig az első varázsával hat, és ez az igaz. Így aztán sokszor utasítok vissza meghívásokat, mindig marad szabadidőm és akkor elfogadhatok ilyen, a szívemhez közel álló kéréseket.

— Ezen a koncerten orosz romantikusokat játszott, nagyon szereti ezt a repertoárt,

érezte. Kiket játszik még ilyen örömmel?

— A romantikusokat szeretem, szinte mindenkit, persze nem minden művet egyformán. Érdekes, hogy Liszt sok művét nagyon szeretem, például a Vándoréveket-et vagy a H-moll szonátát, másokat, például a rapszódiait kevésbé. Egy kivétellel azokat nem is játszottam soha. Valószínű, hogy a Liszt fantáziákat se fogom eljátszani.

— Az évek során változott az ízlése?

— Persze, változik, szívesen fordulok a régebbi orosz szerzők felé, az utóbbi időben a Bach előtti zene is foglalkoztat, de tudja már csak romantikus maradok. Én Bachot is igyekszem „romantikus” játszani. — mondja nevetve.

— Ön az utóbbi időben nem koncertezik zenekarokkal.
— Elkényeztetett ember vagyok ha karmesterekről és jó zenekarokról beszélünk. Illetve voltam. Voltak boldog ta-

lálkozásaim, játszottam olyan kiváló dirigensekkel és nagyszerű együttesekkel, mint Karajan és a Berliini Filharmonikusok, Bernstein és a New Yorki Filharmonikusok vagy Abbado és a Londoni Filharmonikusok és még sorolhatnám. Az utóbbi időben kevesebb az olyan nagyszerű együttes és karmester, mint azelőtt — tűnődik el.

— És más szólistákkal?

— Ez érdekes változás az életemben. Régebben eszembe se jutott. A fiam, Pavel húsz éves, hegedűművész. Pár éve, mikor már fellépett, mindig retentő idegesen hallgattam. Félttem, elrontja, megakad, vagy történik valami. De nem, jó hegedűs lett. Már nem félek, jó vele együtt zenélni.

— Továbbra is romantikusokat?

— Most megfogott! Persze, hogy alkalmazkodom a partneremhez. Vele már Prokofjevet is játszom...
Schillinger Erzsébet

Az évad koncertje: orosz romantikus zongoraest

Berman "rácsodálkozó" szeme

"Jót és jól: ebben áll a nagy titok" és "A stílus maga az ember". Azt hiszem keresve sem találhatnánk "találóbbr" jellemzést a közismert szállóigéknél a Lazar Berman május 23-i pécsi zongoraestjén ért varázslatos élmények tudatosításával kapcsolatban. A "varázslatos" jelző ezzel a koncerttel kapcsolatban természetesen a legszerényebbek közé tartozik, különösen Berman játékának természetes egyszerűsége és egész viselkedésének közvetlensége miatt. És talán épp ezért is bővebb méltatást érdemel.

Az első és legfontosabb, hogy ezen a régvárt esten korunk egyik legkiválóbb zongoraművésze olyan műsorról lépett a közönség elé, melyben minden magamutogató és elkápráztató szándék helyett jól érezhetően saját művészi fejlődésének, stílusának felmutatása volt Berman célja.

Lehet, hogy furcsának hat ez a megállapítás még a ráadászámokban is — egy kivétellel — csak romantikus művekből összeállított programmal kapcsolatban, ám a Liszt Teremben jelen volt mintegy 300 zenebarát a tanúrá, hogy Berman előadás-módja mentes volt minden öncélú csillogástól.

A nálunk sajnos alig ismert zongora- és szimfóniakomponista Alekszandr Szkrjabin Op. 28-as Fantáziájában még azt hihette a közönség, hogy ez a szélsőséges hangulati és dinamikai hullámzású mű "csak" amolyan bemelegítő

"brillfrozás". Az igazság azonban az, hogy Szkrjabin műveit — épp a Fantáziától kezdve a "Fekete misének" is nevezett 9. szonátaig — pontosan ez, az inkább rapszódikusnak mondható hang jellemzi. Arról pedig, hogy ez a tónus eddig hiányzott a magyar hangversenyéletből, sem a közönség, sem Berman nem tehet.

Legfeljebb az a hangversenyéletünket is jellemző kultúrális gyakorlat, mely mindig a "könnyebb ellenállás" felé vezető utat és szerzőket részesítette előnyben. S a századforduló kategóriákba nehezen sorolható "misztikus-extatikus" orosz zsenije, Szkrjabin nem tartozott ezek közé nálunk.

S, hogy a szerző iránti elfogultságot a koncertből vett példákkal igazoljam, az is Szkrjabin nagyságát — és az előadó iránta érzett szeretetét — mutatja, ahogy Lazar Berman a Fantázia néhány lírai pillanatában erre a tüneményes szépségre szemének egy-egy villanásával "rácsodálkozott". És az is Berman Szkrjabin-érzékenységét mutatja, hogy Muszorgszkij halhatatlan remekműve, az "Egy kiállítás képei" után első ráadásaként épp Szkrjabin egyik legszebb vallomását, a Chopin előtti is tisztelgő Op. 8-as E-dúr etűdöt játszotta.

A hangverseny feledhetetlen percei voltak ezek is, miként a Muszorgszkij-ciklusnak szinte mindegyik karakterdarabja. Túlzás nélkül állítható, hogy Berman előadásában a "Kiállítás képei" szinte már a ravelli hangszerelésben szólt és dinamikailag is állta az összehasonlítást, ami különösen a "Baba Jaga" és a "Kijevi nagykapu" esetében ritkaságnak számít.

Ugyanilyen meggyőzőek voltak az "Ódon kastély" és a "Bydlo" komorabb, vagy a "Tuilériák", a "Limoges-i piac" és a "Kiscsibék tánca" vi-

dámabb színei. Néhány meglepő tempóváltás és egy-egy szokatlanul erőteljes ritmikai kontraszt pedig szinte a felfedezés erejével hatott.

Az est második műsorának, Rachmanyinov Hat moment musicaux című ciklusának előadása mutatta meg talán a legösszettebben Berman művészetének sokszínűségét. Az első és harmadik darab a virtuozitást, a második és ötödik az érzelmes-romantikus chopini, valamint a Rachmanyinovra oly jellemző — szinte már a szalonzenét idéző — édes-bús hanggal való tökéletes azonosulást példázta. A ciklus két kiemelkedő "zenés pillanata" volt a liszti "macabre"-ot lírába oldó negyedik darab és az egyik legismertebb Berman-interpretációt, Rachmanyinov 3. zongoraversenyének fináléját előlegező záródarab "fergeteges" pátosza.

Különösen ezek a "Kiállítás képei"-ben is megcsodált nagyszabású karakterdarabok ragadták magával a rendkívül hálás közönséget, mely nem kevesebb mint 4 (!) ráadást is "kitapsolt" a közönséget rendkívül közvetlen gesztusokkal kifejező világnagyságból.

Berman halálját és igényességét is mutatja, hogy a már említett Szkrjabin-etűd és a kedves tréfának szánt beethoveni "Török induló" után az öregkori Liszt "Szürke felhői"-t és Schubert drámai "Rémkirály"-ának autentikus liszti átültetését választotta ráadásaként. S mindezt egy szellemileg és fizikailag igen fárasztó program végén.

Ennek titkát talán csak maga Berman mondhatná meg. Egy azonban minden bizonnyal állítható: Lazar Berman csak olyan zenét játszik, amit nemcsak kívülről, de "belülről" is igazán ismer és magának ér. S ami — akárcsak a játéka kísértő együttdúdolás — a lélek mélyéből fakad.

Kovács Attila

Hangverseny Gyermán István emlékére A zene csendje

Ruha István kolozsvári hegedűművész és a Budapesti Vonósok (művészeti vezető Borvai Károly) tartottak forró hangulatú hangversenyt Gyermán István, az életből, az életünkkel tragikusan korán és értelmetlenül eltávozott művész-tanár kollégánk tiszteletére és emlékére. A hangszerek nélkül pódiumra lépő együttessel, az előadók és a közönség néma tisztelgése, emlékező szavak indították rendhagyó módon a koncertet. Egy perces csend: nem a zenébe szervesen illeszkedő, a zene folyamatában lüktető szünet csendje. Konok némaságba dermedő aula, a hangversenyt megelőző, hangoló zsongást tagadó üresség. Süket, tárgyiasult csend, melyben tudatosul a tény (hányadszor immár és még hányszor), ezennél csak a méltánytalanul kevés fennmaradt felvételről hallhatjuk Gyermán István egyedülálló hegedűhangját, áradó, őszinte muzikalitását. Művészete, melyet nem határoltak az elemző racionalitás törvénytisztelő korlátai, természeti tünemény volt; a tudatnál mélyebbről fakadt és magasabbra emelt. Lényét meghatározta a zenei kitárulkozás igénye, miközben minden hangjába önmagát zárta be. Ez az ellentmondás feszült minden produkciójában környezetére fecsérelve a szépről, a hitről, a lélegzetelállító pillanatokról szóló tanítását, hangversenyit.

Talán megbocsájtják nekem az előadók, hogy a koncert méltatását a POTE aulájának csendjével kezdem. Az a nagyszerű hangverseny, melyet május 22-én este adtak (saját kezdeményezésükre, önköltségesen, a Zeneművészeti Főiskola Pécsi Tagozatának rendezésében) egyedülállóan magas színvonalú produkció volt: művészi ellenpontja a mély csendnek. Boldog részesei voltunk az emlékhangversenynek. Az Országos Filharmonia koncertjein Pécsen még nem találkoztunk a Budapesti Vonósok nagyszerű együttesével.

Az a vita, amely a barokk művek historikus előadását igénylik és a mai, modern hangszereken játszott barokk zene védői között dúl, a hangverseny első felében abszolút meggyőzően eldőntött. Bach: VI. Brandenburgi versenyt hét előadó tolmácsolta. Minden szólamot egy ember játszott. Így a mű hangzsképe áttetszővé vált. Minden

részlete, belső mozgásai jól kitapinthatóan, világosan, érzékelhetően keltek életre. A témák, illetve valamennyi hangartikulálása, összefüggésrendszerének felismerése a jól (de nem didaktikusan) tagolt, értelmes beszéd természetességével hatott. A historizmust szerető élvezték a bachi szerkesztés csodáját, mely mai hangszereken is megvalósítható, érzékelhetővé tehető. Semmi más nem kell hozzá, csak ilyen szintű hangszer tudás és a zenei anyag ilyen szintű, elemző ismerete. A lényegbe hatolás, amint ez a Budapesti Vonósok produkciójából kiderült.

Más stílusban, Haydn: Casatione című vonós szimfóniájában (kvintettjében?) szintén varázslatot teremtettek. Képesek voltak a könnyed, virtuóz, mégis bölcs derű tolmácsolására, amely a Haydn életmű egészében oly sokszor felcsillan. Emlékezetes marad a lassú tétel koncertáló, felelgetős játéka. Szinte szokatlannul szubjektív intonáció Haydn művészetében. A stílus, a jól megválasztott tempó tisztelete azonban egységben tartotta, szervesen illesztette a tételt is a mű egészébe.

Ruha István évek óta nem járt Pécsen. Most is, mint eddig mindig, hatalmas sikert aratott. Van a játékában valami megmagyarázhatatlan varázs. Minden hangját olyan intenzitással szólaltatja meg és éli át, ami azonnal mindenkire hat. Hallottam már szűk társaságban és nagy koncertteremben hegedülni. Dallami, hangi intenzitásának sohasem a tér, legföljebb csak hangszere szab határt. Bach: d-moll Kettősversenyében szólította társa, Gátay Tibor (a Budapesti Vonósok tagja, a Zeneművészeti Főiskola Pécsi Tagozatának tanára) világos formálásával, pontos intonációjával tűnt ki. Érdekes volt számomra, hogy különféle zenei erények egy színvonal fölött egyenrangú minőségként képesek megjeleníteni. A zárószámként előadott Haydn: C-dur Hegedűversenyt az átértelmezés tolmácsolás tette emlékeztetővé. Ruha István három, szuggesztív előadott Vivaldi tétel ráadásával hálálta meg közönségünk töretlen ragaszkodását, tapsait.

Kircai László

paletta

Rovatszerkesztő: Schillinger Erzsébet

Zalaegerszeg, a Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben, június 6-án 19 órakor a Sondhofeni Fúvószenekar koncertje

a Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben június 7-8-án Nemzetközi Onkológus Kongresszus

A Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben, Gyermekrajz-kiállítás, válogatás a Balatoni Útörőváros Gyermekalkotások Galériája munkáiból. A kiállítások különböző technikákkal készült munkák láthatók, így: batik, tűzzománc, akvarell, grafika, pasztell, vízfesték, stb.

Nagykanizsa, a Hevesi Sándor Művelődési Központ Kiállítótermében Király Ferenc szobrászművész (Jugoszlávia) és Suzanne Király Moss festőművész (Jugoszlávia) kiállítása

Baja, a Zsinagógában június 4-én 18 órakor, a Vergődő szél című antológia bemutatója. Az est vendégei: Balla D. Károly, Fita Éva, Horváth Sándor és Váci Fábrián László kárpát-ukrajnai költők, a kötet szerzői.

A Zsinagógában június 6-án 18 órakor: Találkozás Esterházy Péterrel. A beszélgetést Endrődi Szabó Ernő irodalomtörténész vezeti.

Szekszárd, a Művészetek Házában június 4-én este fél 8 órakor a Pécsi Szimfonikus Zenekar hangversenye. Közreműködik: Vass Ágnes (hegedű), és Murányi Zsuzsa (orgona). Műsoron: Händel, Bach és Bixi művek.

A Művészetek Házában június 5-én este fél 8 órakor a Megyei Könyvtár és a Magvető Kiadó közös rendezésében Irodalmi est az Ünnepi Könyvhét alkalmából. Vendégek: Határ György (Londonból) és Ferdinándi György (Puerto Ricóból). Az est házigazdája: Szántó Péter kritikus.

A Művészetek Házában június 6-án 18 órakor Lukács Sándor költő-színész estje. Közreműködik Alföldy Jenő, az Élet és Irodalom munkatársa.

A Babits Művelődési Központ Színháztermében június 6-án 20 órakor „Danke schön an Ungarn”, a türkeimi (NSZK) Klaus Ammann Big Band koncertje.

Az együttes 1971-ben alakult. Európa legfiatalabb big bandjeként kezdte működését. Zenéjük sokoldalú, a jazztől a modern hangszerelésű klasszikus zenéig. Felléptek már Európán különböző városaikban és Amerikában is.

Gyermektáncosok Országos Találkozója

A szekszárdi Babits Művelődési Központ és a szekszárdi Gyerekek Háza ad otthont június 2-3-án a Baranya, Fejér, Bács-Kiskun, Győr, Komárom, Vas, Veszprém, Pest megye és Budapest gyermek néptáncosainak. A találkozó célja nem a verseny, hanem a bemutatkozás, a találkozás.

A Kiállítóteremben június 5-ig látható Mőzsi Szabó István festőművész „Vigyázó tornyok” című kiállítása.

Püspökszentlászló, a Galériában Kántor József textilképzés kiállítása látható.

Harkány, a katolikus templomban június 4-én 20 órakor — A Mecsek Fúvósötös hangversenye; a Szabadtéri Színpadon június 6-án 18 órakor — Finn népi együttes műsora

Pécs, A Művészetek Házában, június 1-én — Balettek Szöllőssy András műveire. Eck Imre koreográfiai. Közreműködnek a Pécsi Művészeti Szakközépiskola III. éves növendékei.

Hild udvar, június 1-én 14 órakor — a Művészeti Szakközépiskola harsona kvartettjének koncertje; a Művészetek Házában június 4-én 18 órakor — Ünnepi Könyvhét, vendégek: Bertók László költő, Csiki László költő, Parti Nagy Lajos

költő, Sándor Iván író. A beszélgetést Csuha István, a Jelenkor szerkesztője vezeti.

A Művészetek Házában június 5-én este fél 8 órakor — Kamarakoncert. Közreműködnek; Bánréti Antal zongorán, Keszler Krisztina hegedűn, Gulyás Nagy György brácsán, Varga Tamás csellón. Műsoron: Mozart és Beethoven művek.

A Művészetek Házában június 7-én 18 órakor — a Pátia Könyvtár bemutatója Csernavölgyi Antal: Székelyek, góbék, mócok című kötetét. A szerzővel Mihalik Zsolt és Pozsgai Zsolt beszélget. Közreműködnek: Sebők Klára és Barkó György, a PNSZ művészei.

Az Ifjúsági Házban június 8-án — Bródy János önálló estje. A DOZSÓ-ban június 1-én 17 és 19.30-kor — Albert Ignatyenko parafenomén estje.

A Pécsi Nemzeti Színház műsora: Godotra várva — június 3-án és 4-én — a kaposvári Csiky Gergely Színház vendégjátéka (A külön nem jelzett programok 19 órakor kezdődnek.)

Makay Ida: Utolsó tárlat

Hetvenkilenc vers egy élénk borítójú, hófehér papíra nyomott, keskeny és finomnak tűnő, vékony és elegáns kötetben: Pécsen a Pannónia Könyvek sorozatában napvilágot látott Makay Ida harmadik önálló verseskötete. Terjedelmével és a sorban elfoglalt helyével is az bizonyítja az Utolsó tárlat, hogy Makay Ida személyében a mai költészet egyik keveset író, ritkán megszólaló, ám annál megbízhatóbb és kiegyensúlyozottabb teljesítményre képes költőjével van dolgunk. A kötetben foglalt versek együtal el is oszlatnak egy félreértést, ami Makay Ida munkáját hosszú időn át övezte. Kritikusai korábban nemegyszer felhívták a figyelmet arra, hogy „egyetlen verset” ír: Ifjúságának önmagában is megálló darabjai költészetének egészét méreteiben módosítják, egy-egy részletet hozzátéve ehhez az egyetlen versehez, ám az újabb és újabb „részletek” lényegesen nem változtatnak azon a képen, ami erről az egyetlen versről a kezdetek óta tudható. Meggyőzően hangzik ugyan a tétel, mégis ezt gondolom, inkább csak formális érveken nyugszik. Olyan érveken, amelyek igazságára nem cáfol rá az Utolsó tárlat: a versek ebben a kötetben is többnyire — ha nem is mindig — néhány soros apró tömbök; ezek a rövid beázulók, a fehér papírból kis szigeteket elkerülő versek most is egy hallatlanul zárt világot mutatnak meg, ahol a színek majdnem mindenütt sötét, mély árnyalatok, hangsúlyozva Makay Ida versvilágának komorságát, irónia nélküliségét, egycmsűségét.

Ez azonban csak a dolgok egyik oldala: a felület, a felszín. S hogy milyen a lényeg, miről hallgat a mély, ehhez fogódzókért leg-szerencsésebb a kötet hátsó borítójához folyamodni. Az itt szereplő rövid szöveget a költőnő írta, és Juhász Gyulát idézve szól benne a versírás egyszerű, veszendő, mégis örök csodájáról, arról, hogy ez az oly sokszor megpróbált, újra és újra nekikezdett, beteljesített vagy befejezetlen csoda maga az emberi élet csodája — a költészet ennek a csodának átfogalmazása, versekbe, formába foglalása-kerítés. Bárhol is minősítjük a költészet-felfogást, bámmennyire is érezzük benne a naivitást, az esendőséget és ebből következően a szerzetreméltóságot, el kell fogadnunk

azt az alapviszonyt, amit ebbe Makay Ida belefoglalt. Ez ugyanis biztos költői pozíció, olyan pont, ahonnan nézve máris fordul az „egyetlen vers” tételle. A probléma nem technikai értelemben, a versek hasonlóságának formájában jelentkezik többé, hanem személyes ars poeticaként tűnik fel; olyan költői híváltságnak, amelynek igazolásához minden egyes vers egy-egy bizonyíték, újbóli kísérlet, adalék: érv a szélmalomharc kilitástalan-sága és bevallottan reménytelen szépsége mellett.

Nem „egyetlen vers” készül itt tehát, s hogy ez mennyire így van, arra tanúság a kötet három ciklusának különbözősége, még akkor is, ha a bennük megmutakozó hiány közös motívum, s e hiánynak megvan a pontos nyelvi megfelelője is. Az első, Szakad a szó című ciklus a régen volt szerelem élményéből fakad: az Én és a Te ezekben a versekben nemcsak két grammatikai és valóságos személyt különböztet el egymástól, hanem két időt is: a „rég szerelem” idejét és a jelenét. A középső ciklus (Tömör arany) a jelen mint ha darabjai lennének egy egybefüggő, nagyobb terjedelmű, az egész megragadására vállalkozó természetlírának: kertekben, udvarokban, erdőkben járunk, ahol a magány, a magányosság e világ reménytelenségére mutat rá. A Villágosság címet viselő befejező ciklusban az elmúlás, a halál közelségében fogant verseket találunk; szikársággal, arányosságával, pontos racionálisával kiemelkedik közülük a ciklusnak címet adó vers, amely kicsiben a körülötte lévő versekre utal vissza — a kételyre és a bizonyosságra az elmúló világ iránt. Nem számoltam ugyan utána, de ahogyan a „már” az Utolsó tárlat leggyakrabban előforduló szava — s ez a „már” a végtelen negatívításához kapcsolódik: a valamikor elmúltat és az állandóan múltot jelöli.

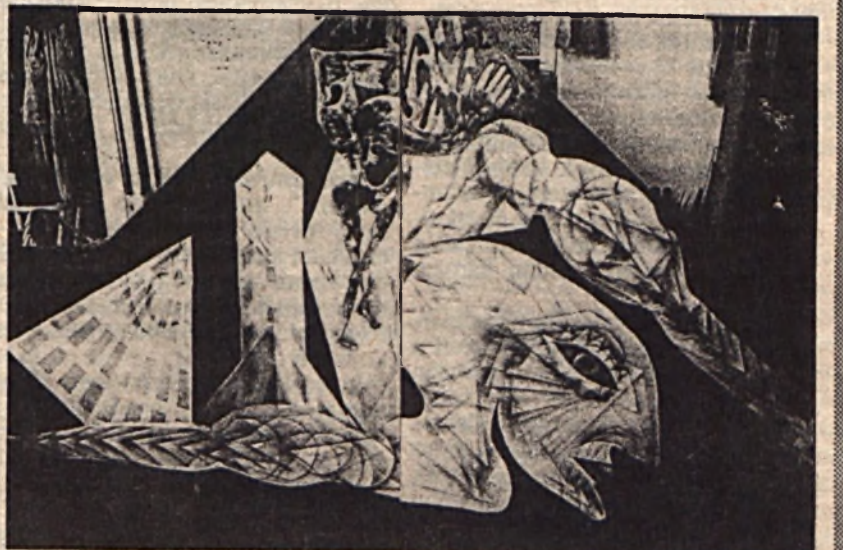
Meglehet, nincsen Makay Ida költészetének közelebbi rokona az élő magyar költészetben — , hogy verseinek ismerői, értői, kedvelői, s így társai, barátai minél többen legyenek, ahhoz nincsen más dolgom, mint, hogy szeretettel ajánljam ezt a könyvet az olvasók figyelmébe. (Pannónia Könyvek, 1990)

Csuha István

Az egyedüli szempont: a m i n ő s é g !

— A Pécsi Galéria falai között köszönhetjük június 1-től azt a hét majna-frankfurti művészt, akik a Képzőművészeti Szövetség képviselőiben elhozták munkáikat városunkba. Akik figyelemmel kísérik a Pécsi Galéria immáron másfél évtizedes munkáját, észrevehetik, hogy időről-időre egy-egy külföldi — keleti vagy nyugati — ország, ország-rész vagy város művészei mutatkoznak be Pécsen. A célunk ezekkel a kiállításokkal az, hogy megismertessük közönségünkkel a legkülönbözőbb törekvéseket, megpróbáljuk kitapintani azokat a jellemzőket, amelyek arra a környezetre utalnak, ahonnan jöttek a művészek és a művek. Valamiféle híd szerepet igyekeztünk betölteni. Nekünk egyformán fontos akár keletről, akár nyugatról jönnek a kiállítók, egyedüli szempontunk az, hogy minél színvonalasabbak legyenek az alkotások.

Számunkra annak a kultúrának az egésze fontos, amely megpróbál a politika fölé helyezkedni, megszűnteti az országhatárokat vagy egyszerűen tudomást sem vesz róluk. Változások az emberek, az országok éle-

Gunter Lutsch: Dreieck

tében mindig vannak és lesznek. A művészet változásai az emberek épülését, örömet, gondolkodását szolgálják és úgy gondolom, ez az ami mindenki számára elfogadható szempont. A mostani kiállítás egy

remélhetőleg tartalmas párbeszéd kezdete, amelynek a jövőben lesz folytatása a művészek és a közönség megelégedésére — mondta a pénteki kiállítás megnyitása előtt Pinczehe-lyi Sándor, a Pécsi Galéria vezetője.

"De csúnyán elszámították magukat"

Fülöp Miklós elemzése a szovjet rendszer végnapjairól

Egyetértve a címben foglalt megállapítással, amely a Szovjetunió története II. kötetének 376. oldaláról származik, írásom e mély igazság alátámasztására próbált néhány elemet előkaparni az omladék alól. Hiszen az épület össze-dőlt, s míg kiderül, hogy az omlás a szuterén foglyává tett-e bennünket, kedvünkre kotorászhatunk a sötétben, elgondolkozhatunk, hol, ki, miben számított el magát.

Ha a saját helyzetünket meg akarjuk érteni a Szovjetunióról (lapzártakor így hívják), Gorbacsovól nem lehet nem szólni, ezt a legelvetemültebb demokraták is elismerik.

Kézfekvő magyarázat a gazdaság ellehetetlenülése. A szocializmus ilyen abszurditását ma bármelyik érettségiző éppoly könnyedén bizonyítja, mint tette volna tíz éve az ellenkezőjét. (Az ifjúság persze, hálátlanul felejté az eredményeket: pl. a SZU kövezett útjainak hossza 1987-re nemcsak elérte, de meg is haladta az 1940-es szintet. Az orosz falvak útellátottsága immár 6 százalékos. E tény a pécsi egyetem hős buszsofőrei, Jenő és Péter urak a közelmúltban nagy elismeréssel nyugtázták.) Csak hogy alighanem a rendszer gazdaságilag nem tud meg- (vagy inkább: le) bukni; önlegitimálásában a gazdaság csak mint a távoli jövő elvont lehetősége, ígéret volt jelen, egyszerűsített igazolva a földi síralom völgy lakói előtt az áldozat szükségességét.

Azt hiszem, ezzel magyarázhatjuk a "szovjet történelmi tudat" — állami propaganda által is gerjesztett — belső ellentmondását. A logika azt diktálná, hogy a súlyponti tudati elem 1917 küldetéses öröksége legyen, ezt azonban szinte teljesen kiszorította a honvédő háború emléke. Kétségtelenül Sztálin személyes ambíciói is szerepet játszottak ebben. A nagy forradalom tablójáról szinte valamennyi arcot kiretusált ugyan, de Leninrel legalábbis osztoz-

nia kellett a dicsőségben. A háború viszont egyedül az övé volt. A döntő elem mégis az, hogy a kollektív áldozat — mint kiderült, közel 50 éve — elégséges igazolást nyújtott az ígéret teljesítésének elhalasztására. (A Szputnyik-eufóriától megrészegült, kelekötya Hruscsov a határidők kitérésével — "a jelenlegi generáció a kommunizmusban fog élni" — majd megtöri a varázst. Meneztése után Szuszlovék kínlódnak is vagy két évet, mire a kommunizmus alapjai helyett kitalálják a "fejlett szocializmust". Az ideológiai ívet érdemes folytatni: Andropov a fejlett szocializmus "tökéletesítésénél" tart, Gorbacsov "lényegében megvalósult" szocializmusnál.

A generalisszimusz által celebrált vadházasság — a szláv birodalmi küldetéstudat és a világforradalom frige — a 70-es évekig, Afganisztánig termékenynek tűnt; a nyugat nem minden ok nélkül rettegett a fellázított harmadik világtól. Castrótól Kadhafin át Pol Potig, Khomeiniig mind vonzóbb vál-

tozatok tűntek fel. S ekkor, ahogy lenni szokott, a legnagyobb kiterjedés idején ütött be a krach.

Megítélés szerint két tényező egymást erősítő hatása okozta: az USA megváltozott alapállása és a generációváltás.

A '70-es évek végéig szovjet szempontból harmónikus volt a két szuperhatalom viszonya: véleményük nem tudott összeütközni, mert egészen más kategóriákban gondolkodtak. A pragmatikus Kissinger beszélhetett rakétákról, csapatkontingensekről Gromikónak, cserébe az abszolút igazság birtokában tárgyalóasztalhoz ülő "Mister Nyet" felvilágosította a világforradalmi folyamat állásáról. A nagy váltás előfeltétele Helsinki volt, a szovjet vezetés ezt — nem ismervé fel a veszélyt — könnyelműen aláírta. Hiába, akkor épp az SS 20-asok Európába telepítésével voltak elfoglalva. Carter, majd Reagan offenzívája aztán tökéletesen készületesen érte őket.

A támadó nagy trükkje abban állt,

hogy átlopakodott az ellenfél pályájára. A megingathatatlan ideológiai fölény tudatában élő szovjeteket az ideológia terepén verte meg. A keresztes háború folytán a 80-as évek uralkodó eszméje lett a természetes emberi jogok, a kisebbségvédelem gondolatoké. Az egyébként igazán kifejtett szovjet ideológiai apparátus erre nem tudott mit válaszolni, nem is nagyon tudhatott, alapvetően nagyon is egyszerű, magától értetődő dolgokról lévén szó.

Természetesen nem vitatom a gazdasági kényszerek primátusát, de alighanem ez az eszmei síkon elszennvedett pofon is hozzájárult ahhoz, hogy Andropov, majd Gorbacsov pragmatikus váltással kísérletezzen. Úgy tűnik erre a pályára körülményesebb az átjárás....

A másik bomlasztó elem, a generációváltás finoman szólva is nehézkesen zajlott le a békétáborban. A Kreml vagy a Fehér Ház (ti. a Bem-rakparti) urai aligha tudták, de bizonyára érezték, hogy az automatikusan súlyos legitimitációs válságot idéz elő. (A vajú-

dást jelzi, hogy a Brezsnyev után megválasztott két vezető köztudottan halálos beteg volt. Alig tucatnyi hónapját Andropov arra használta ki, hogy mindent, Csernyenko pedig arra, hogy semmit sem próbáljon meg — mindkettő szigorúan a rendszer keretein belül.)

De miért is foszlik semmivé a régi típusú, mackós és proletár zsargont így-úgy beszélő, képzetlen, de kétségkívül természetes, józan észjárású vezetők távozásával maga a rendszer, illetve annak jogfolytonossága?

Itt bizony, tetszik-nem tetszik, szembe kell nézni a ténnyel: a szocializmus (is) alapvetően igényli a személyekhez kötődést (lásd még: Führerprinzip). Az oly távoli, sematikus-üres ígéret csak úgy gondolható el, ha messianisztikus közvetítői meg-megjelennek a nép előtt, hús-vér lényükkel hidalják át a jelen és jövő közt tátongó úrt. Láttuk: a világháború haladékat adott. Egyszerűsített lehetőséget a kisebbségi érzés kompenzálására kínált nagyhatalmi sovinizmus és internacionalizmus vegyítésére. E konstrukció addig működött, míg a Mauzóleum mellvédjéről olyan emberek létegettek, akik imageukat a háborús emlékekből, hőstetteikből alakították ki. Bármily neveléses volt — irodalmi Lenin díjaztál — a Kis Földdel magyarázni a fasiszta fenéved összeroppanását, Brezsnyev mindenesetre akkor ott volt. Az akkor még gyermek Gorbacsov, Sevamadze viszont már nem jelenhetett meg zakóján kereskedelmi mennyiségű fémtárgygyal. Önálló arcukat csak a medáljától roskadozókkal szemben fogalmazhatták meg. Tudták-e, hogy minden hatásos érvük, sikeres gesztusok a Végzet készíti elő?

Így vagy úgy: a címben idézett mű igazsága szilárdan kiállta az idő próbáját. Ha tudták: az ellenség valóban közejük férdőzött. Ha nem: csúnyán elszámították magukat. El bizony.

Iván László illusztrációja

Az 1948-1953 közötti években még mindennapos volt az albán delegációk magyarországi látogatása, a népgyűléseken a szóvirágos szónoklatokat gyakran szakította félbe a "Sztálin, Hodzsa, Rákosi!" ütemes tapsorkán. Még Sztálin 1953-ban bekövetkezett halála sem változtatott Albánia és a kelet-európai szocialista országok viszonyán. 1955-ben Albánia barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási szerződést írt alá a kelet-európai országokkal (Varsói Szerződés), felveszik az ENSZ-be. A balkáni kis ország beilleszkedése azonban nem sokáig tartott.

Az egységbontó kongresszus

Albánia önelszigetelődése a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusa után indult meg, de a nyílt szakításig még jónéhány évnek el kellett telnie.

A kongresszus legnagyobb visszhangot kiváltott eseménye — ami Enver Hodzsát és elvtársait aggodalommal töltötte el — Hruscsov kétórás beszédének néhány részlete volt. A főtitkár megállapította: Lenin aggodalmi jogosak voltak. Sztálin rossz tulajdonságai, amelyek Lenin életében csupán alkalmasságot mutatkoztak, a későbbi években átalakultak, a hatalommal való visszaéléssé fajultak és elmondhatatlan károkat okoztak.

Bár a hruscsovi vizsgálat mértéktartó volt, és korántsem vállalkozott a részletek feltárására, Washingtonban is úgy vélték: az SZKP XX. kongresszusa fontosabb, mint az összes előző. De a kongresszusnak számos gyakorlati kihatása is érezhetővé vált Kelet-Európában, amitől a személyi kultuszon alapuló albán rendszer igencsak rettegett. Enver Hodzsának nem tetszett Hruscsov Nyugattal szembeni engedékenység, a fegyverkorlátozási és leszerelési tárgyalások megélénkülése.

1959 májusának végén Hruscsov tárgyalt az albán vezetőkkel, akik gyanakvással hallgatták a főtitkár lelkesedését Butrinban: "Micsoda öből fekszik ezeknek a hegyeknek a lábá-

nál. Innen flottánk segítségével rá tudnánk tenni a kezünket az egész Földközi-tengerre, Boszporusztól Gibraltárig" — emlékezett vissza Enver Hodzsa "A szuperhatalmak" című francia nyelven írott könyvében. Az albánok elutasították a tengerelutazó-támaszpont építésének szovjet ötletét.

A szakítás

Az albán szakításra 1960-ban 81 kommunista és munkáspárt érkezőlen került sor, amikor is a záróközlemény a revizionizmus mellett szintén "fő veszélynek" nevezte a dogmatizmust, a szektarizmust, amely elszigeteli a kommunistákat a dolgozók széles rétegeitől, télen várakozásra, vagy baloldaliaskodó kalandor "cselekedetekre kárhóztat a forradalmi harcban..."

1960 júniusában Enver Hodzsa bejelenti: "...megkezdődött a harcunk az új revizionisták leleplezéséért — ez a harc igen hosszú lesz." Az albánok kémtévékenységgel vádolják az országban dolgozó szovjet kőolajkutató geológusokat, akiket rövidesen visszahívnak.

Enver Hodzsa beszédeiben Hruscsovot és társait "banditáknak" a "kommunizmus árulóinak" "pacifistáknak", "trockista-revizionista ellenforradalmároknak" nevezi, akik

"megsértik az összes marxista normát és annak szinte valamennyi alapelvét." A két kormány közötti viszony elmérgesedik és 1961 decemberében a Szovjetunió megszakítja diplomáciai kapcsolatait Albániával. Hodzsa úgy véli: "az antileninista békés egymás mellett élés kiegyezés a burzsoáziával, az imperializmussal, a kereszténységgel és általában a vallással," vagy "a háború és béke kérdése, a lefegyverzés kérdése misztifikációk..." a világszabadság eszméje — demagógia... Hodzsának Brezsnyevről sincs jó véleménye, mert 1964. április 7-i beszédében azt mondja:

"Hruscsov puccsal került uralomra, és ugyancsak puccs emelte a trónra Brezsnyevet", ami lényegében valamennyi szocialista ország kormányának legitimitását vonja kétségbe.

A két nagyhatalom atommonopóliuma, "befolyási övezetei" elleni harc, a nemzeti önrendelkezés értelmezése és az a tény, hogy a kínai vezetők "taktikájukat az árulók elleni harchoz igazították", az albánokat és a kínaiakat közel hozza egymáshoz; 1962-ben Pekingben albán-kínai szerződést írnak alá a gazdasági és műszaki együttműködésről. Albánia — jóllehet de jure csak 1968 szeptemberében, a csehszlovákiai invázió után távozik a Varsói Szerződésből — 1965 után már nem vesz részt az üléseken. Enver Hodzsa a csehszlovákiai be-

avatkozást "barbár agresszív akciónak" nevezte, amelyet a "fasiszta szovjet hadsereg" vezetésével hajtottak végre. Tegyük hozzá, hogy a főtitkár Svobodát, Dubčeket és társait "jobboldali revizionistáknak" titulálta. A kelet-európai szocialista országokat a főtitkár a Szovjetunió "szatelitáinak" nevezte.

Elszigetelődés

A "kulturális forradalom" maoista megrázkódtatásai után a kínai külpolitika az 1970-es évek elejére kiegyensúlyozottá vált. A kínai nyitás 1971-ben híressé vált "ping-pong" diplomáciával indul, amikor is amerikai asztalitenisz csapat szerepel Kínában. A csapat tagjait a kínai kormányfő fogadja és kijelenti: az amerikaiak látogatása megnyitotta a kaput a két ország népei között. És ezután Kína az albánok szinte valamennyi "ellenségével" kapcsolatba lép, ami nem nehéz, mert Albániának már alig vannak barátai.

A nyílt konfrontáció Csou En-laj "antimarxista" kijelentése kapcsán robban ki Albánia és Kína között: "Kína helyesli az Európai Gazdasági Közösséget, és az Egyesült Európa alapjának tekinteti...."

Ezek után nem meglepőek az albán

párt következtetései, miszerint Csou En-laj kijelentései "antileninisták" és "reakciók". "Kína pedig elkötelezi magát a két szuperhatalom közötti játékban", vagy más megfogalmazásban: "közéjük akar tartozni." Albánia 1975 után teljesen elszigetelődött...

A vesztes: az albán nép

Enver Hodzsa egyik, 1953-ban megjelent könyvében megrázó képet igyekezett festeni: "a kíméletlen kiszákmányolás következtében a parasztság nagyon elmaradott, betegség és nyomor pusztítja." Az Albán Munkapárt programja szerint (1950) "iparunknak a termelés mennyiségi növelésére kell elsősorban törekednie".

Tény, hogy ma Albánia Európa legszegényebb országa, ahol a legrosszabb az orvosi ellátás, a legnagyobb a csecsemőhalandóság. Sehhol máshol Európában az utolsó húsz évben nem sértették meg olyan folyamatosan és mélyen az emberi jogokat, mint Enver Hodzsa apró birodalmában.

Az önerőre támaszkodás konzerálta a gazdasági és társadalmi viszonyok elmaradottságát. A külföldi hitelek felvételét tiltja az albán alkotmány. Az országszerte látható plakátokon az alapjelszó: "export nélkül nincs import", vagyis a kivitellel termelő ágazatok halványabb mutatói egyben fékezik a közszükségleti cikkek, a gépek és berendezések, valamint az olykor égetően fontos nyers és alapanyagok behozatálát. Ramiz Alia titkári székbe kerülésével megnevezés nélkül is óvatos "reformokra" került sor: lesz min változtatni. A termelőeszközök elavultak, a munka termelékenysége alacsony, a termék minősége gyenge.

"Az állóvíz megpohad" — tartja az albán népi bölcsélet, ezért tartják szükségesnek lassan felkavarni a víz felületét. Az igazi vesztes az albán nép, amelynek Európa utolsó sztálinista rezsimjétől kell megszabadulnia.

Vulca Tibor

Elveszített barátaink (3.)

Az albán kártya

P, mint panama

Büntetőeljárás fenyegeti a volt pécsi tanácselnököt; az ügyész szerint Maxi ártatlan

A pécsi városi ügyészség az iratok beszerzése után hivatali visszaélés és más bűncselekmények alapos gyanúja miatt nyomozást rendel el dr. Molnár Zoltán és társai ellen — olvashatjuk a pécsi tanács május 31-i ülésére készített ügyészégi jelentésben. Ez a súlyos mondat a Rákóczi út 50. számú üzletház körüli szabálytalanságok miatt íródott le. Nem úgy a Citrom utcai Maxi Szálloda építésének ügyében, ahol dr. Lajosy Ildikó, Pécs város vezetőügyész-helyettese lényegében mindent rendben lévőnek talált.

Pécs Város Tanácsa 1990. március 23-i ülésén kérte fel a városi ügyészséget A HELYZETBEN többször tárgyalt botrányos ügyek törvényességi felülvizsgálatával. Együttel tanácsi bizottságot is kineveztek dr. Patla Károly megbízott elnökhelyettes irányításával, vágjon utat az eddig tett vagy elmulasztott intézkedések dzsungelében. Tanácsülési előzetesünkben e két vizsgálat alapján igyekszünk pontos helyzetképet adni a legújabb fejleményekről.

A pécsi Rákóczi út 50. a "tükék" számára kitüntetett hely. A patinás, bár még csak műemlékjellegűnek sem nyilvánított ház sorsa a hetvenes évek végére csaknem megpecsételődött. Ekkorra már látszott, bár nyilvánvalóan átértesztő képessége elviselhetetlenül kicsi, és e szakaszának négy sávossá bővítése egyedül a sarokház lebontása árán lenne megvalósítható.

Az 1980-as évek elején az építési osztály (ÉKO) még mindig amellett kardoskodott, hogy az új komplex tervek megfelelően legkésőbb 1985-ig le kell bontani az épületet. 1985-ben azonban új vezetőség került a pécsi tanács élére, s az "új seprű" már nem volt teljesen biztos abban, hogy a városkép szempontjából mértékadó palotát el kell távolítani, bár nyilvánvaló volt, hogy felújítása többé kerül majd, mint egy új iroda-üzletház felépítése.

Ekkor lépett a színpadra dr. Molnár Zoltán elnökhelyettes. 1985 folyamán gyors egymásutánban szerződést kötött a MALÉV-vel, a Cooputisttal, a Konsumex-szel, a SZÜV-vel és a Centrum Áruházzal. A tanács nevében elkötelezte magát arra, hogy bérleti jogot ad a cégeknek, ha részt vállalnak a felújításban.

Logikusnak tűnő lépés pénzügyi hiányos időkben. A gond csupán az, hogy ekkor még a lebontást elrendelő határozat volt érvényben. Dr. Molnárnak már csak azért sem lett volna joga bérletet ígérni, mert az említett cégek a tatarozás előtt nem voltak bérleti a háznak. Mi több, Molnár Zoltán jóval előbb aláírta a szerződéseket, mint a PIK illetékese, mintegy "orientálva" az ügyintézőt a helyes magatartásra. A terveket Kukai Sándor, dr. Molnár jobbkeze készítette el, akit elnökhelyettesi tanácsadónak és műszaki ellenőrnek emeltek ki az építési osztályról.

Az épület marad

Az államigazgatás hosszú hallgatása után, 1987 nyarán az ÉKO három alternatívát dolgozott ki a ház jövődől sorsáról:

A: átmeneti funkcióval 3-5 évig meg kell tartani az épületet, s e célból a halasztóhatatlan javításokat mintegy 15 millióért elvégezni;

B: el kell bontani a házat, a bent lévő szervezetek elhelyezésének költségeit is vállalva;

C: a korábbi általános rendezési tervvel ellentétben véglegesen meg kell tartani az épületet, és 35-40 millióért felújítani.

Furcsa módon az előterjesztést — bár az alternatívák pénzügyi kihatása nyilvánvaló — nem egyeztetették a pénzügyi osztállyal, képviselői részt sem vettek a június 11-ei VB-ülésen. A testület hosszas vita után az A-változatot fogadta el azzal, hogy az épület ideiglenes megtartásának időtartamát nem határozták meg. A VB-határozat a Rákóczi út 50. felújítására 18 millió forintot "irányzott elő", a PIK megtervezte az I. és II. szint költségeit.

Dr. Molnár ezután nagy játékba kezdett. 1988. március 3-án kelt levelében felszólította a PIK igazgatóját, hogy az

ingatlan helyreállítására a "bérletől" addig befolyt összeget a kamatokkal együtt utalja át a tanács koordinációs alapjába. Mondván: a PIK által kimutatott árnál "jóval kedvezőbb feltétellel" el tudja végeztetni a munkát. Ugyanakkor közli, hogy "túlzottan pozitív hozzáállása miatt" (?) vissza kell vonni az UNIBER-től a beruházói megbízást, s ezt közvetlenül a belvárosi rekonstrukció koordinációs bizottsága hatáskörébe kell utalni.

Hogy el ne felejtjük: e bizottság elnöke dr. Molnár Zoltán, titkára pedig Kukai Sándor...

Egy — a pénzügyi osztállyal ugyan csak nem egyeztetett — 1988. március 11-ei VB-határozat szerint a házra immár 30 milliót lehet költeni. Ekkor a koordinációs alap felhasználásáról is egyszemélyben Molnár doktor dönt.

Egy hónappal később a VB konstatálja, hogy a felújításra több cégtől kérték árajánlatot, s a legkedvezőbb — 30 millió forint, másfél éves határidő — a Bm. Tanács Magas- és Mélyépítő Vállalatól származik. Mit tesz Isten, ez az összeg éppen annyi, amennyit a VB korábban jóváhagyott. A vállalat főmérnökét — kicsoda véletlen ez is! — Kukai Tibornak hívják. Ő Kukai Sándor unokatestvére...

Újabb vezércsel: a GESZ

Dr. Molnár játéktechnikája egyre briliánsabb. 1988 nyarán a GESZ, Gazdasági Ellátó Szervezet nevében sorra "bérleti" szerződést köt a Baranyakerrel (amely a MALÉV helyére lépett); a bukott Centrum-főnök, Maltesics Imre feleségével; a szentlőrinci és a bolyi ÁFÉSZ-szel (az időközben visszalépett Centrum helyére). A szerződés a felújításban való részvétel elmentélezésképpen bérleti jogot ígér, megjegyezvén, hogy a megállapodás csak a VB jóváhagyásával válik "joghatályossá".

Csak hogy a szerződéseket sohasem vitték a testület elé! Mi több, úgy kötötték meg, hogy akkor még nem is a GESZ, ez a gondnokság kaliberű szervezet, hanem a PIK volt az ingatlan kezelője. Sitek László, a GESZ vezetője mégis aláírta a Kukai által előkészített, Molnár által jóváhagyott szerződéseket.

Érezvén, hogy valahol sűrűlódik a gépezet, az elnökhelyettes 1988. szeptember 9-én keresztülvitte a VB-ülésen, hogy a PIK helyett a GESZ legyen a Rákóczi út 50. sz. ház kezelője. Am sem Molnár, sem Kukai nem dicsekedett el azzal, hogy a Postabank egy jelentős — megállapodás nélkül történt — befizetését rosszul veték számitásba, s így a tanácsnak ekkor 9 milliós, máig ki nem egyenlített hiánya keletkezett.

A bolyi és a szentlőrinci ÁFÉSZ egy napon, 1988. augusztus 17-én szerződött Molnárral. Ehhez képest kissé később, január 11-én és 12-én szintén egyszerre gondolják meg magukat, s mondanak le a bérlet üzlethelyiségekről. Még különösebb, hogy a két szövetségetnek csupán egyetlen frögépre telik, hiszen lemondó nyilatkozatukat megállapíthatóan ugyanazon az gépen írták, hajszára azonos indokolással!

De az üzletnek nem árválkodnak sokáig. Az egyébként kötelező pályázatással Molnárék nem bíbelődnek. 1989. február 2-án és 3-án megkötik a szerződést Eperjesi Klárával (a Baranyaker igazgatójának feleségével), Hergert Józseffel (a Baranyatrade ügyvezető igazgatójának feleségével) és Kerényi Jánossal, a népszerű vendéglátóipari szakemberrel. S bár a "jogha-

tályosságra" vonatkozó klauzula itt is megjelenik a papíron, ezek a szerződések sem kerültek soha a VB elé.

Túllépte hatáskörét...

Molnár Zoltánnal és szűk stábjával 1989 végére teljesen elszaladt a ló. A tanács elé terjesztett ügyészégi vizsgálat megállapítja, hogy tavaly november 7-én Kukai Sándor minden ellenőrzés nélkül vette át az addig elkészült munkát. Ezzel szemben az UNIBER ellenőrei megállapították, hogy komoly hiányok vannak a teljesítésben, az "átadás-átvétel nem valós". Kukai mégis kifizette a teljes összeget. 30,2 millió forintot! A vizsgálat során kiderült az is, hogy Molnár utasítására a Magas- és Mélyépítő Vállalat folytatta a munkát, noha az újdonsült polgármesternek tudnia kellett, hogy a további felújításra nincs sem szerződés, sem pénz. A végösszeg a hozzávetőleg 45 millió forint lesz, tehát 15 milliót valahonnan össze kell még kaparnia a városnak.

Az ügyészégi vizsgálat szerint Molnár cselekménye súlyos fegyelmi véttség, de alapos gyanút szolgáltattat bűnvádi eljárásra is. Kukai Sándor és Sitek László minimálisan a Munka Törvénykönyve azon szakaszának megsértéséért felelős, amely előírja, hogy a dolgozó köteles megtagadni a bűncselekményt okozó utasítás végrehajtását. Dr. Lajosy Ildikó az ügy megoldásaként javasolja, hogy a hiányzó felújítási összeget a bérletk fizessék meg, a PIK újra vegye át az épületet, s a jövőben "nagyobb gondot kell fordítani a VB-előterjesztések törvényességi felülvizsgálatára".

A Patla-féle tanácsi bizottság konklúziója sokkal langyosabb, nem büntető, hanem fegyelmi eljárást indítványoz a volt tanácselnök ellen.

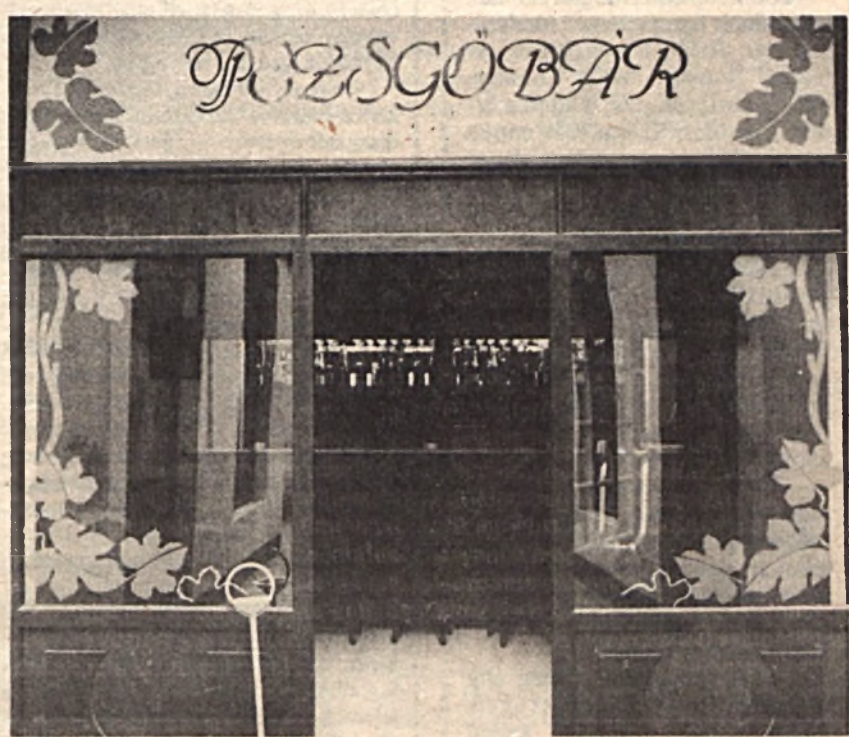
Maxi vadlól Citromba haraptak

Különös metamorfózison megy át az ügyészi vizsgálat, mihelyt a Citrom utcai építkezésre tér át. Dr. Lajosy Ildikó jelentésének hangneme megváltozik, a kemény, tárgyyszerű stílust érzelmet kifejező megjegyzések lágyítják, s voltaképpen tizenkilenc oldalas védőbeszédet olvashatunk az ártatlanul meghurcolt építési vállalkozóért.

Megtudhatjuk, hogy Jaszenovics az I. és II. Citrom utcai "ütemből" kimaradt építendő, aki tulajdonképpen a városstervezők régi álmát igyekszik megvalósítani. Igaz ugyan, hogy Maxi nem maradt ki az első két ütemből, sőt a házilagosan kivitelező közösség műszaki vezetője volt, igaz, hogy a tanács részletes rendezési terve erre a telekre először többszintes garázs, majd 1986 óta "vegyes rendeltetésű lakóház" felépítését írta elő, melyre két hónap alatt 60 (!) ember jelentkezett, de mit lehet tenni, ha a tanácsnak hirtelen elfogyott a telekalakításra szánt pénze, s csak akkor került rá ismét, amikor már csupán egyetlen legény maradt a gáton: Jaszenovics Miksa. És amikor már szó sem volt lakóházzal, hanem szállodáról.

Akik első riportunkat olvasták A HELYZET 1989. december 9-i számában, már képet kaphattak arról, milyen körülmények között jutott Jaszenovics birtokába az értékes belvárosi telek. Itt most csupán ennek ügyészi tállalása az érdekes. Németh Péter PIK-igazgató "felelős nyilatkozata" alapján a jelentés tényként fogadja el, hogy a teleket az INKÖZ hirdetőtábláján 1987. december 2-tól 1988. január 16-ig meghirdették. Hogy esetleg van ezzel ellentétes, nem "felelős" nyilatkozat is? Hogy a VB csak december 4-én tárgyalt a már két napja meghirdetett telekről? Hogy a testületet úgy tájékoztatták (félre), hogy magánérős beruházók — így, többes számban! — kívánnak új funkciójú épületet létesíteni lakások helyett? Semmiség.

Az ügyész maga siet Jaszenovics segítségére, amikor etimológiai bravúrral bizonygatja: a "lakás, a panzió, a szálloda mindegyike az 'outhon-ház'

Miután a Baranyaker pályázatára senki nem jelentkezett, a volt tanácselnök két fia vállalta a nehéz feladatot, hogy pezsgőbarrá alakítsa át a formatervezett áru pécsi boltját. Cseri László felvételén az eredmény látható. A közérdekre való tekintettel reklámdíjat nem számítottunk fel.

kategóriába tartozik". (7. oldal) Tehát ne bankodjanak, akik nem építhettek itt lakást, majd otthonra lelnék Maxi luxusszállójában...

A város ide vonatkozó részletes rendezési tervét 1986 és 1988 között háromszor módosították. Az ügyészség ezt sem találja különösnek, mondván, hogy a 7/1983-as ÉVM utasítás kötelezővé teszi a rendezési tervek karbantartását. Példákat is sorol. Közülük nagyjólval sem lehet olyat találni, amelyet ilyen rövid idő alatt háromszor módosítottak volna, különösen nem egyetlen építendő kedvéért.

Ami a Rákóczi út 50-nél bűn volt, az itt erőnyek számít: dr. Molnár Zoltán fő-koordinátorral minden esetben egyeztetették az előterjesztéseket...

Nem talál az ügyészség gyanúsat abban sem, hogy bár az ugyanakkor meghirdetett Kossuth utca 46. számú telekre 4 bevő is akadt, a jóval központibb fekvésű Citrom utcaira — Maxin kívül — egy sem! Mi több, még abból a 36 vállalkozóból sem jelennek senki, aki pedig 1986-ban kezét-lábát törte, hogy a Citrom utca 6-ban üzlethelyiséghez jusson. Meg sem keresik őket, hogy egy esetleges árverésen minél nagyobb összeget tudjanak beszélni a városi költségvetés számára.

Jogok, köteletség nélkül

A meghirdetés "sikertelensége" látán a VB 1988. február 12-i ülésén elfogadja Maxi pályázatát, de Piti Zoltán javaslatára a konkrét megállapodást márciusra halasztják. Aztán hosszú csend. Csak 1988. november 11-én kerül ismét napirendre a téma, amikor is a VB jóváhagyja az adásvételi szerződést, 4000 forintot négyzetméterenkénti áron.

Kit igaz, hogy néhány nap múlva Maxi egyszerűen kéri törölni a pénzügyi megvalósítását a szerződésből, s ezáltal a VB-határozatból. Megteszik neki...

Az ügyész abban sem lát semmi kivételalót, hogy Jaszenovics 30 százalékos vételárkedvezményt kap az időközben előkerült római sírok bemutatási kötelezettsége miatt. Senkinek sem jut eszébe (legfeljebb Maxinak), hogy a romok által szállodája sokkal látványosabb, vonzóbb és értékesebb lesz.

Jaszenovics mindesetre nem szívbagos. Megkapta a kedvezményt, mégis szeretne kárpótlásul az egyszintes helyett kétszintes "othont" építeni. S bár az engedélyezésre beküldött dokumentációt az építésügyi osztály nem fogadja el, 1989 október végén engedély nélkül megkezdte a földmunkákat. A kutya sem kéri számon tőle, hogy az adásvételi szerződésben kötelezettséget vállalt: másfél méteres járdát épít, palánkkal veszi körül a munkaterületet és védőtétőt húz fel. Enélkül egy kapa-

vágást sem tehetett volna, az építkezés ma is e védőlevesítmények nélkül folyik. Rajta kívül ki engedhetné meg ezt magának Pécs városában?

Természetesen arra is talál magyarázatot dr. Lajosy Ildikó, miért nem indítottak eljárást Maxi ellen foglalkoztatás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés miatt, amikor szabálytalan munkavégzése miatt tavaly novemberben leomlott a partoldal, gázcsövek lógtak a levegőben, lakókat kellett kiköltöztetni. ("Nem volt közvetlen életveszély.") Azóta kétszer omlott le a támfal, egy munkás megsérült, s mindahányszor a tanács végzetett el a szükséges helyreállítást!

A piszkos anyaglak

No, azért birsárgolták is Jaszenovicsot. Nem Miksát, a kivitelezőt, hanem fiát, Gábort, mert hiszen ő az építető. Egyszer 5 ezer forintra, aztán meg 10 ezerre, a kivitelező be nem jelentése és közműbevezetés elmulasztása miatt. Hogy Maxi hosszú heteken át engedély nélkül építkezett, pusztán gyerekszíny. Átsiklik az ügyész ama tény fölé, hogy az INKÖZ nemrég előkerült 1988. októberi értékcseleése szerint Jaszenovics kb. 1,1 millió forinttal kevesebbet jutott hozzá az egyik telekrehoz. Vagyis ennyivel rövidült meg a tanácsi költségvetés. Ezzel szemben dr. Lajosy hosszasan bizonygatja, miért nem értékaránytan Maxi vásárlása.

Ha itt valaki jogszabályt sértett, az csupán a tanács. Mert Jaszenovicsnak a törvényi minimumot jelentő 3 évnél rövidebb, 2 éves építési határidőt állapított meg. Az ügyészi csőlátás itt is jól megfigyelhető: Jaszenovicsot ugyanis nem kötelezték ilyen rövid határidőre. Azt maga ajánlotta fel és vállalta 1988. december 14-én, "mint akaratával mindenben megegyezőt", az adásvételi szerződés egyik feltételeként...

Ezek után nem lehet csodálkozni az ügyész végkövetkeztetésén:

"Az iratok vizsgálata során visszaélésre utaló adatokat nem találtam. Az kétségtelenül kitűnik az iratokból, hogy dr. Molnár Zoltán támogatta Jaszenovics Miksa törekvéseit. A testületi heves viták, szavazati arányok, az előterjesztés többszöri visszahozása, újra tárgyalása a testület manipuláltságát nem igazolják. Amennyiben Jaszenovics Miksa és dr. Molnár Zoltán között baráti kapcsolat volt, úgy legfeljebb etikailag kifogásolható, hogy azt nem jelentette be felettesének"...

Hogyan is volt? Tavasszal bizonyos nagytakarításról csiripeltek a madarak...

Havasi János

Rendbomlás

(Folytatás az első oldalról)

A rozzant Audin kifüggesztett valutaárfolyam.

— Policia. Oké?

A szakállas férfi szenvtelenül nézi a rendőrigazolványt.

— Passport?

A kommandósok megtorpannak, a kocsinak nyugatmetérendszáma van. Aztán felsóhajtának, az útlevelel román. Megy minden, mint a karikacsapás. Kattan a bilincs, a szomszéd árus csak annyit lát, hirtelen megüresedik mellette a plac. Feltűnés nélkül indul a konvoj. Elöl a kék-fehér Barkas, mögötte a zöldes Audi.

Az előállításra kijelölt ház kapuján hatalmas FIDESZ-felirat. Talán ezen mosolyog annyira az a fiú is, akit az „Itt a piros, hol az ezres?” megannyi kellékével az imént hozott be egy másik csapat. A rendőrök odabent úgy köszöntek, mint régi ismerőst.

— Harmadszor vagyok itt — ismeri el, s közben szünet nélkül mosolyog. Enged az unszolásnak, tettettét ügytelenséggel mutatja, miként keveri a gyufásdobozokat. Az apró szivacs-gyógyító most könnyen megtalálható.

— Csak most kezdte, még alig volt nála pénz — mondja az egyik kommandós. — Hagyni kellett volna, de féltünk, kiszárnak bennünket a bámészékodók között. Tegnap nem ment ilyen simán a dolog, többen ellenkeztek, csupa vér volt a trikóm...

— Az intézkedés öt perc, az adminisztráció legalább tizenöt, a kihallgatás egy órát is igénybe vesz. Az ablak előtti kispadon a kiválasztottak várják a sorukat. A „Telt ház” táblát előző nap már este fél nyolckor kitétték.

Aligha túlzás: Harkány nemzetközi üdülőközpontból a nemzetközi bűnözők egyik hazai fellegvárává vált. Közterülettel nyilvános szemétteltelepek, a fürdővendégeket egyre inkább riasztják a KGST-piac kísérőjelenségei. Egy-egy akció átmenetileg rejtekhelyre kényszeríti a kemény fiúkat, de Pécsre is könnyen be lehet ugrani, az üzletmenet zavartalan. És a rendőrök sem tudnak semmi igazán vígasztalót mondani, a nap számukra is csak 24 órából áll. Leszerel tőlük a szomszéd gyerek is. Bomlik a rend, eleve van a bizonytalankodásból. Nekünk is. A jól szervezett bűnözés ellen az új hatalomnak jól szervezett rendőrséggel kell harcba szállnia. A jogszabályok változtatgatása aligha hoz údvözülést.

Ferling József

A szociális munkások (social workers) képzése csak nálunk új feladat. Nyugaton évek óta emberek tízezrei foglalkoznak azzal, hogy segítsék megoldani más emberek konfliktusait, egyengessék a társadalomtól elszakadók visszatérésének útját. Nálunk — az országban először — a szekszárdi tanítóképző főiskolán indult kísérleti jelleggel szociális munkások képzése. Az első tanév végén, az eddigi tapasztalatokról beszélgettünk dr. János Györggyel, a szociálpolitikai és köznevelődési tanszék vezetőjével, aki egyben a főiskola igazgató-helyettese.

— Jelen pillanatban a Kaposvári Tanárképző Főiskola Szekszárdi Tagozatának igazgatóhelyettese — igazít ki, amikor a pontos címet próbálom megfogalmazni. — Július 1-től már önálló főiskola leszünk — teszi még hozzá.

— A szociális munkás kifejezést hallva nagyon sokan a gondozónőkre gondolnak. Miben különbözik ettől a szociális munkás tevékenysége?

— Sokkal magasabb szintű elméleti képzésben részesül, és összetettebb, sokrétűbb a feladata. A szociális munkás olyan szakember, aki a közvetlen kapcsolatban, segítségnyújtásban próbálja meg az emberek konfliktusfeldolgozó képességét fejleszteni. Munkájához tartozik, hogy a rászorulóknak segít a szociálpolitika jogi intézményi rejtelmeiben való eligazodásban, segít, hogy megtalálják azt a csatormát, ahol segítséget tudnak szerezni önmaguknak. Tehát ezek a szakemberek szociálisan sérült embertársaikkal foglalkoznak. A szociális sérüléseket a jelenleg is zajló társadalmi változások okozzák. Sokan kerülnek perifériális helyzetbe, csúsznak a létminimum alá, és ezt feldolgozni, abból kilábalni nem, vagy csak nehezen tudnak.

— Ilyen emberek tíz éve is voltak, mégsem beszélhettünk akkor szociális munkások képzéséről...

— Nem beszélhettünk, mert ilyen nem volt. Az akkori hatalom mereven elzárkózott ettől, nem ismerte el, hogy van szegénység, hogy vannak társadalmi konfliktusok miatt mellékvágányra csúszott, szociálisan sérült emberek. Amikor mintegy három éve az ELTE szociológiai tanszékén dolgozókkal, elsősorban Ferge Zsuzsa szociológus segítségével elkezdtek kidolgozni ennek a képzésnek az alapjait, a szakmai nehézségek mellett az akkori politikai vezetés ellenszenvével, az ideológiai korlátokkal is meg kellett küzdenünk. Ez utóbbi volt a nehezebb. A szocializmus építőinek nem kellett a szociális munkás.

— Milyen területeken intézményekben helyezkedhetnek el három év múlva a végző hallgatók?

— Első körben a saját profilunkhoz közelálló területekre képzünk szakembereket, így a gyermek és családvédelem területére. Hallgatóink egyébként csak a negyedik évfolyamban specializálódnak, addig általános képzés folyik, de fontos munkájuk lehet a gyermekotthonokban, ahol a családi háttérrel kellett pótolniuk, úgyanigy a fiatalok zárt intézeteiben, a gyermek- és ifjúságvédelmi munkában, a rendőrség, a bíróság, a gyámügy területén, a börtönökben és a kórházakban is tag

rásra. Sorozatos botrányokra, verekedésekre, hangoskodásokra hivatkoztak:

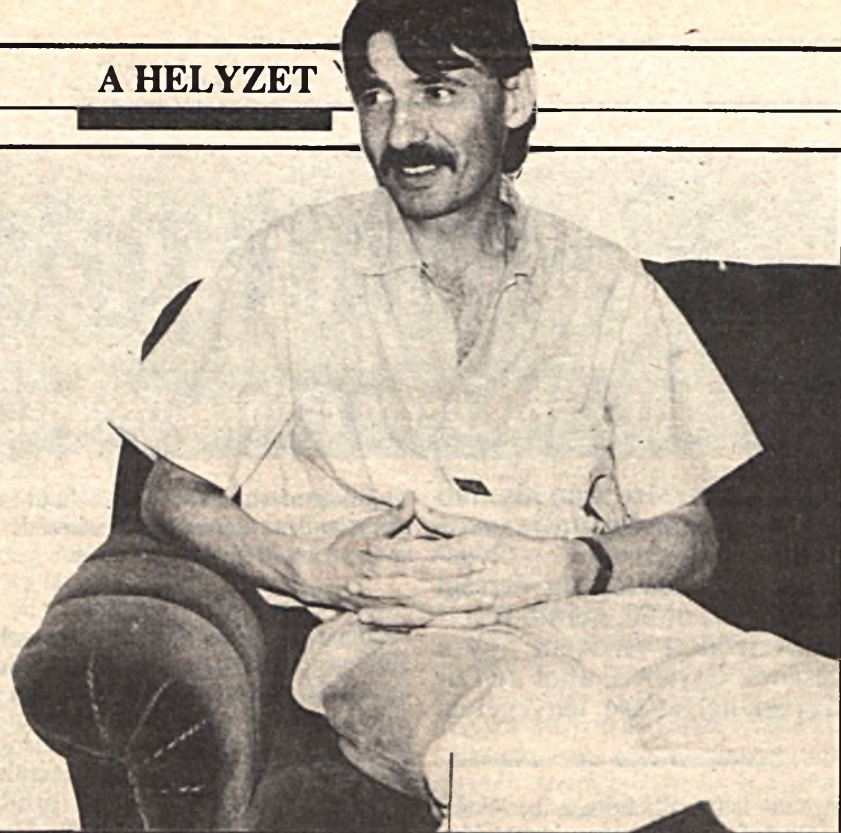
— Az 1988 szeptemberében a környék lakóinak beleegyezése nélkül megnyitott Korona ételbár ételbárnak nem nevezhető, mivel zsíros kenyéren kívül csak szeszt árúsítanak.

— Sajnos már kétszer, háromszor ki kell hívnunk a rendőrséget. De előfordult olyan eset, hogy a mentőket is értesítették a lakók, mert olyan állapotban dobták ki a vendéget az ajtón, hogy folyt a vér a fejéből.

1989. október 7-én kelt beadványukban a ház közös képviselője a következőket írja: "1989. október 4-én az indulatok oltalmára elszabadultak, hogy ismét verekedés tört ki. 'Megöllek' szavak röpködtek a levegőben, üvegeket dobáltak a ház falához. Itt többgyermekes családok laknak, kérdezem, kinek a felelőssége, hogy gyermekeink nap mint nap ilyen ocsmányságokat hallgassanak."

Utolsó, hivatalhoz címzett levelünk november 7-i keltezéssel érkezett Pécs M. Város Tanácsa Igazgatási Osztályához:

— Újfent kérjük, lassan már követeljük, hogy a Korona vendéglő nyitvatartási rendjét változtassák meg. A lakók nyugalma érdekében a 21 órai zárást tartanék realitásként. November 3-án éjjel három suhanc bögötte a Skoda autójukat, és csak erőlyes felszólításra mentek el. A hétfői zárvatartás nem igaz, mivel a kocsi igenis működik, csak a hátsó ajtót kell a törzsvendégeknek használnia. A járda, a gyerekek játszótéren rendszeresen össze van hányva."

Nem kellett a szociális munkás?

tere van a szociális gondozó munkának. Gondoljunk csak a csonkulásos balesetet szenvedők, vagy a különböző orvosi beavatkozások során mozgásukban, életvitelükben gátolt emberek társadalmi beilleszkedésének segítésére.

— Milyen rátermettséget igényel ez a pálya?

— Nyitott, mások gondjaival azonosulni tudó, azokon segíteni képes szakembereket kell nevelnünk. Először hirdettük meg a szakot és máris több mint ötszörös a túljelentkezés. Felvételizni egyébként történelemből vagy biológiából kell, a másik "tárgy" szóbelin és írásbelin is az alkalmassági vizsga.

— Itt, az MSZMP egykori oktatási igazgatóságán ideális körülmények közt dolgozhatunk. De Szekszárdra beszélik, hogy eladják az épületet és szálló lesz a helyén. Az is nyílt titok, hogy a főiskola tagozatvezető igazgatója is támogatja az eladási tervet. Mi lesz akkor a szociális képzéssel?

— Nem csak az igazgató, a főiskola vezetősége és a művelődési minisztérium is támogatja az eladást, mert a város vezetősége ígéretet tett, hogy helyette a főiskolát 1200 négyzetméternyi hasznos területtel bővítik. Persze, hogy mennyi idő alatt készül el, s hogy addig hol dolgozunk, arról csak elképzelések vannak. Ezért próbáltam meg valami újat kezdeményezni. Kockáztatva, hogy nem vagyok lojális a főiskola vezetésével, hogy renitenskedek. Pedig csak a szakmai féltés vitt erre. Kísérleti képzés folyik nálunk. Magyarországon még nincsenek szociális munkások, így oktatók se. Most kell megteremteni. Ez rengeteg műhelymunkával, konzultációval jár. Ehhez a kísérleti képzéshez nyugodt légkör, norma-

lizált körülmények kellene. Mi is most tanuljuk, mit és hogyan kell tanítani.

— Olyan hírek is elterjedtek, hogy az igazgató, Deli úr, feljelentette Önt, mert szerinte a szociális munkás-képzés nem váltotta be az előzetes reményeket....

— Feljelentésről nincs szó, csupán egy feljegyzést készítettem, amiben személyes véleményem mondta el. Más kérdés, hogy ezt iktatták, így dokumentumjellegű. A furcsa csupán az, hogy az oldalát furdaló kérdéseket nem nekem mondta el, hanem a Szociális és Egészségügyi Minisztériumtól tudtam meg, mit tartalmaz a levél.

— Önállósodási törekvésekkel is vádolták ezt a kollektívát.

— Talán azért, mert az itt folyó műhelymunka miatt nincs időnk az egész főiskola közéletében részt venni. Tény, hogy nálunk minden oktató volt már külföldi tanulmányúton, Ausztriában, NSZK-ban, Angliában, vagy Skóciában, és általában magunk között beszéljük meg az oktatásban jelentkező gondokat. Sok külső óraadóval, "terepánárral" dolgozunk. Ez utóbbiak a gyakorlati képzést végzik, ami a képzési idő harminc százalékára. Szükséges az ő továbbképzésüket is szervezni. Tavaly két amerikai professzor tartott egy hetes kurzust számunkra. Önálló főiskola már csak azért sem lehetünk, mert itt mindenki fiatal. Nincsenek tudományos fokozataik, kinevezéseik. Nem docensek, főiskolai tanárok, csak lelkes, elkötelezett emberek, akik valami újat akarnak. Magyarországon ma még életkori függvény a magas beosztás, én mégis a fiatalokra voksolok, mert ha ők megszerzik ezen a szakterületen a magas szintű elméleti tudást és tapasztalatot, az még évtizedekig kamatozni fog.

Tamási János • Fotó: Klspál Mária

— Ha kívánja, név nélkül nyilatkozzon!

— Én csak albérlő vagyok itt.

A másik lakó sem közlékenyebb. Arra hivatkozik, hogy ő már csak pár hónapig lakik itt, akkor meg minek hallassa a hangját. A közös képviselőt, a beadványokat fogalmazó Buus Györgyét nem találom otthon. A lépcsőházban egy kosár epret cipelő férfinak is említtem, miért vagyok itt.

— Jöjjen csak fel hozzám!

— Torkig vagyunk a Koronával — ezt már negyedik emeleti lakásában mondja Major Sándor. A felesége bólogat. Összel több embert megverték itt. Vér is folyt. A két fülemmel hallottam, amikor a tulajdonos azt kiáltozta a kidobó fiúknak, "hagyjátok már békén, dobjátok a kukába!" Aztán meg ez a zene! Éjszakai mészakban dolgozom, s mindig zenére kell elaludnom, úgy bömböl a kerthelyiségben. A lakók végső elkeseredésükben a pihenéshez való jogot, mint alkotmányos jogot említik kérelmükben, na meg a csendrendeletet.

Am a november 27-én kelt jogerős határozat ellen további fellebezésnek nincs helye. Abban pedig éjfélt jelölök meg zárórának. Az indokolásban a helyi tanács VB. Kereskedelmi és Mezőgazdasági Osztálya a rendőrkapitányság levelét idézi: "...a kereskedelmi egység működése rendőri szempontból nem kifogásolható."

Csernyánszky Géza, a körzet tanácstagja 1989. október 16-i levelében azt írja: "A lakók által leírtak semmivel nincsenek alátámasztva, azokból egyértelmű a vádak személyes jellege. A leírt egységek bármely vendéglátó egységtől független helyeken is megtörténhetnek."

Kíváncsi volnék, vajon hol lakik Csernyánszky úr?

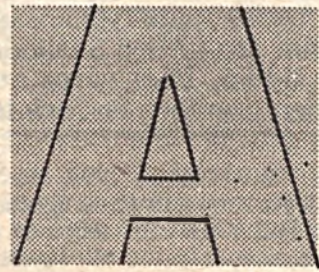
Cseke Hajnalka

AGRÁRIA

Keményítőgyár Kft.

felvételre keres:

1 fő
targonca-
vezetőt.

Cím:
Pécs,
Bolgár Néphadsereg
út 47.
Telefon: 72/27-722.

LAKÁS

A SIKLÓSI
VÁROSGAZDÁLKODÁSI
VALLALAT

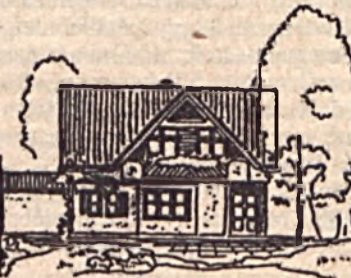
Siklóson, a Szt. István tér és Váralja u. által határolt területen 12 lakásos társasházakban 35-77 m² alapterületű villamospadlófűtéses lakásokat értékesít az érvényben lévő lakásvásárlási hitelfeltételekkel /szoc. pol., stb./

1990 évi Irányárak: kulcsrakész állapotban:

32.710 Ft/m² - 34.010 Ft/m² szerkezetkész állapotban:

18.350 Ft/m² - 19.050 Ft/m² Beköltözési lehetőség: 1991 októbertől A lakásár a telek árát nem tartalmazza.

JELLEMZŐI:
a lakások; 1, 1+2 fél, 1+3 fél és 2+2 fél szobások, garázsépítési lehetőséggel Jelentkezni lehet: Siklósi Városgazdálkodási Vállalat Siklós, Váralja u. 69. Műszaki osztályán személyesen, vagy telefonon 73/ 21-022, telex:12-698 Ügyintéző: Hartmann Dezső műsz. vez. h.

Kisemberek halálosan komoly ügye

Miután átböngésztem a hivatalos feljegyzéseket, beadványokat, határozatokat — egy ételbár és a környék lakói között dúló háború dokumentumait — tehetetlenül álltam. Mit is írjak meg mindebből, kinek az érdekei mellett kardoskodjak, egyáltalán kardoskodjak-e? S ha meg csak, mint egy jelenségről tudósítok, miért tegyem? Aztán kezembe akadt az egyik napilap, benne Vicsék Ferencsel készült interjú. Kollégám a következőket mondja:

— A nagypolitika helyett a kispolitikáról kell beszélni, a kisemberek halálosan komoly ügyeiről. Ez persze nem jelenti azt, hogy folyton zokognunk kell, hiszen az életben történnek humoros, jó dolgok is. Én történetmániás vagyok, vagyis meggyőződésem, hogy konkrét példákon keresztül értek meg a legjobban az emberek az ország változásait. Márpedig a legfontosabb az, hogy valóban felfogják és megértsék, mi is történik itt, és most.

S hogy mi történik itt és most, azaz Pécsset, a Korona ételbár környékén, azt igazán csak a vele szemközt lévő Eszék utca lakói tudják. Legnagyobb bánatukra idetova két éve. Akkor nyílt meg az általuk azóta ezerszer elátkozott vendéglő. Már az építkezés ellen tiltakoztak, mondván: minek ide újabb kocsi, 300 méteres körzetben belül van másik. Tiltakozásuk hiábavalónak bizonyult. A nyitást követően újabb és újabb beadványokkal "ostromolták" a tanács szakigazgatási szervét. Azt kérték, ha már működik a Korona, akkor legalább a nyitvatartási időt korlátozzák, s kötelezzék a tulajdonost éjjel helyett a tüzórai zá-

Kíváncsi vagyok a hírhedt szórakozóhelyre. A többszoros, kastélyszerű ételbár a lakótelep szélén trónol. A kerthelyiségben néhány fiatalember beszélget. Bent sincs baj, igaz, vendég se nagyon. A tulajdonos, amint bemutatkozom, már fut is a hátsó helyiségbe az igazát bizonyító iratokért.

— Amióta csak szó volt arról, hogy megnyitjuk ezt a kis vendéglőt, azóta támadnak a szomszédok, akikről megjegyzem, nem is a szomszédaim, hisz velem szemben laknak, mintegy 50 méterre innen — mondja Bödő Józsefné. — Már az épület felépítése ellen is tiltakoztak. De én nem hagytam magam. S azóta is sorozatosan küldözgetik a tanácsra a rágalmozó leveleket, hogy itt hangoskodás folyik, s nem tudnak tőlünk pihenni. Ez kérem, nem igaz! A rendőrség is többször megbújva a ház előtűt figyel bennünket — én nem is tudtam róla —, hogy valóban zavarjuk-e a környék lakóinak nyugalmát? Ők is megmondhatják, beartjuk a szabályokat. Igaz, napközben szól a kerthelyiségben is a zene, de este nyolc után már nem. S szigorúan éjfélkor zárunk.

Az Eszék utca 13-as és 15-ös házban kopogtatásomra az ajtók sorra nyílnak. Amint meghallják, mi járban vagyok, szinte bevágják az orrom előtt.

— Nekem semmi bajom a Koronával — mondja egy fiatal hölgy.

— Hiszen maga is aláírta a beadványt, melyben a lakók kérik, hogy este kilenckor zárjon be. Most meg azt mondja, semmi kifogása ellene?

— Van, de nem mondom.

SZABAD LAP

Rovatszerkesztő: Ferling József

Ezen az oldalon — a szerkesztőség álláspontjától függetlenül — válogatást közlünk olvasóink leveleiből.

Hangszóró nélkül is érteni

Olvasnak A HELYZET 1990 május 12-én megjelent számában cikkét szeretett régi plébánosunknak, Varga Bélának boldog hazatérése magasztos ünnepeiről, boglári híveinek ki-mondhatatlan örömeiről. Köszönjük fáradozását.

Kérjük, engedje meg, hogy helyreigazítsuk az egyik elhangzott megjegyzés befejezését, mely így szól:

„...Nem úgy, mint mostanság, mikor csak gondolni lehet miről beszél a pap.”

Reméljük, aki ezt a megjegyzést tette, nem a boglári templomban szerezte ezt a tapasztalatát, vagy ha igen, akkor hallási nehézségei vannak!

Merjük hinni, hogy ez nem Szöllösi Ferenc esperes-plébános úrnak címezett volt! Ugyanis plébános úrnak megszólalendó tanításait, elmélkedő szavait a napi evangéliumról a templom legutolsó soraiban — hangszóró nélkül is — kitűnően hallani, érteni. Valószínű nem őt kérte volna fel Boglár vezető-sége a díszoklevél átadására és az ünnepi beszéd megtartására New Yorkban, ha csak gondolni lehetne, amit mond.

Szgyelljük, hogy sok fáradozásért nem köszönet, hanem meg gondolatlan, a valóságnak nem megfelelő megjegyzés felhőssé tette ezt a szép napunkat.

Sok boglári nevében: Karácsonyi Mária Balatonboglár

(Lapunk egyik munkatársa rendszeresen részt vesz Szöllösi plébános úr miséin. Természetesen nem rá gondoltunk — A szerk.)

Látjátok, éppen ez a hiba!

Ezt a régi olvasmány címet (hangzó-egyeztető olvasókönyv) juttatják eszembe azok a viták, amelyeket mostanában mi, pedagógusok folytatunk a Nemzeti Alap-tanterv első fogalmazványáról. Rengeteg szó esik a tanítandó anyag mennyiségéről, a szintek eléréséről. De abban a pillanatban csönd lesz és csak egy-két hang hallatszik, mikor felvetem, hogy a nemzet jövője szempontjából legfontosabb kérdésekről beszéljünk: milyen keretek biztosítják azt, hogy a gyermekek örömmel jöjjenek iskolába, és azt kérdezzék szüleiktől tanév végén: Jaj, mit fogok most, az iskola nélkül csinálni?

Teli tudóval szeretnénk minden „szakértőnek” odakiállítani: legsürgősebb ma azt tisztázni, hogy a gyermek, aki megismételhetetlen egyedi csoda, milyen iskolában kapja meg legmaximálisabban annak lehetőségét, hogy felismerhesse képességeit, kielégíthesse érdeklődését, s hogy az ember és a világ alapvető törvényeinek ismeretében önálló, dönteni tudó egyéniséggé fejlődhesen. Az alapigazságoknak a gyermeki lélekbe itatását leghatásosabban szeretettel, a gyermek iránti tisztelettel, s meggyőző tudással érhetjük el. Csak tüzes lelkekkel lehet eljuttatni a gyermeket önmaga felismeréséhez, képességei megszorozásának vágyához, mert naponta, minden órában minden gyermeknek azt kell hallania önbizalma felébredéséhez: „Gyerekeim, csodálatos vagy, mindenre képes vagy, ha akarod, ha hiszed!”

A tanító, a tanár szeretetének, tüzes lelkeinek

Tallózás

csak kiegészítői lehetnek a taneszközök, s ezért hiszem, hogy nem a pénz a legfontosabb a nagyszerű oktató-nevelő szentélyek megteremtéséhez.

Sajnos, erre kevés reményünk van addig, míg az alsó-, közép- és felsőfokú intézményeket ugyanazok vezetik, akik az elmúlt évek során sem tudták bizonyítani, hogy képesek erre.

Kellermayer Ildikó tanítónő Pécs

(Lapunk 8. oldalán az olvasónk írásában említett Nemzeti Alap-tanterv szakmai vitájáról szóló írás található. — A szerk.)

Mindennapi madárláták

Kissé nyomasztó a csend közöttünk, ahogy mostanában lenni szokott. Túl a választásokon, de még az érdemi munka megkezdése előtt állunk jelen napjainkban.

Nem tudom, mi fog változni, de bízom — legalább a mindennapi kenyérünk legyen meg ezután is. Mondom ezt akkor, amikor mellettem egy félkilós kenyér fekszik az építkezés porában.

Amikor nap, mint nap látni embereket, akik a szemégyűjtőkből szedik össze a mindennapi. A szemégyűjtőkből! Pedig mondják: „drága a kenyér”.

És ez igaz is. De csak drága. Becsülete már rég odaveszett. Hová lett? Ki vagy kik tehetnek róla, hogy odaveszett a mindennapi kenyér tisztelete? Kik nem akarják, vagy nem tudják megtanítani a gyerekeinket, hogy szeressék a kenyeret, hogy most ne itt álljon a világ ahol áll, az „árva könnyek” között?

Talán épp ezek, akik most összeszedik a kenyeret, még onnan is....

Gondolkodom, de csak pár átvillanó gondolat az egész.

Mert máris felvillan előttem a közelmúlt, a gyerekkorom. Édesapám akkoriban rakodó volt. A napi munkából hazatérve, kivette táskájából a kockás vászonkendőt, abból pedig a megmaradt kenyeret. Ahogy ezt mondani szokás: a madárlátta kenyeret. Akkoriban, gyermeki fejjel csak azt gondoltam, hogy valóban milyen sokféle járható volt ez a megmaradt karéj kenyér. Pedig mindene több volt a madárlátta kenyérről. Minden morzsója egy-egy tanítás volt, igazolva az imát: Mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma....

S mi állunk és várakozunk a tavaszban. Magyarságról beszélünk, hogy vissza illő állítani már végre... De látjuk-e, hogy mit kell tenni, és nemcsak a végcél lebeg a szemünk előtt?

Mégis: én bízom mostanság. Bízom a mindennapi madárlátásban, feltámadásában.

Sáfrány Attila Ellend

Kötelező erkölcsstanra nincs szükség

A keresztény, jobb esetben a zsidó-keresztény erkölcsi értékekre hivatkozva egyre töb-

ben hangoztatják a hit- és erkölcsstan iskolai oktatásának szükségességét. Őszintén szólva nem tetszik nekem az ezen erkölcsre való hivatkozó, a kőtáblákkal fenyegetőző magatartás.

Nem vitatom, Mózesé az érdem, hogy a fajfenntartás időlen időre kialakult tapasztalati követelményeit „papírra vetette”, s Krisztusé, hogy annak világméretű elterjesztésére buzdította tanítványait. Am hasonló, a társadalmi együttélést szolgáló törvények ezzel párhuzamosan léteztek a földkerekség egyéb tájain is, hogy csak a kínaiak vagy az amerikai őslakosság kultúráját említssem. Aztán meg tessék megnézni a keresztény erkölcsöt gyakorlati megvalósulásában az évszázadok folyamán: Szent Bertalan éjszakájához Jean d' Arc máglyája szolgáló egyeből a földkerekség egyéb tájain is, hogy csak a kínaiak vagy az amerikai őslakosság kultúráját említssem. Aztán meg tessék megnézni a keresztény erkölcsöt gyakorlati megvalósulásában az évszázadok folyamán: Szent Bertalan éjszakájához Jean d' Arc máglyája szolgáló egyeből a földkerekség egyéb tájain is, hogy csak a kínaiak vagy az amerikai őslakosság kultúráját említssem.

Minderre azért bátorokodtam emlékeztetni, hogy összehasonlítási alapunk legyen az elmúlt évtizedek kísérletiesen hasonló színjátékához. S nekem, az 1990-ből visszaillesztő nézőnek, elegendő van mindenféle ideológiából, legyen a jelképe kereszt, vörös csillag, vagy féllhold, hiszen mindegyik csak annyit ér, amennyit az embernek használ. Természetesen mindegyik azt állítja, hogy az én üdvömrre cselekszik. Ebben azonban én már nem hiszek, és követelem magamnak azt a jogot, hogy én dönthessem el: kibem, miben tudok, vagy akarok hinni?

Ezért nem tartanám szerencsésnek, hogy a most kiebrudalt marxista ideológiát a keresztény jelzővel ellátott váltása fel az iskolai oktatásban. Ugyanis nagy tévedés azt hinni, hogy a hit- és erkölcsstan kötelező oktatása megszünteti a társadalmi bajokat. (Lásd: ha a marxista filozófia behatol a tömegek tudatába, anyagi erővé válik.)

A társadalmi viszonyokat kell oly módon megváltoztatni, hogy a rosszra hajlamoknak ne legyen lehetőségük megbotránkozni, bűnös tettek elkövetésére. A felnőtt társadalom mutasson jeles példát az emberi viselkedésből! Ismerje el sokoldalúan a közösség javát szolgáló tevékenységet, és kellő szigorral sújtson le az emberi méltóság és az ember javai ellen irányuló minden büntetett elkövetőre!

Meggyőződésem tehát, hogy az intézményesített kötelező hit- és erkölcsstanra nincs szükség az iskolákban. A fentiekben kívül még két másik okból sem: egyrészt a tanulók órákkal való terheltsége már most is messze túllépi a célszerű mértéket, másrészt az oktatás folyamán minden tanár végez nevelő munkát is, amely a tanár személyes magatartásával, példaadásával, a kényszer érzete nélkül fejt ki hatását.

Mindezzel természetesen nem zárom ki azt a lehetőséget, hogy a szabadon választható tárgyak között ott szerepeljen a hit- és erkölcsstan is, mégpedig egyenlő eséllyel adva minden humánus értékeket megbecsülő és felmutató ideológiának.

Szabó Lajos Pécs

Vigyázzunk hát!

(A HELYZET rendszeres olvasói a közelmúltban állandó szerzőnk, Takács József és a magyarbólyi MDF-vezető, Havasi István szövegeit is nyomom kérésre a Szabad lap hasábjain. Úgy véljük, nem haszontalan, ha most, a „nézetek közeledése” láttán, olvasónk levelének — rövidített — közlésével lezárjuk a főszerkesztői, félreértelmezésekkel terhelt vitát. — A szerk.)

Örömmel olvastam „kioktató” jellegű válaszát, amelyben nézeteink közeledését is látom...

Az, hogy az MDF-en, tehát egy párt keresztmetszetén keresztül jeleníti meg a választási visszaéléseket, már nem a pártatlanságát igazolja. A cikk ugyanis az MDF-ről szól, és így óhatatlanul is kiválthat az olvasóban az MDF iránt egyfajta ellehszenvet.

A politikán belül a tömegtájékoztatás és a publicisztika elemi funkciói azok, amelyet a sajtó sajátos jellegénél fogva meghatároz, illetve tolmácsol. Éppen az újságírás közvélemény-formáló hatása zár ki minden olyan tényezőt, amely nem a politikai lényegvet veszi alapul. Ehhez azonban feltétlenül hozzá kell tenni, hogy emberek tudatát, tehát a közvéleményt is elsősorban az objektív valóság, saját társadalmi tapasztalatuk alakítja, befolyásolja, és ebben a folyamatban kristályosodik ki a sajtó és az olvasó viszonya.

Az újságírás számára a közvélemény fetisizálása és lebecsülése hallatlanul veszélyes és megengedhetetlen. De ne felejtjük el azt sem, hogy a

sajtó a közvélemény letéteményese és a társadalmi akarat kifejezője, megtestesítője.

Hát vigyázzunk, hogy milyen irányba vezetjük írásainkkal az állampolgárokat, a közvéleményt!

Havasi István Magyarbóly

Ígérjük, vigyázzunk. (A szerk.)

Följelentés

...Tisztelt Hungária Biztosító! Nem kellene jobban odafigyelni? Aki amúgy is többszörös milliomos, annak csak úgy odaadnak 3 milliót a közösből, mert nincs szegényérzete, tud hazudni pófátlanul. A szegény mun-

kasosztály meg fizet, és ha káréri, kiszúrják a szemét pár forinttal. A döntés Önöké. Senkit sem bántani, sem rágalmozni nem akarok... Tisztelettel:...

Teljes név és cím

Olvasónk ez év kora tavaszán közvetlen közlőre látható hallhatta, mint megy végbe Magyarországon egy biztosítási csalás. Levelét, melyben jónéhány konkrétumra — 30 ezer forintba becsült Sokol rádióra, kárként fölértékeltetett hulladéokra stb. — hivatkozva a kárszakértő kijátszásáról ír, készséggel megmutatjuk, ha az ügy fölkelte a biztosító vagy a rendőrség szíves érdeklődését.

Mecsek Kórus Alapítvány

A közeljövőben hanglemezen is bemutatkozó, jóhírű pécsi kórus tagjai művészeti tevékenységük anyagi feltételeinek tartós kiegészítése és bővítése céljából alapítványt hoztak létre. Az alapító tagok által befizetett induló vagyon több, mint 110 ezer forint. Az alapítvány nyitott, ahhoz bárki csatlakozhat. Bővebb felvilágosítás a 72/13-648-as telefonszámon kérhető. Az alapítvány vagyonát külön bankszámlán — „Mecsek Kórus Alapítvány” OKHB Rt. 242 - 88888 - 92393 — kezelik.

Helyzetben vagyunk

Szerkesztőségünk a 72/27-377-es telefonszámon hívható.

Nagykanizsai és szekszárdi tudósítók az alábbi címeken és telefonszámokon értesíthetők: Nagykanizsa, Kazanlak körút 12/d. Rikli Ferenc Tel.: 06 - 93 - 13-208, 11-446 Szekszárd, Baráttság u. 20. Tamási János Tel.: 06 - 74 - 13-076

AKCIÓ! AKCIÓ! AKCIÓ! AKCIÓ! AKCIÓ!

DDGÁZ JUBILEUMI AKCIÓ!

A 120 éves fennállását ünneplő DDGÁZ Vállalat rendkívüli nyermény akciója.

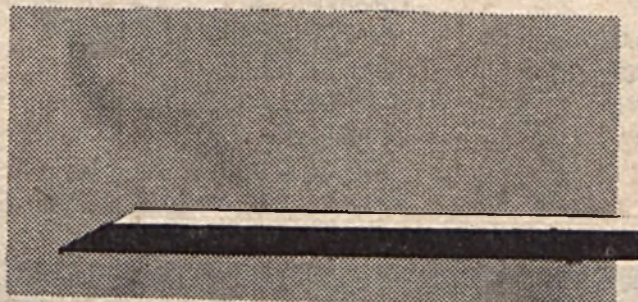
Még egy hétig!
a Pécs, Kossuth L. u. 34.
alatti mintaboltjában vásárolt gázkészülékekhez
ajándéktárgyakat,
és 10.000.-Ft. feletti vásárlás esetén
sorsjegyet ad minden kedves vásárlójának.

Nyeremények:

Vezetékes gázkészülékkel rendelkező fogyasztóknak:
3, 2, 1 havi gázsámla visszatérítést,

PB készülékkel rendelkező fogyasztóknak:
kemping gázkészüléket adunk.

Várjuk kedves vásárlóinkat!

A Paksi Atomerőmű Vállalat

értékesítésre felajánlja

az alábbiakban felsoroltakat:

1 db.	A-12 tip. 1200 literes hűtőszekrény
1 db.	E-23/33 tip. galuskaszaggató
1 db.	KB-805 tip. fűtőmelegítő kocsi
4 db.	Tornádó tip. ipari porszívó
100 db.	ÁFOR lemezfordító, gurulóabroncsos, 200 literes
30	karton egységcsomag REX-ROTARY 4080 tip. fénymásológéphez
34 db.	szerezhető gömbcsap NA 150 NNY 16 ISG gyártmány
96 db.	szerezhető gömbcsap NA 80 NNY 16 ISG gyártmány
2 db.	visszacsapószelep V 419-935 szovjet gyártmány 225 belméret NNY 60
2 db	tolózár NA 600 NNY 16 ISG gyártmány
200 db	menetes szelep NA 15 NNY 16 ISG gyártmány
44 db	acélcsőív átmérő 219, szénacél 90 fokos
20 db	acélcsőív átmérő 273, szénacél 90 fokos
MHUG-74 NSZK	3 orsós csavarszivattyú alkatrészek (pakura lefejtő szivattyúhoz) Nyomás: 40-50 bar
40 liter/perc szállító mennyiségre:	
1 db	zárófedél
2 db	csapágyfedél
4 db	szelep
9 db	szivattyúház
56 db	tömítés
28 db	tömítés
34 db	orsókészlet
32 db	szivattyúház betét.

Érdeklődni lehet: PAV Anyagosztály
7031. Paks, Pf. 71.
Ügyintéző: Tétényi Lászlóné
Telefon: 75/18-072
Telefax: 75/176-17 Telex: 14-400

SPECIÁLIS JAVÍTÁSI IGÉNYE VAN? — MI VAGYUNK A PARTNER!

● asszinkron villanymotorok javítása:

robbanásbiztos
és egyéb típusú
villanymotorok
0,4 KW-100 KW
teljesítményig

● KPE hegesztőkészülékek és tartozékaik

(minden típus) javítása,
karbantartása,
érintésvédelem
felülvizsgálata

● laboratóriumi gázégők

javítása,
felújítása

**Szakszerű javítás rövid határidővel,
kedvező árakon!**

**ENYHÍTÜNK
ALKATRÉSZ GONDJAIN!**

**Forduljon hozzánk bizalommal, mi
nem ismerünk lehetetlent!**

● lakatos szerkezeti munkára, fémfelszórásra vállalkozunk

● kemény polietilénből

minden típusú ipari alkatrész
gyártását vállaljuk
kis és nagy sorozatban

**Ajánljuk továbbá
szíves figyelmükbe
hagyományos gyártmányainkat:**

● TH 20-110 KPE hegesztőkészülék

tartozékokkal

● PB gázüzemű Bunsen égő

laboratóriumi célokra

Érdeklődni:

Cser István üzemvezető
DÉLDUNÁNTÚLI
GÁZSZOLGÁLTATÓ VÁLLALAT
7601 Pécs, Pf:169
Tel: 72/14-144
Tx:12-208 Fax: 72/26-014

BOSCH

Versenyprogram

június 1.	10.00-18.00 h.	Műszaki technikai gépátvétel a Vásártéren
június 2.	9.00-16.00 h.	Európa- és Magyar-bajnoki Edzőfutatok lebonyolítása
június 3.	9.00-14.00 h.	Európa-bajnoki és Magyar-bajnoki versenyfutatok lebonyolítása.
Június 3-án		Helikopteres verseny megtekintési lehetőség!

**BOSCH
SUPER**

BOSCH autóalkatrész SHOP-ok:
KONSUMEX Autószalon,
Budapest, Alpári Gyula u. 12.
RAMOVILL Budapest, Galamb u. 6.
AUTÓKER Budapest, Tanács krt. 26.
PANNON VOLÁN Pécs, Ipari u. 7.

BOSCH vevőszolgálatok:
HUNGAROCAMION Budapest,
Galamb u. 34.
HUNGAROSZERVÍZ Budapest,
Mexikói u. 15-19.
KITE Nádudvar, Bem J. u. 2.
IKR Bábolna
KSZE Szekszárd, Páskum u. 2.
PANNON VOLÁN Pécs, Siklósi u. 6.
(1990 év végétől!)

**BOSCH AUTÓALKATRÉSZEK ÁRUSÍTÁSA
JÚNIUS 2-án és 3-án
A VERSENY HELYSZÍNÉN A REMETERÉTEN IS!**

A CARBON Könnyűipari Vállalat részvénytársasággá alakul.

Az Rt. megalakulásával magas műszaki színvonalú gépi beruházást hajt végre a vállalat. Lekötött termékeink száma oly nagy, hogy gyártásához

**cipő-tüződénkbe
és konfekció üzemünkbe
egy-és kétműszakos
termelésbe
munkatársakat
keresünk.**

Munkavállalóinknak magas kereseti lehetőséget biztosítunk.

Jelentkezés:

a vállalat személyzeti és munkaügyi osztályán.
Komló, Kossuth L. u. 21.
Telefon: 82-092/35, 50 mellék

Dohányzik Ön?

Ha igen, különös figyelmet kell fordítani a szervezetének C-vitamin ellátására. Nemzetközi vizsgálatok igazolják, hogy a dohányosok vérében 40 %-kal alacsonyabb a C-vitamin koncentráció. A C-vitamint tartalmazó füstszűrőmérésnél a dohányzás káros hatásait: védi a szervezet C-vitamin szintjét, s ezzel erősíti az immunrendszert. Kémiai úton megköti a dohányfüsttel a szervezetbe kerülő káros anyagok jelentős részét.

A C-vitamint tartalmazó füstszűrő a Pécsi Dohánygyár által kidolgozott nemzetközi szabadalom.

A dohányzás káros az egészségre!

BARANYAKER

OTP ELŐLEG LEFIZETÉS NÉLKÜL AKCIÓ!

Május 31-től július 7-ig

Kínálatunk:

- műszaki cikkek
- bútorok
- sport és kemping cikkek

Áruházaink műszaki, kultúrcikk és bútorosztályain valamint a műszaki és bútorboltokban Pécsen, Mohácson, Siklóson és Társaságainknál (Mecsek Áruház Kft, Domus Kft, Diana Kft, Komló Kft, komlói és mázaszászvári boltjainkban).

Keresse emblémánkat és figyelje az üzletekben kihelyezett hirdetéseket, mert most igazán érdemes, hiszen a megvásárolt színes televíziókhoz és video recorderekhez VB tippszelvényt is adunk, amelynek helyes kitöltése esetén visszanyerheti készüléke árát.

Kérjen felvilágosítást boltjainkban és **FIX PONT** Vevőszolgálati Irodánkban (Pécs, Kossuth L. u. 40. Telefon: 72/33-300)

A Pécsi Bőrgyár felvételre keres

szakirányú felsőfokú iskolai végzettséggel vagy felsőfokú végzettséggel és szakmai gyakorlattal rendelkező hálózat kiépítésében és működtetésében gyakorlattal rendelkező

- rendszerszervező munkatársat.

Jelentkezni lehet: az Informatikai Főosztályvezetőnél
Telefon: 11-555/275 mellék.

Valamint:

- bőrruha-varrónőket
- bőrdíszműveseket,
- női segédmunkásokat.

Jelentkezni lehet:

Pécsi Bőrgyár Munkaügyi Osztály
Pécs, Bolgár Néphadsereg u. 52. Telefon: 11-555/181 mellék

Ahmet

és a német katolikusok

Sz.Koncz István nyugat-berlini riportja

"Kedves Szülők! Gyermekek ma 9 óra 45 perckor elszökött."

Az üzenőfüzetet Nyugat-Berlin egy komor hangulatú iskolájában felejtette ott bizonyos Ahmet. Nem lehet mintagyerek, annyi szent. A füzet tele beírásokkal. A suliról is annyit tudunk csak, hogy török gyerekeket kínoznak benne. A falakon kusza akvarellek: a nap egyikén sem látszik. Persze, nem is csoda. Az ablakok magasan vannak, alig látni ki rajtuk. Az osztályterem, ahol három éjszakánkat fogjuk tölteni, sötét.

De a társaság jó. A Bárdos-kórus tagjaival várjuk, hogy tíz óra legyen. Tízkor ugyanis megbeszélés. A 90. Német Katolikus Napokra érkezünk, a kórusnak koncertje lesz, miséken is közreműködnek majd. Most keresgéljük a helyünket. Én a megbetegedett szólista helyett jöttem. Az alkalomhoz illően próbálom köszörölni a torkom, de hát az a fránya cigaretta...

"Tisztelt Szülők! Ahmetet Tursay-al dohányszáron kaptuk a vécében."

— Sok kis apróság van, amelyeket egy kívülről talán jobban észrevesz — meséli majd később Pécsi Rita, a karvezető. — Senki nem dohányszáron, például. Pedig nem mondtuk, hogy ne tegye. Valamit hoz a légkör. Vagy ha elme gyűnk valahova, egy pohár sörmél többet a felnőtt sem iszik. Nem kell különösebben fegyelmelnem. Ahhoz képest, hogy a gyerektől a már nem egészen fiatalig ötven ennyire különböző korú ember együtt van, kevés a gond.

A lányok a földszinten, mi "magasabb osztályba léphetünk", az emeleten alszunk. Minden egymás hegyénhátán, a padok, székek összetolva, matracok, hálózsákok, sajtók, gyerekjátékok, frásvetítő, lampionok, szappan, zöldpaprika, fellépőruhák, útlevelek, paradicsomsúrftmény, nyitott bőrönd, gondosan bezárt arcvíz, zsmöle kefirrel. Kis üvegben oboasp ázik. Szabolcs áthajol a vállam fölé:

— Ebből jó vers lenne, inkább azt írjál — biztat. Előkerül egy labda, az erősebbek focizni akarnak az udvaron. Le is mennek, 6:5, fél tíz, a helyi erők morognak, késő van, be kell fejezni. Úgy látszik, a házfelügyelő itt is ugyanakkora hatalom, mint otthon. Valamivel tíz előt lakat kerül a zuhanyzó ajtajára is.

"T. Szülők! Ahmet ma Tursay-al engedély nélkül focizott az udvaron."

— Most már van lehetőség rá, hogy sokféle csoporthoz tartozzanak az emberek — Rita hangosan gondolkodik majd. — De hogy egy ilyen, szinte megfoghatatlan cél, mint a miénk, ennyi évig együtt tartsa őket, erre azt hiszem, kevés példa lehet. Akik idejárnak, minden héten fölálodozzák a szombat estéiket. És ehhez sok mindenről le kell mondaniuk. Aztán ott vannak a vasárnapok. Olyankor reggel hét óra tízre járunk.

Tíz óra, megbeszélés, a végén ének, ó halld meg Uram, ó halld meg imám, jöjj és figyelj reám... Már nem is szól a szöveg, csak a dallam hallatszik, csöndes, kicsit talán fájdalmas ima züm-

mög a korányári éjszakában. A szobában aztán ki-ki lefekvéshez készül, Péter fejen áll, "Pavarotti" a talentumokról szóló példabeszédet olvassa angolul Máté evangéliumból. A folyosón ekközben tülköl az oboa. Valaki szerzett egy ordas magnót, folyton zúg, recseg, nem érdemes hallgatni. A kazettát is keserves kihálászni belőle. Végre csönd, a városban égneek szaladnak a hangok. Jézus Krisztus mennybemenetelét munkaszünettel, és lehetőleg Berlinből távol ünneplik az iteniek. Éjszaka mégis szokatlan hangok hempergik be álmunk: az éjjeliőr hegedül.

— Igen, ez az egykori pécsi, székesegyházi "kiskórus" — feleli majd kérdésemre a karvezető. — Én is énekeltem ott gyerekként. Bizse Ági, Krómi Jutka, majd Szócske, vagyis Szűts Éva vezette. Ő a mai napig itt van velünk, és rengeteget segít. Amikor befejeztem a Zeneakadémiát, én vettem át a csapatot. Abban az időben huszonöt-harmincan lehettünk. Azóta kétszer annyian vagyunk, de máig amatőrök maradtunk. Van közöttünk nagyon jó szólista, jó hangszeres, és sokan jól olvasnak kottát. Aki zenész, ott is kamatoztathatja a tudását, hogy besegít a másoknak. Egyébként semmiféle zenei fölveteli nincsen. Bárki jöhet, akinek énekelve van kedve szolgálni, imádkozni, testvérré találni.

Berlin, Kieler Straße, május 24-én reggel. Csönd. Az utca közepén századunkkal egyidős — s valljuk meg, nem túl izléses — templom terpeszkedik, a Rosenkranz Basilika. Míg a társaság az esti műsort próbálja, van időm körülnézni. A katolikus napokra körülbelül száz ezer vendég érkezett. A program igen színes, 250 oldalas könyvet kellett kiadni, hogy a lelki gyakorlatok, kiállítások, biblíamagyarázatok, gyerekprogramok, ökumenikus istentiszteletek, pódiumbeszélgetések mind befejezjenek. De rendeznek rock-koncertet, ifjúsági kávéházat is. Miképpen mennyben, azonképpen itt a Földön is — ez a Miatyánkból kölcsönzött mondat szolgál vezérgondolatul. Az imádságok, énekek egy másik 200 oldalas kiadványt töltenek meg.

Népszerűek a szovjet filmek, a kínálatban például Tarkovszkij is szerepel. A Schiller Sztínházban misztériumjátékot adnak, az Állatkertben(?) pedig Ha Jézus ma pap lenne címmel tartanak előadást. A mieinket "pécsi ifjúsági kórusnak" hirdeti a plakát. Zoli azt mondja, a templom akusztikája szinte ideális, jó érzés énekelni benne. Az orgona háromezernél több sípja is szépen szól. Estig szünet, valakinek eszébe jut, föl kéne hívni az otthoniakat. A sekrestyébe, a telefonon kis, helyes lakat, nem lehet elfordítani a tárcsát. Az "edzés" végén mennénk haza, de az úton szírnázó rendőrök rontanak elénk: a berlini nemzetközi bicikliverseny húz el a főúton. A mezőnyben a hazaiak, a hol-

landok, a dánok, a spanyolok, a franciák, az olaszok, és ki tudja még, kik mellett ott tekernek az NDK, Csehszlovákia és Lengyelország bringásai is. Mi, magyarok állunk a járda szélén, és bámuljuk őket.

"Figyelmeztetnem kell T. Szülők, hogy Ahmet hajlamos az álmodozásra."

— Vasárnaponként, a reggeli, háromnegyed nyolcas misén éneklünk a székesegyházban — Pécsi Ritával ekkor, a próba és a föllépés között beszélgetünk. — Egyszer egy héten, szombatonként van próba.

— Nem kevés ez?

— De, kicsit kevés ahhoz, hogy minden vasárnap, illetve az ünnepekre az aktuális anyaggal jöjünk elő, és szépen szóljon. Azért ha összeszedjük magunkat, elég. Fontos elmondanom, hogy egyetlen alkalmat, így a mai estét sem tekintjük szereplésnek. Az ugyanis annyival kevesebbet ad azoknak, akik énekelnek, és azoknak is, akik hallgatják, hogy nem éri meg.

— Izgulsz?

— Hál' Istennek nem vagyok izgulós, másrészt olyan énekeket választottunk, amiket már mindenki nagyon jól tud. Nemcsak elénekeljük a darabokat, hanem egy gondolat köré fűzzük. Úgy szerette Isten a világot — ennek az öröme és a fájdalma is végigvonul a dalokon.

— A liturgikus éven mentek végig?

— Igen, kicsit mindenhova bepillantunk, és így jutunk el a feltámadásig, illetve addig a pontig, ahol Jézus rábszaz Szent Péterre a világot. Szóval, annyira izgulok csak, mint minden mise előtt.

A koncert. A nézők sokan vannak, ahhoz képest pedig, hogy hány program fut párhuzamosan, rengetegen. Tényleg nem hagyományos fellépés ez, Rita minden dal előtt németül szól néhány szót, igyekszik megosztani a kórus örömét a hallgatókkal. Gondolattal biztos kezű lelki vezetőt sejtetnek, és megemelik a hangulatot. Az ember nehezen leplezi meghatottságát.

Másnap reggel mise a St.Clements Kirche falai között. Az ének egyre magasabbra száll, és egyre magasabbra emel bennünket is. Pedig azt gondolom, nem lehet harmonikus élni ebben a diszharmonikus világban. Ahol külön szótartalmat követel magának a mentőautó. Nem is tudom, mi ez, talán a kegyelem, ami mégis ott működhet minden jószándékú emberben. Ad absurdum egy amatőr kórusban is.

A szertartás szokatlanul ér véget: a hívek tapsolnak. Kis beszélgetés az udvaron, a pápai nuncius, és Henrich Festung, a Kolping Egyesület egyházi vezetője gratulál. Megyünk vissza a suliba, a mieinket még hajtja a lendület, a buszon is énekelnek. A helyi járat sofőre ordít a mikrofonba: — Azonnal abbahagyni! Kórus, kuss!

"Értesítem a Szülők, hogy Ahmet tárlmellenül közbekiabál az órákon."

— Ha megyünk valahova, soha nem válogatunk, hogy csak a jobb hangúak jöjjenek velünk. Ez nem lenne tisztességes. Nem vagyunk utazó kórus, de örülök, hogy eljutottunk ide. Kelet-európaiaknak ez eddig nem sikerült. Az NDK-soknál kívül most is egyedül mi szereplünk.

— Hogy kerültünk ide?

— A katolikus napoknak mindig bő kulturális keretprogramja van. Egy nálunk járt Kolping küldöttségnek adtunk nemrégiben kis koncertet és kazettákat. A küldöttség egyik tagja benne van a szervező bizottságban. Az ő ötlete volt, hogy nevezzen bennünket. Végül is a Kolping Egyesületen keresztül kaptuk a meghívást.

Ház a Checkpoint Charlie-nál. Fal-múzeum. Rekvizitumok, fényképek arról, ki hogyan igyekezett átlépni egy embertelen gondolat gigantikus árnyé-

kát. Cseh sárkányrepülő, összecsuhatató létra, preparált Mini Morris, BMW Isetta, fotó egy földbe vajt alagútról, rossz szerszámok, elvált csákány. Tablókon a huszadik század nagy függetlenségi kísérletei, békedemonstrációi. Gandhi, Szaharov akadémikus, Martin Luther King, a vietnami háború ellen tiltakozó Muhammad Ali, a '68-as és a legfrissebb csehszlovák események, Lengyelország a nyolcvanas évek fordulóján... Magyarország sehol.

Úgy hírlík, a fal tövében megismétli egykori nagysikerű koncertjét a Pink Floyd. Egyébként a bontás folyamatos, most is ott kalapál valaki a betonkoszorún. A lustábbak kis csomagolt darabokat is vásárolhatnak, áruk méretűl és színtől függően keut-öt márka között mozog. A Reichstagban A német történelem kérdései címmel várja látogatóit egy tárlat. Az anyag elég unalmas, annál is inkább, mert a kérdések kérdése nem e falak között dől el. Illetve, hogy el is dől, azt jelzi: a Brandenburgi Kaput már fölállványozta a nyugat-berlini Layher. Odébb Lenin-szobrok, katonasapkák, zubbonyok várnak új gazdára. A legfőbb újdonság mégis a foglatatba öltöztetett faldarab. Az igényesebbek persze vést, kalapácsot is kölcsönözhetnek, maguk vájhatnak ki egy-egy kis souvenir-t.

"Ahmet ismét fegyelmelenkedett, leverte a vakolatot a falról."

— Amikor többen lettünk, úton-útfélen mondogatták, hogy ez már nem "kiskórus". Ötven-hatvan taggal tényleg nem az. Akkor válasszunk nevet! Elég jól ismertem Bárdos tanár urat, a kórusunkait is, részt vettem óráin, és így tovább. Azt hiszem, nagy ember, nagy pedagógus és nagy keresztény volt. Amikor meghalt, arra gondoltunk, fölvevessük a nevét. Elég sok olyan vonásunk van, ami megfelel a bárdosi pedagógiának. Széles körben gondolkozott, nem az elítélés volt a célja. Sokakat meg tudott mozgatni, nagy családban élt.

— Nemcsak énekeltek, hanem ott vannak a furulyák és az orgona is.

— Orgonistánk, Gyöngyösi István, kántor Pécssett, a Liceumban. Egyébként énektanár. A feleségével együtt énekel nálunk.

— És aki a szólót éneklí?

— Gyöngyiné Fülöp Judit. Édesapja a Belvárosi templomban kántor. Tényleg gyönyörű hangja van, tanult énekelni. De látod, ő sem tartja magát utazó szólistának, aki majd megteszi, ami a dolga, hanem mindenben részt vesz. És akiket most nem emeltünk ki, épp olyan fontosak, mint ő,ők. Ha

valakinek kicsit gyengébb hangja van is, az másban tud olyasmit, aminek örülni lehet. Az a lényeg, hogy mindenki a lehető legtöbbet adja magából.

Az ebédet hatalmas sátorban mérik. A száz ezer adagos konyhát egy hamburgi cég működteti. Minden tál étel forró, és jólesik a sok szaladgálás után. A belváros most már tele emberekkel, a boltok előtt várni kell a kosárra. Egészen otthon érzi magát az ember. A katolikus napok sokféle embert vonzanak, mindenkinek akad közönsége. Cserzett arcú asszony hangosan agítá amellet, hogy Isten néger és nő. Dobos fiatalok játszanak úde ritmusokat. Indiai zenét nyekerget egy nagyvok csapat, latin-amerikaiit egy pánsíppokkal fölszerelkezett másik, blues-t egy harmadik. Nagy cémaorsót egyensúlyoz

